مزگێنی بەپێی نووسینی یۆحەنا

لەگەڵ ڕوونکردنەوەی پێویست

کوردی سۆرانی ستاندەر

The Gospel of John
Kurdi Sorani Standard

Copyright © 2023 by Biblica, Inc.®
All rights reserved worldwide.

© مافی چاپکردن پارێزراوە ٢٠٢٣ لەلایەن ببلیکا

هەموو مافەکانی پارێزراوە.

Published by Biblica
The International Bible Society
Shorish, Erbil
Iraqi Kurdistan
+964 750 736 5575
P.O. Box 16/0119
info@kitebipiroz.com
www.kitebipiroz.com

لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکان ژمارەی
سپاردنی (٢٨٥)ی ساڵی ٢٠٢٣ی پێدراوە.
چاپخانەی سەردەم

چاپی یەکەم ٢٠٢٣

پێشەکی

پەیامــی مەســیح مزگێنیــی ڕزگاربــوون لــە گونــاە و بەدەســتهێنانی ژیانــی هەتاهەتاییــە و مزگێنیــی هاتنــی پاشــایەتی خودایــە لــە ڕێــگای عیســای مەســیحەوە. عیســا ئــەو مزگێنییــەی ڕاگەیانــد و لــەدوای مــردن و هەســتانەوەی، قوتابییەکانــی بــەردەوام بــوون لــە ڕاگەیاندنــی. لــە زمانــی یۆنانــی وشــەی مزگێنــی پێــی دەگوترێــت «یوەنجیلیـۆن»، کـە لـە زمانــی کــوردی بــۆ ئاسـانی دەربڕیــن بووەتــە «ئینجیــل». ئینجیل پەیامـی مزگێنـی مەسـیحە بـۆ مـرۆڤ نـەک کتێبێکـی نـووسراو. عیسـا خـۆی پەیامێکـی نـووسراوی ڕانەگەیانـدووە، بـەڵام پێـش لەخاچدانــی بەڵێنــی بــە قوتابییەکانــی دا کــە لــەدوای خــۆی ڕۆحــی پیرۆزیــان بــۆ دەنێرێــت تاکــو هەمــوو شــتێکیان فێــر بــکات و هەمــوو وتەکانــی مەســیحیان بیربخاتــەوە بــۆ ئــەوەی بتوانــن بینووســنەوە (یۆحەنــا ١٤:‏٢٦).

عیســا فێرکردنەکانــی بــە شــێوەیەک دایــە قوتابییــەکان کــە ئاســان بێــت بــۆ بەبیرهاتنــەوە و فێرکردنــی خەڵکــی دیکــە. قوتابییەکانیــش هەمــوو ڕووداوەکانیــان بــە چــاوی خۆیــان بینیبــوو، بــە تایبەتــی لەخاچــدان و هەســتانەوەکەی لــەدوای مردنــی. پەنجــا ڕۆژ لــەدوای مــردن و بەرزبوونــەوەی عیســا بــۆ

ئاسمان بەڵێنی هاتنی ڕۆحی پیرۆز هاتە دی. لەو کاتەوە قوتابییەکانی دەستیان کرد بە ڕاگەیاندنی مزگێنیی پاشایەتی خودا و فێرکردنی خەڵکی بەو پەیامەی عیسا فێری کردبوون. مەتا، مەرقۆس، لۆقا و یۆحەنا بە سروشی ڕۆحی پیرۆز هەستان بە نووسینەوەی ئەم مزگێنییە، لەبەر ئەوە شێوازەکانی دارشتن و نووسینیان جیاوازە. هەر یەکێکیان لە گۆشەنیگای خۆیەوە هەمان چیرۆک و زەرگوزەشتەیان نووسیوە، بۆ ئەوەی وێنەیەکی ڕوونتر لەلای خوێنەر دروست ببێت، هەروەها بۆ خوێنەری جۆراوجۆریان نووسیوە. بۆ نموونە: یۆحەنا بۆ ئەوەی نووسیوە تاکو خوێنەری بێباوەڕ بهێنێتە باوەڕ، لۆقا بۆ چەسپاندنی خوێنەری باوەڕدار لەوەی فێری بووە. ئەم چوار پەرتووکە بە ناوی نووسەرەکانیان ناسراون و لە سەرەتای پەیمانی نوێ دانراون. ئەم دەقەی ئێستا لەبەردەستتدایە بۆ خوێندنەوە مزگێنی بەپێی نووسینی یۆحەنایە. مێژووی هەموو نووسراوەکانی مزگێنی مەزەندە دەکرێت بە ٢٥-٥٠ ساڵ لەدوای چوونی مەسیح بۆ ئاسمان. لەو نووسراوانەدا ژیان و فێرکردن و پەرجوو و لەخاچدانی عیسا تۆمار کراوە و بە هەستانەوەی عیسا لەنێو مردووان و بەرزبوونەوەی بۆ ئاسمان کۆتاییان هاتووە. وە ناوی ئینجلی لێنراوە، کەوا وشەی (ئینجیل) واتا مزگێنی ڕاگەیاندنی هاتنی

پاشـا، یـان هەواڵـی خـۆش، بەوپێییـە پەیامـی مەسـیح مـوژدەی هاتنـی عیسـای مەسـیحە وەک پاشـا و ڕاگەیاندنـی قوربانـی لێخۆشـبوونی گوناهەکانـی مرۆڤـە نـاوی لێـنراوە ئینجیـل.

خـودا لـە ڕێگـەی پەیمانـی نـوێ و بەهـۆی باوەڕهێنـان بـە مەسـیح، مرۆڤـی لـە کۆیلایەتـی گونـاه ڕزگار کـرد. عیسـای مەسـیح خـۆی کـردە قوربانـی و خوێنـی خۆی لـە پێناوی هەموو مرۆڤایەتـی ڕشـت تاکـو هەمـوو کەسـێک بتوانێـت ژیانـی هەتاهەتایـی وەربگرێـت و چیـتر پێویسـت نـەکات مـرۆڤ بـۆ بەخشـینی گوناهەکانـی قوربانـی پێشـکەش بـکات. پەیمانـی نـوێ مزگێنیـی بوونـی عیسـایە بـە پاشـا بـە سـەرکەوتنی بەسـەر شـەیتاندا. ئەمـەش بـە مردنـی عیسـا لەسـەر خـاچ هاتـە دی و مرۆڤایەتـی لـە کۆیلایەتـی گونـاه ڕزگار کـرد. ئەم سەرکەوتنەشـی بـە هەسـتانەوە لەنێـو مـردووان ڕاگەیانـد. بـەم شـێوەیە لێخۆشـبوونی گوناهـی بـە خۆڕایـی پـێ بەخشـین. هەروەهـا ژیانـی جاویدانـی پـێ بەخشـین کـە ناوەڕۆکەکـەی ناسـینی خـودای هەتاهەتاییـە وەکـو باوکێکـی ئاسـمانی. باوەڕهێنـان و تۆبەکـردن و ستایشـکردن بـە وتـە و بـە کـردار کاردانـەوەی ئـەو کەسـانەیە کـە گوێڕایەڵـی پەیامـی خـودا دەبـن.

پەیمانـی نـوێ بیسـت و حـەوت بەشـە و بـە زمانـی یۆنانـی

نووسراون، چونکە لەو سەردەمەدا زمانی کەلتور و ژیاری و فەرمی بووە لە ئیمپراتۆریەتی ڕۆمانی. ئێستا لە مۆزەخانە بەناوبانگەکانی جیهاندا، دەیان دەستنووسی کۆنی ئینجیل هەیە، لە شێوەی پارچەپارچەیین یان وەرگێڕدراوە کۆنەکانن یان نامەکانی قوتابییە یەکەمینەکانن. مێژووی هەندێک لەم دەستنووسانە دەگەڕێتەوە بۆ سەدەی یەکەمی زایین. زیاتر لە پێنج هەزار دەستنووس هەن کە مێژووەکەیان دەگەڕێتەوە بۆ پێش ساڵی (٣٠٠ ز.). ئەمە بەڵگەیەکی بەهێزە کە ئەم دەقەی ئەمڕۆ لەبەردەستمانە هەمان ئەو دەقەیە کە باوەڕداران لە سەرەتاوە بەکاریانهێناوە. ڕاگەیاندنی پەیامی خودایە بۆ مرۆڤایەتی و کەسیش بۆی نییە هیچی لەسەر زیاد بکات یان لێی کەم بکات، هەروەک نووسراوە: «هەرکەسێک وشەیەک بۆ ئەم پێشبینییانە زیاد بکات ئەوا خودا ئەو دەردانەی لەسەر زیاد دەکات کە لەم پەڕتووکەدا نووسراون» (ئاشکراکردن ٢٢: ١٨).

کورتە باسێک

یۆحەنای کوڕی زەبدی، برای یاقوب، ناسراو بە هەورەتریشقە، ماسیگر بوو لە جەلیل. دواتر بوو بە یەکێک لە قوتابییەکانی عیسا کە پەیوەندییەکی

تایبەت و بەهێزی لەگەڵ هەبووە. وا باسی خۆی دەکات کە خۆشەویستی عیسا بووە (بڕوانە یۆحەنا ٢٦:١٩). لە نزیکەی ساڵانی (٨٥–٩٠ ز.) لەدوای کاولبوونی ئۆرشەلیم، بەر لە دوورخستنەوەی بۆ دوورگەی پەتمۆس، بە سروشی ڕۆحی پیرۆز مژدەی شانشینی خودا و سەربوردەی ژیانی عیسای نووسییەوە.

یۆحەنا پەیامەکەی ئاراستەی ئەوانە دەکات کە تازە باوەڕیان هێناوە، هەروەها بۆ کەسانی بێباوەڕ کە بەدوای خودا دەگەڕێن، تاکو باوەڕ بهێنن: «ئەمانەی نووسراون تاکو باوەڕ بهێنن کە عیسا مەسیحەکەیە، کوڕی خودایە، تاکو بە باوەڕهێنان بە ناوی ئەو ژیانتان هەبێت.» (٣١:٢٠). بۆ سەلماندنی پەیامەکەی حەوت پەرجووی (موعجیزەی) عیسای هەڵبژاردووە:

١. گۆڕینی ئاو بۆ شەراب، لە شایی لە قانا (٢:١-١٢).
٢. چاککردنەوەی کوڕی کاربەدەستێکی پاشا (٤:٤٣-٥٤).
٣. چاککردنەوەی نەخۆشێک لە حەوزی بێتحەسدا (٥:١-١٦).
٤. تێرکردنی پێنج هەزار کەس (٦:١-١٥).
٥. ڕۆیشتن بەسەر ئاودا (٦:١٦-٢١).
٦. چاککردنەوەی کەسێکی بە زگماک نابینا (٩:١-٤١).
٧. زیندووکردنەوەی لەعازر (١١:١-٤٤).

هەروەهـا گرنگـی بـە مردنـی مەسـیح دەدات، چونکـە نیـوەی پەڕتووکەکـە (لـە بەشـی ١٢-٢١) باسـی دواییـن شـەش ڕۆژی ژیانـی مەسـیح دەکات. زۆربـەی ئـەو بابەتانـەی یۆحەنـا نووسـیویەتی لـە مزگێنیـی نووسـەرەکانی دیکـەدا نەهاتـووە.

وشەی خودا

١ لە سەرەتادا، وشەکە هەبوو (ئاماژەیە بۆ مەسیح)،
وشەکە لەلای خودا بوو، وشەکە خۆی خودا بوو.
٢ ئەو لە سەرەتاوە لەلای خودا بوو. ٣ هەموو شتێک بەو
بەدیهاتووە، بێ ئەو هیچ شتێک بەدی نەهاتووە لەوانەی
کە بەدیهاتوون. ٤ وشەکە سەرچاوەی ژیان بوو، ژیانەکەش
ڕووناکی مرۆڤ بوو، ٥ ڕووناکییەکەش لە تاریکیدا
دەدرەوشێتەوە و تاریکییەکە بەسەریدا زاڵ نەبووە (یان لێی
تێنەگەیشتووە).
٦ مرۆڤێک هات کە خودا ناردبووی، ناوی یەحیا بوو
(یەحیا لە زمانی عیبریدا پێی دەگوترێت (یۆخەنا)، بە واتای
یەزدان میهرەبانە). ٧ ئەو بۆ شایەتی هات، تاکو شایەتی بۆ
ڕووناکییەکە بدات، بۆ ئەوەی هەمووان لە ڕێگەی ئەوەوە
باوەڕ بهێنن. ٨ ئەو ڕووناکییەکە نەبوو، بەڵکو هات تاکو
شایەتی بۆ ڕووناکییەکە بدات.
٩ ئەو ڕووناکییە ڕاستەقینەیەی کە بەسەر هەموو
مرۆڤێکدا دەدرەوشێتەوە، دەهاتە جیهان. ١٠ ئەو لە
جیهاندا بوو، جیهانیش بەو بەدیهات، کەچی جیهان
نەیناسی. ١١ ئەو بۆ لای گەلەکەی (جولەکەکان) هات بەڵام
ئەوان پێشوازییان لێ نەکرد. ١٢ لەگەڵ ئەوەشدا هەموو

ئەوانەی پێشوازییان لێکرد، ئەوانەی باوەڕیان بە ناوی هێنا (لە جولەکە و ناجولەکە)، مافی پێدان ببنە ڕۆڵەی خودا، [13] ئەوانەی نە بە سروشت لەدایک بوون، نە بە خواستی مرۆڤ، نە بە ویستی پیاویش، بەڵکو لە خوداوە (لە ڕێگەی باوەڕیان بە عیسای مەسیح) لەدایک بوون (لەدایکبوونێکی ڕۆحییانە).

[14] وشەکەش بوو بە مرۆڤ و لەنێوانماندا نیشتەجێ بوو. شکۆی ئەومان بینی، وەک شکۆی تاقانەیەک لە باوکەوە، پڕ لە نیعمەت (نیعمەت: بەخششەکانی خودا بەبێ شایستەبوون، بە تایبەتی لێخۆشبوونی گوناە و ژیانی هەتاهەتایی) و ڕاستی.

[15] یەحیا شایەتی بۆ دا و هاواری کرد: «ئەمە ئەوەیە کە گوتم: ئەوەی دوای من دێت پێشم کەوت، چونکە پێش من بووە.» [16] لە گەنجینەی پڕیی ئەوەوە هەموومان نیعمەت لەدوای نیعمەتمان وەرگرتووە، [17] چونکە تەورات لە ڕێگەی موساوە درا، بەڵام نیعمەت و ڕاستی لە ڕێگەی عیسای مەسیحەوە هات. [18] هەرگیز کەس خودای نەبینیوە جگە لە کوڕە تاقانەکەی خودا، ئەوەی لە باوەشی باوکدایە (خودا)، ئەو خودای دەرخست (دەربڕینی کوڕی تاقانە واتای ئەوە نییە کە لەدایکبوونە، یان لەدواییەکهاتنە، بەڵکو

ئاماژەیە بۆ سروشت و کرۆکی عیسای مەسیح، هەروەک دەربڕینی باوەشی باوک دەربڕینێکی هێماییە و ئاماژەیە بۆ شکۆداری پایەی عیسای مەسیح و هەتاهەتاییەکەی).

شایەتیدانی یەحیا

[١٩] ئەمەش شایەتییەکەی یەحیایە، کاتێک ڕابەرانی جولەکەی ئۆرشەلیم کاهین (کاهین: پیاوێکی ئایینی جولەکەیە کە هەڵدەستێ بە ئەرکی قوربانیکردن لەناو پەرستگا لەپێناو گوناهەکانی خەڵکی و فێرکردنیان) و لێڤییان (لێڤی تیرەیەکی جولەکە بوون، ئەرکی خزمەتکردنی پەرستگایان لە ئەستۆ بوو) ناردە لای پرسیاری لێ بکەن: «تۆ کێیت؟» [٢٠] ئەو دانی پێدا نا و نکۆڵی نەکرد، بەڵکو گوتی: «من مەسیحەکە نیم ((مەسیح) بە واتای (دەستنیشانکراو)، نازناوێکە لە کۆندا بۆ پاشا و پێغەمبەران بووە ئاماژەیە بۆ دەستنیشانکردنی بە زەیت لە ڕێوڕەسمی تاج لەسەرنانی).»

[٢١] ئینجا لێیان پرسی: «ئەی کێیت؟ ئەلیاسی؟ (لێرە ئاماژەیە بۆ ئەلیاسی پێغەمبەر کە پێغەمبەرێکی مەزن بوو لە سەدەی نۆیەمی پێش زایین لە فەڵەستین ژیاوە، بە ئازایەتی بەناوبانگ بووە.)»

گوتی: «نا، ئەو نیم.»

«ئەی تۆ پێغەمبەرەکەی (ئەو پێغەمبەرەی کە موسا
باسی دەکات. واتا عیسا)؟»
گوتی: «نەخێر.»
[٢٢] لە کۆتاییدا پێیان گوت: «باشە تۆ کێیت؟ تاکو
وەڵامێک بدەینەوە ئەوانەی کە ئێمەیان ناردووە، دەربارەی
خۆت چی دەڵێی؟»
[٢٣] یەحیا بە وشەکانی ئیشایای پێغەمبەر وەڵامی
دانەوە و گوتی: «﴿من ئەو کەسەم کە لە چۆڵەوانی
هاوار دەکات: ”ڕێگا بۆ هاتنی یەزدان ئامادە بکەن.“﴾»
[٢٤] ئەوانەی لەلایەن فەریسییەکانەوە نێردرابوون،
[٢٥] لێیان پرسی: «ئەگەر تۆ مەسیحەکە نیت و ئەلیاس
نیت و پێغەمبەرەکەش نیت، ئیتر بۆچی خەڵکی لە ئاو
هەڵدەکێشیت (یۆنانی: باپتیزۆ، بە واتای شوشتن دێت بۆ
پاکبوونەوە لە گوناه، وەک (بسمیلکردن).)؟»
[٢٦] یەحیاش وەڵامی دانەوە: «من خەڵکی لە ئاو
هەڵدەکێشم، بەڵام یەکێک لەنێوانتان ڕاوەستاوە کە
نایناسن، [٢٧] ئەو لەدوای من دێت، من شایانی ئەوە نیم
کە قەیتانی پێڵاوەکانی بکەمەوە.»
[٢٨] ئەمانە لە بێتعەنیا ڕوویدا، لەوبەری ڕووباری
ئوردونەوە، لەو شوێنەی یەحیا خەڵکی لە ئاو هەڵدەکێشا.

بەرخی قوربانی خودا

[٢٩] بـۆ بەیانـی کاتێـک یەحیـا بینـی عیسـا بـەرەو ڕووی
دێـت، گوتـی: «ئەوەتـا بەرخـی خـودا، ئـەوەی گوناهـی
جیهـان لادەبـات! (قوربانیـی خـودا بـۆ لادانـی گوناهـی جیهـان
بـە مردنـی عیسـای مەسـیح لەسـەر خـاچ) [٣٠] ئەمـە ئەوەیـە کـە
باسـم کـرد، پیاوێـک دوای مـن دێـت کـە پێشـم کەوتـووە،
چونکـە پێـش مـن بـووە. [٣١] منیـش نەمدەناسـی، بـەڵام هاتـووم
خەڵکـی لـە ئـاو هەڵبکێشـم بـۆ ئـەوەی ئـەو بـۆ ئیسرائیـل
(یـان گەلـی جولەکـە) دەربکەوێـت.»
[٣٢] ئینجـا یەحیـا شـایەتی دا و گوتـی: «بینیـم ڕۆحـی
پیـرۆز وەک کۆترێـک لـە ئاسـمانەوە دەهاتـە خـوارەوە و
لەسـەری نیشـتەوە (لـە سـەر سـەری عیسـای مەسـیح). [٣٣] مـن
نەمدەناسی(ناسـین وەک مەسـیحی چاوەڕوانکـراو)، بـەڵام
ئـەوەی منـی ناردووە خەڵـک لەئاوهەڵکێشـم، پێـی گوتـم:
”ئـەوەی دەیبینیـت ڕۆحـی پیـرۆز دێتـە خـوارەوە و لەسـەری
دەنیشـێتەوە، ئـەو لـە ڕۆحـی پیرۆزتـان هەڵدەکێشـێت (بـە
واتـای شوشـتن دێـت بـۆ پاکبوونـەوە لـە گونـاه بەهـۆی ڕۆحـی
پیـرۆز.)“. [٣٤] خـۆم بینیـم و شـایەتیم دا کـە ئەمـە کـوڕی
خودایـە.» (کوڕایەتـی لـە ئینجیـل واتایەکـی ڕۆحـی هەیـە نـەک
لەدایکبوونـی جەسـتەیی هەروەهـا نـەک بەدواییەکداهاتنـی

زەمەنـی یـان وەچەخسـتنەوە، هەروەهـا نـەک لەخۆگرتنـەوە یـان لێکچوانـدن).

قوتابییە یەکەمینەکان

[٣٥] بـۆ بەیانـی دیسـان یەحیا لەگـەڵ دوو قوتابـی خـۆی ڕاوەسـتا بـوو. [٣٦] کاتێـک عیسـای لـە کاتـی ڕۆیشـتندا بینـی، گوتـی: «ئەوەتـا بەرخـی خـودا! (هەمـوو بەیانـی و ئێوارەیـەک لـە پەرسـتگا بەرخـی قوربانـی پێشـکەش دەکـرا بـۆ گوناهـی گـەل.)»

[٣٧] کاتێـک دوو قوتابییەکـە گوێیـان لـەوە بـوو، دوای عیسـا کەوتـن. [٣٨] عیسـا ئـاوڕی دایـەوە و بینـی بەدوایـدا دێـن، لێـی پرسـین: «چیتـان دەوێـت؟»

پێیـان گـوت: «ڕابـی، لەکـوێ دەمێنیتـەوە؟» ڕابـی واتـا مامۆسـتا. (بـە مەبەسـتی ئـەوەی لەگەڵیـدا بمێننـەوە)

[٣٩] پێی فەرموون: «وەرن، تەماشا بکەن.»

لەبـەر ئـەوە ئەوانیـش ڕۆیشـتن و بینییـان لەکـوێ دەمایەوە، ئـەو ڕۆژەش لەگەڵـی مانـەوە، نزیکـەی کاتژمێـر چـواری پـاش نیـوەڕۆ بـوو.

[٤٠] ئەندراوسـی بـرای شـیمۆن پەتـرۆس، یەکێـک بـوو لـەو دووانـەی کـە گوێیـان لـە یەحیـا بـوو و دوای عیسـا کەوتـن. [٤١] یەکـەم جـار ئەنـدراوس چـوو شـیمۆنی بـرای دۆزییـەوە و پێـی گـوت: «مەسـیحمان دۆزییـەوە.» واتـا دەستنیشـانکراو.

٤٢ ئینجا شیمۆنی هێنایە لای عیسا.
عیساش تەماشای کرد و فەرمووی: «تۆ شیمۆنی کوڕی
یۆنای، بەڵام بە کێفاس[a] ناو دەبردرێیت.» کێفاس واتا
پەترۆس.
٤٣ بۆ بەیانی عیسا ویستی بچێتە جەلیل، فیلیپۆسی
دۆزییەوە، پێی فەرموو: «دوام بکەوە.»
٤٤ فیلیپۆس خەڵکی بێتسەیدا بوو، شارەکەی
ئەندراوس و پەترۆس. ٤٥ فیلیپۆسیش ناتانئیلی دۆزییەوە، پێی
گوت: «ئەوەی کە موسا لە تەورات و پێغەمبەرانیش لە
پەڕتووکەکانیان لەسەریان نووسیوە دۆزیمانەوە، عیسای کوڕی
یوسفی خەڵکی ناسیرەیە (خەڵکی پێیان دەگوت عیسای
کوڕی یوسف لەبەرئەوەی یوسف وەکو باوکی بوو).»
٤٦ ناتانئیل پێی گوت: «ئایا لە ناسیرە شتی چاک
هەڵدەکەوێ؟»
فیلیپۆس پێی گوت: «وەرە و ببینە.»
٤٧ عیسا ناتانئیلی بینی بۆ لای دێت، دەربارەی فەرمووی:
«ئەوەیە ئیسرائیلیی ڕەسەن، کە هیچ فێڵێکی تێدا نییە!»
٤٨ ناتانئیل پێی گوت: «چۆن دەمناسیت؟»

---

a ٤٢:١ وشەیەکی ئارامییە بە واتای بەرد، لە یۆنانیش
پەترۆس.

عیسا وەڵامی دایەوە: «پێش ئەوەی فیلیپۆس بانگت
بکات، تۆم لەژێر دار هەنجیرەکەدا بینی.»
[٤٩] ناتانئیل وەڵامی دایەوە: «ڕابی، تۆ کوڕی خودایت!
پاشای ئیسرائیلیت!»
[٥٠] عیسا وەڵامی دایەوە: «باوەڕت هێنا، چونکە پێم
گوتیت لەژێر دار هەنجیرەکە تۆم بینی؟ شتی گەورەتر
دەبینیت!» [٥١] ئینجا پێی فەرموو: «ڕاستی ڕاستیتان پێ
دەڵێم، دەبینن ئاسمان کراوەتەوە و فریشتەی خوداش
لەسەر کوڕی مرۆڤ سەردەکەون و دادەبەزن (کوڕی مرۆڤ
نازناوێکە کە بە عیسای مەسیح دەگوترا وەک ئاماژەیەک بۆ
بەجەستەبوونی).»

یەکەم پەرجووی عیسا

٢ لە ڕۆژی سێیەم لە قانای جەلیل شاییەک هەبوو، دایکی
عیساش (مریەم) لەوێ بوو. [٢] عیسا و قوتابییەکانیشی
بۆ شاییەکە بانگهێشتکرابوون. [٣] کاتێک شەراب نەما، دایکی
بە عیسای گوت: «شەرابیان نییە!» (خواردنەوەی شەراب
لە بۆنە و ئاهەنگەکاندا نەریتێکی کۆمەڵایەتی بوو، وە لە
تەوراتی موسادا پەسەند بووە.)
[٤] عیساش پێی فەرموو: «خانم، چیت لە من دەوێ؟
هێشتا کاتی من نەهاتووە!»

٥ ئینجا دایکی بە خزمەتکارانی گوت: «هەرچییەکتان پێ
دەڵێ، بیکەن.»
٦ شەش کوپەی بەردین، لەو جۆرەی کە جولەکەکان بۆ
پاککردنەوە بەکاریاندەهێنا، لەوێ دانرابوون، هەریەکەی
هەشتا هەتا سەد و بیست لیتریان دەگرت.
٧ جا عیسا پێی فەرموون: «کوپەکان پڕ بکەن لە ئاو.»
ئەوانیش کوپەکانیان هەتا سەر پڕکرد.
٨ ئینجا پێی فەرموون: «ئێستا لێی دەربهێنن و بۆ
گەورەی شاییەکەی ببەن!»
ئەوانیش بردیان. ٩ کاتێک گەورەی شاییەکە تامی ئەو
ئاوەی کرد کە ببووە شەراب، سەرچاوەکەی نەدەزانی،
بەڵام خزمەتکاران دەیانزانی، ئەوانەی ئاوەکەیان
دەرهێنابوو. ئەوسا گەورەی شاییەکە زاوای بانگکرد و
١٠ پێی گوت: «هەموو کەس یەکەم جار شەرابە چاکەکە
دادەنێن، کاتێک مەست بوون، ئینجا خراپەکە. بەڵام تۆ
هەتا ئێستا شەرابە چاکەکەت هێشتووەتەوە!»
١١ ئەو پەرجووەی (موعجیزە) عیسا لە قانای جەلیل
کردی، یەکەمین نیشانەی بوو کە بەهۆیەوە شکۆی خۆی
دەرخست، قوتابییەکانیشی باوەڕیان پێی هێنا.
١٢ دواتر لەگەڵ دایکی و براکانی و قوتابییەکانی بەرەو

شاری کەفەرناحوم دابەزین، چەند ڕۆژێک لەوێ مانەوە.

پاکسازی حەوشەکانی پەرستگا

جەژنی پەسخە یەکێک بوو لە جەژنە گەورەکانی جولەکە، کە هەموو جولەکە دەچوونە ئۆرشەلیم. ئاهەنگەکەی نانخواردنی ئێوارەی پەسخەی لە خۆ دەگرت کە تێیدا بەرخی سوورکراوەیان دەخوارد. ئەوەیان بەبیردەهاتەوە کە دوایین شەویان بەر لە دەرچوونیان لە میسر بە ڕابەرایەتی پێغەمبەر موسا ڕوویدا. سوپاسی خودایان دەکرد کە لەدەست کۆیلایەتی فیرعەون ڕزگاری کردبوون. (بەرخی پەسخە لە باوەڕی مەسیحییەتدا ئاماژەیە بۆ عیسای مەسیح، ئەوەی بە مردنی لەسەر خاچ خۆی کرد بە قوربانی بۆ هەموو مرۆڤایەتی و ئازادی کردن لە کۆیلایەتی گوناه. ئینجیل ئاماژە بە عیسای مەسیح دەکات وەک (بەرخی خودا) ئەوەی کە گوناهی جیهان هەڵدەگرێت.

[١٣] کە جەژنی پەسخەی جولەکەکان نزیک بووەوە، عیسا چوو بۆ ئۆرشەلیم (قودس). [١٤] لە حەوشەکانی پەرستگا فرۆشیارانی گا و مەڕ و کۆتری بینی، پارەگۆڕەوانیش دانیشتبوون (باجی پەرستگا بە پارەی ناوخۆیی دەدرا، لەسەر بێگانەکان پێویست بوو کە لەلای پارەگۆڕەوان پارەکەیان بگۆڕنەوە، کە زۆربەی کات فێڵیان دەکرد و نرخی

گۆڕینەوەی زۆریان وەردەگرت. خەڵکی لەسەریان بوو کە
قوربانی گوناه پێشکەش بکەن. بەهۆی دووری ڕێگا زۆر
کەس نەیدەتوانی ئاژەڵی قوربانی لە وڵات و شوێنی خۆیەوە
بهێنێت. نرخی ئاژەڵی قوربانیکردن لە پەرستگا گرانتر بوو
لە شوێنەکانی دیکە. عیسا زۆر لە پارەگۆڕەرەوە و بازرگانە
فێڵباز و چاوچنۆکەکان تووڕە بوو، هەروەها بە تایبەتی
لەوە تووڕە بوو کە بۆچی لە حەوشەی پەرستگادا ئەو کارە
دەکەن). [15] قامچییەکی لە گوریس دروستکرد و هەمووانی
لە حەوشەکانی پەرستگا دەرکرد، مەڕ و گا پێکەوە. پارەی
پارەگۆڕەوانی پەرشوبڵاو کردەوە و مێزەکانی سەرەوژێر
کرد، [16] ئینجا بە کۆترفرۆشانی فەرموو: «ئەم شتانە لێرە
هەڵگرن!ماڵی باوکم مەکەنە بازاڕ!» [17] جا قوتابییەکانی
هاتەوە بیریان کە نووسراوە: ﴿دڵگەرمی بۆ ماڵەکەت
دەمسووتێنێت.﴾
[18] جولەکەکان وەڵامیان دایەوە: «چ پەرجوویێکمان نیشان
دەدەیت تاکو دەسەڵاتی ئەنجامدانی هەموو ئەم کارانەت
بسەلمێنێ؟»
[19] عیساش وەڵامی دانەوە: «ئەم پەرستگایە بڕووخێنن،
بە سێ ڕۆژ هەڵیدەستێنمەوە.»
[20] ئینجا جولەکەکان گوتیان: «ئەم پەرستگایە بە چل و

شەش ساڵ بنیاد نراوە، تۆ بە سێ ڕۆژ هەڵیدەستێنیتەوە؟»
[٢١] بەڵام ئەو باسی پەرستگای لەشی خۆی دەکرد. [٢٢] لەبەر ئەوە کاتێک لەناو مردووان هەستایەوە، قوتابییەکانی هاتەوە بیریان کە ئەمەی گوتبوو، ئینجا باوەڕیان هێنا بە نووسراوە پیرۆزەکە (تەورات و زەبوور و وتەی پێغەمبەران) و بەو قسەیەی عیسا فەرمووی.
[٢٣] کاتێک عیسا لە جەژنی پەسخە لە ئۆرشەلیم بوو، زۆر کەس باوەڕیان بە ناوی هێنا، چونکە ئەو پەرجووانەیان بینی کە دەیکرد. [٢٤] بەڵام عیسا لەلای خۆیەوە متمانەی پێ نەکردن، چونکە هەموو خەڵکی دەناسی. [٢٥] ئەو پێویستی بە کەس نەبوو دەربارەی مرۆڤ شایەتی بدات، چونکە خۆی دەیزانی دڵی مرۆڤ چی تێدایە.

لەدایکبوون لە ڕۆح

فەریسییەکان کۆمەڵەیەکی ئایینی جولەکەی توندڕەو بوون لە ڕاڤەکردن و جێبەجێکردنی شەریعەت، تاقمێکی بیرتەسک بوون کە پەیوەست بوون بە شێوە و وشە زیاتر لە ڕۆح و کرۆک. ئەو دەستەیە لە نزیکەی دوو سەدە بەر لە لەدایکبوونی مەسیح سەریانهەڵدا. فەریسییەکان لە بنەڕەتدا خانەدانترین و دەستپاکترین خەڵك بوون. بەڵام ئەوان بەپێی تێپەڕبوونی کات لایان دا بۆ توندڕەوی و دەمارگیری بە ڕواڵەت

لـە گوێڕایەڵبوونـی شـەریعەتی پێغەمبـەر موسـا. هـەروەک بـە دووڕوویـی بەناوبانـگ بـوون. وێـڕای شـەریعەتی موسا پەیوەسـت بـوون بـە دابونەریتێـک کـە لـە باوکانـەوە لـە سـەر زاریـان گوازرابـوەوە، ئەوەیـان بـە هاوتەریبـی شـەریعەتی موسـا دادەنـا. (فەریسـی بـوون) دەربڕینێـک بـوو بـۆ توندڕەوی ئایینـی وشـک کـە ڕۆح و لەخواترسـی ڕاسـتەقینەی لەگەڵـدا نییـە. هەروەهـا ئاماژە بـوو بـۆ دووڕوویـی و پەرسـتنی بـە وشـە و ڕووکـەش.

٣ پیاوێـک لـە فەریسـییەکان هەبـوو بـە نـاوی نیقۆدیمـۆس، یەکێـک بـوو لـە ڕابەرانـی جولەکـە.
٢ بـە شـەو هاتـە لای عیسـا و پێـی گـوت: «ڕابـی، دەزانیـن تـۆ مامۆسـتایەکی لـەلای خـوداوە هاتوویـت، چونکـە کـەس ناتوانێـت ئـەو پەرجووانـە بـکات کـە تـۆ دەیکەیـت، ئەگـەر خـودای لەگـەڵ نەبێـت.»
٣ عیسـاش وەڵامـی دایـەوە: «ڕاسـتی ڕاسـتیت پـێ دەڵێـم، ئەگـەر یەکێـک لەدایـک نەبێتـەوە، ناتوانێـت شانشـینی خـودا ببینێـت.»
٤ نیقۆدیمـۆس پێـی گـوت: «مـرۆڤ کـە پیـر بێـت چـۆن دەتوانێـت لەدایـک بێـت؟ خـۆ دیسـان ناتوانێـت بچێتـەوە سـکی دایکـی و لەدایـک بێتـەوە!»
٥ عیسـا وەڵامـی دایـەوە: «ڕاسـتی ڕاسـتیت پـێ دەڵێـم،

ئەگـەر یەکێـک لـە ئـاو و لـە ڕۆحـی پیـرۆز لەدایـک نەبێـت،
ناتوانێـت بچێتـە نـاو شانشـینی خـودا (لێـرەدا ئـەوە ڕوون
دەکاتـەوە کـەوا خەڵکـی بـە ئەنجامدانـی کاری بـاش ناچنـە
نـاو پاشـایەتییەوە، بەڵکـو بـە لەدایکبوونـی دووەمـی ڕۆحـی).
[٦] ئـەوەی لـە جەسـتە لەدایـک بـووە جەسـتەیە، ئـەوەش لـە
ڕۆحـی خـودا لەدایـک بـووە ڕۆحـە. [٧] سەرسـام مەبـە کـە
پێـم گوتـی: ”دەبـێ لەدایـک ببنـەوە.“ [٨] بـا بـۆ کـوێ بیەوێـت
هەڵـدەکات و گوێـت لـە دەنگەکـەی دەبێـت، بـەڵام نازانیـت
لەکوێـوە دێـت و بـۆ کـوێ دەچێـت. هەرکەسـێکیش لـە ڕۆحی
پیـرۆز لەدایـک بـووە ئاوایـە.»
[٩] نیقۆدیمۆس گوتی: «چۆن دەکرێ ئەمانە ڕووبدەن؟»
[١٠] عیسـا وەڵامـی دایـەوە: «تـۆ مامۆسـتایەکی ئیسرائیلـی و
ئەمانـەش نازانیـت؟ [١١] ڕاسـتی ڕاسـتیت پـێ دەڵێـم: ئـەوەی
دەیزانیـن دەیڵێیـن و ئـەوەی دەیبینیـن شـایەتی بـۆ دەدەیـن،
ئێـوەش شـایەتیمان قبـوڵ ناکـەن. [١٢] باسـی شـتە زەمینییەکانـم
بۆتـان کـرد و بـاوەڕ ناکـەن (چوونـە نـاو شانشـینی خـودای
بـە لەدایکبـوون چوانـدووە)، ئیـتر چـۆن بـاوەڕ دەکـەن
ئەگـەر باسـی شـتە ئاسـمانییەکانتان بـۆ بکـەم؟ [١٣] کـەس
سـەرنەکەوتووە بـۆ ئاسـمان جگـە لـەوەی لـە ئاسـمان
هاتووەتـە خـوارەوە، کـە ئەویـش کـوڕی مرۆڤـە (مەسـیح

نازناوی کوڕی مرۆڤ لە خۆی دەنێت- وەک ئاماژەیەک بۆ بەجەستەبوونی). [١٤] هەروەک موسا لە چۆڵەوانی مارەکەی بەرزکردەوە (کاتێک گەلی خودا لە بیابان گومڕا بوون خودا ماری ناردە سەریان، بۆ سزادانی گەل لەسەر ملکەچنەبوون و هەڵگەڕانەوەیان لێی. ئەوەی بەهۆی پێوەدانی مارەوە لە سەرەمەرگدا بوو، بە گوێڕایەڵبوون بۆ ڕاسپاردەی خودا و تەماشاکردنی مارێک کەوا خودا بە موسای فەرمووبوو لە بڕۆنز دروستی بکات بە پەرجووێک دەیتوانی چاکببێتەوە، هەروەها دەبووایە باوەڕی بەوە هەبووایە کە خودا چاکی دەکاتەوە)، ئاواش دەبێ کوڕی مرۆڤ بەرز بکرێتەوە (بۆ سەر خاچ)، [١٥] تاکو هەرکەسێک باوەڕی پێ بهێنێت ژیانی هەتاهەتایی هەبێت.»

[١٦] لەبەر ئەوەی خودا ئەوەندە جیهانی خۆشویست، تەنانەت کوڕە تاقانەکەی بەختکرد، تاکو هەرکەسێک باوەڕی پێ بهێنێت لەناو نەچێت، بەڵکو ژیانی هەتاهەتایی هەبێت، [١٧] چونکە خودا کوڕەکەی نەناردە جیهان تاکو جیهان حوکم بدات، بەڵکو تاکو جیهان بەوەوە ڕزگاری ببێت. [١٨] ئەوەی باوەڕی پێ بهێنێت حوکم نادرێت، بەڵام ئەوەی باوەڕ ناهێنێت ئەوا حوکم دراوە، چونکە باوەڕی بە ناوی کوڕە تاقانەکەی خودا نەهێناوە. [١٩] ئەمەش

حوکمەکەیە: ڕووناکییەکە هاتە جیهان بەڵام خەڵک لە جیاتی ڕووناکییەکە تاریکییەکەیان خۆشویست، چونکە کردەوەیان خراپ بوو. [20] لەبەر ئەوەی هەرکەسێک خراپە بکات ڕقی لە ڕووناکییەکەیە و نایەتە لای ڕووناکییەکە، نەوەک کردەوەکانی ئاشکرابێت. [21] بەڵام ئەوەی بەگوێرەی ڕاستی دەڕوات، دێتە لای ڕووناکییەکە، تاکو دەربکەوێت کە کردەوەکانی لە خوداوەیە.

عیسا و شایەتی یەحیا

[22] دوای ئەمانە عیسا و قوتابییەکانی هاتنە خاکی یەهودیا، لەوێ لەگەڵیان مایەوە و خەڵکی لە ئاو هەڵکێشا. [23] یەحیاش لە ئەینونی نزیک شاری سالیم خەڵکی لە ئاو هەڵدەکێشا، چونکە لەوێ ئاو زۆر بوو، ئیتر دەهاتن و لە ئاو هەڵدەکێشران، [24] چونکە هێشتا یەحیا نەخرابووە زیندانەوە. [25] لەوێ دەربارەی پاککردنەوە گفتوگۆیەک کەوتە نێوان قوتابییەکانی یەحیا و جولەکەیەک. [26] قوتابییەکانی هاتنە لای یەحیا و پێیان گوت: «ڕابی (مامۆستا)، ئەوەی لەوبەری ڕووباری ئوردون لەگەڵ تۆ بوو، ئەوەی شایەتیت بۆی دا، ئەوەتا خەڵک لە ئاو هەڵدەکێشێت و هەموو خەڵک دێنە لای.»

[27] یەحیا وەڵامی دایەوە: «کەس ناتوانێت شتێک

وەربگرێـت ئەگـەر لـە ئاسـمانەوە (لـە خـوداوە) پێـی نەدرابێـت. [٢٨] ئێـوە خۆتـان شـایەتیم بـۆ دەدەن کـە گوتـم: ”مـن مەسـیح نیـم، بـەڵام پێـش ئـەو نێـردراوم.“ [٢٩] بـووک بـۆ زاوایـە، هاوڕێـی زاواش کـە خزمەتـی زاوا دەکات و چاوەڕێـی دەنگـی هاتنەکـەی دەکات، کاتێـک گوێـی لـە دەنگـی زاوا دەبـێ، زۆر دڵخـۆش دەبێـت. ئـەم خۆشـییە درا بـە مـن و ئێسـتا هاتـە دی. [٣٠] پێویسـتە ئـەو زیـاد بـکات و منیـش کـەم.»

[٣١] ئـەوەی لـە سـەرەوە دێـت (لـە ئاسـمانەوە) لـە سـەرووی هەمووانـە. بـەڵام ئـەوەی لـە زەوییـە ئـەوە زەمینییـە و وەکـو کەسـێکی زەمینـی دەدوێـت. ئـەوەی لـە ئاسـمانەوە دێـت لـە سـەرووی هەمووانـە و [٣٢] شـایەتی ئـەوە دەدات کـە بینیویەتـی و بیسـتوویەتی، بـەڵام کـەس شـایەتییەکەی وەرناگرێـت (مرۆڤەکان ڕەتـی دەکەنـەوە و بـاوەڕی پـێ ناهێنـن). [٣٣] ئـەوەی شـایەتییەکەی وەردەگرێـت، مـۆری دەکات کـە خـودا ڕاسـتە، [٣٤] چونکـە ئـەوەی خـودا ناردوویەتـی بـە پەیامی خـودا دەدوێت، لەبـەر ئـەوەی خـودا بـێ سـنوور ڕۆحـی پیـرۆز دەبەخشـێت. [٣٥] باوکـی ئاسـمانی کـوڕی خـۆی خۆشـدەوێت و هەمـوو شـتێکی داوەتـە دەسـتی. [٣٦] ئـەوەی بـاوەڕ بـە کوڕەکـە بهێنێـت ژیانـی هەتاهەتایـی هەیـە. بـەڵام ئـەوەی گوێڕایەڵـی کوڕەکـە نییـە ژیـان نابینێـت، بەڵکـو تووڕەیـی خـودای لەسـەر دەمێنێـت.

ژنێکی سامیرەیی

٤ زۆربەی جولەکەکان ئامادە نەبوون تێکەڵی جولەکەکانی شاری سامیرە بن. ئەمەش هۆکارەکەی دەگەڕایەوە بۆ سەردەمانی کۆن. کاتێک شانشینی باکوور کە سامیرە پایەختەکەی بوو کەوتە ژێردەستی ئاشوورییەکان، زۆرینەی جولەکەکانیان بۆ ئاشور ڕاگواست و خەڵکانێکی بیانی زۆریشیان لە وڵاتدا نیشتەجێ کرد لە پێناو چەسپاندنی ئاشتی (دووەم پاشایان ٢٤:١٧). ژن و ژنخوازیی لە نێوان جولەکەکان و ئەو بیانییانەی کە ئاشوورییەکان لە وڵاتدا بەجێیان هێشتن ڕەگەزێکی تێکەڵی لێ دروست بوو، ڕەگەزێک کە بە ڕای جولەکەکانی شانشینی باشوور پاک نەبوو. بۆیە جولەکە ڕەسەنەکان ڕقیان لەم ڕەگەزە تێکەڵەیە بوو کە بە سامیرەییەکان ناوزەند دەکران، چونکە پێیان وابوو کە ئەم سامیرەییانە ناپاکییان لە گەل و نەتەوەی خۆیان کردووە. سامیرەییەکان لەسەر کێوی گەریزیم پەرستگایەکیان بۆ خۆیان دروست کردبوو بۆ ئەوەی لە جێگەی پەرستگای ئۆرشەلیم بەکاریبهێنن، بەڵام ١٥٠ ساڵ پێشتر وێران کرابوو. دەمارگیرییەکی زۆر لەنێوان جولەکە و سامیرەییدا هەبوو، بەو هۆیەوە جوولەکەکان تەنانەت لە گەشتکردنیشیان بەناو خاکی سامیرەدا تێنەدەپەڕین.

[1] فەریسییەکان بیستیان کە عیسا لە یەحیا زیاتر قوتابی
دروستکردووە و لە ئاو هەڵکێشاوە، [2] هەرچەندە عیسا
خۆی خەڵکی لە ئاو هەڵنەدەکێشا، بەڵکو قوتابییەکانی.
[3] کاتێک عیسا ئەمەی زانی یەهودیای بەجێهێشت و
گەڕایەوە جەلیل.
[4] جا دەبووایە بە ناوچەی سامیرەدا تێبپەڕێت (بۆ
کورتکردنەوەی ڕێگاکەی). [5] ئیتر گەیشتە شارۆچکەیەکی
سامیرە کە ناوی سوخار بوو، نزیک ئەو پارچە زەوییەی
یاقوب دابوویە یوسفی کوڕی. [6] بیری یاقوبیش لەوێ بوو.
جا لەبەر ئەوەی کە عیسا لە گەشتەکە ماندوو بوو،
لەلای بیرەکە دانیشت، نزیکەی کاتژمێر دوازدە بوو.
[7] کاتێک ژنێکی سامیرەیی هات بۆ ئەوەی ئاو ببات،
عیسا پێی فەرموو: «هەندێک ئاوم بدەرێ.» [8] لەو کاتەدا
قوتابییەکانی چووبوونە ناو شار تاکو خواردن بکڕن.
[9] جا ژنە سامیرەییەکە پێی گوت: «تۆ جولەکەیت و
منیش ژنێکی سامیرەییم، چۆن داوای ئاوم لێ دەکەیت؟»
چونکە جولەکەکان تێکەڵی سامیرەییەکان نابن.
[10] عیساش وەڵامی دایەوە: «ئەگەر بەخشینی خودات بزانیایە و
هەروەها ئەوەش کێیە کە پێت دەڵێت ”ئاوم بدەرێ“، ئەوسا
تۆ داوات لێ دەکرد و ئەویش ئاوی ژیانی پێدەدایت (زۆرێک

لە ئایەتەکانی پەیمانی کۆن باس لە تینوویەتی مرۆڤ دەکەن بۆ
خودا کە وەک ئەوەی تینوویەتییە بۆ ئاو. وە بە خوداش دەگوترا
«کانی ژیان» و «سەرچاوەی ئاوی ژیان». عیسا بە گوتنی
ئەوەی ئەو ئاوی ژیان دەبەخشێ کە هەتاهەتایە ناهێڵێ
مرۆڤ تینووی خودا بێت، ڕایگەیاند کە ئەو خۆی مەسیحە،
چونکە لەو زیاتر کەس ناتوانێ ئەم بەخشینەی کە پێویستی
دەروون تێر دەکات بە خۆڕایی ببەخشێت).»
[11] ژنەکە پێی گوت: «بەڵام گەورەم، دۆلکەت پێ نییە و
بیرەکەش قووڵە. ئیتر تۆ ئاوی ژیانت لەکوێ بوو؟ [12] خۆ
لە یاقوبی باوکمان گەورەتر نیت کە بیرەکەی پێداوین،
خۆی و کوڕەکانی و ماڵاتەکانیشی لێیان خواردووەتەوە؟»
[13] عیسا وەڵامی دایەوە: «هەرکەسێک لەم ئاوە بخواتەوە
جارێکی دیکە تینووی دەبێتەوە. [14] بەڵام ئەوەی لەو
ئاوە بخواتەوە کە من دەیدەمێ، هەرگیز تینووی نابێت،
بەڵکو ئەو ئاوەی من دەیدەمێ تێیدا دەبێتە کانیاوێک و
هەڵدەقوڵێت، ژیانی هەتاهەتایی دەبەخشێ.»
[15] ژنەکەش پێی گوت: «گەورەم، ئەو ئاوەم بدەرێ تاکو
تینوو نەبم و نەیەمەوە ئێرە بۆ ئاوکێشان.»
[16] عیسا پێی فەرموو: «بڕۆ، مێردەکەت بانگ بکە و
وەرەوە ئێرە.»

[١٧] ژنەکە وەڵامی دایەوە: «مێردم نییە.»
عیساش پێی فەرموو: «ڕاست دەکەیت کە دەڵێی مێردم
نییە. [١٨] لە ڕاستیدا پێنج مێردت هەبوو، ئێستاش ئەوەی
هەتە مێردت نییە. ئەمەشت بە ڕاستی گوت.»
[١٩] ژنەکە پێی گوت: «گەورەم، وای دەبینم کە تۆ
پێغەمبەر بیت. [٢٠] باوباپیرانمان لەم شاخەدا خودایان
پەرستووە، بەڵام ئێوە دەڵێن ئۆرشەلیم (ئەو پەرستگایەی
کە لە ئۆرشەلیمە) ئەو شوێنەیە کە پێویستە پەرستنی لێ
بکرێت.»
[٢١] عیسا پێی فەرموو: «خانم، باوەڕم پێ بکە، کاتێک
دێت ئێوە باوک دەپەرستن، بەڵام نە لەسەر ئەم شاخە و
نە لە ئۆرشەلیم (مەبەست لەوەیە لەمەودوا نەک تەنها
لە پەرستگای سامیرە و پەرستگای ئۆرشەلیم ڕێوڕەسمی
خواپەرستی ئەنجام دەدرێت، بەڵکو لە هەر شوێنێکدا کەوا
مرۆڤ لە ڕێگای مەسیح خواپەرستی بکات پەسەندکراوە).
[٢٢] ئەوەی ئێوە دەیپەرستن نایناسن، بەڵام ئەوەی ئێمە
دەیپەرستین دەیناسین، چونکە ڕزگاری لە جولەکەوەیە.
[٢٣] بەڵام کاتێک دێت ئەویش کە ئێستایە خواپەرستە
ڕاستەقینەکان بە ڕۆحی پیرۆز و ڕاستی باوک دەپەرستن،
چونکە باوک داوای ئەم جۆرە خواپەرستانە دەکات. [٢٤] خودا

ڕۆحە و پێویستە ئەوانەی دەیپەرستن بە ڕۆحی پیرۆز و ڕاستی بیپەرستن.»
[٢٥] ژنەکە پێی گوت: «دەزانم مەسیا دێت، کە پێی دەگوترێ مەسیح، کە ئەو هات هەموو شتێکمان پێ ڕادەگەیەنێت.»
[٢٦] عیساش پێی فەرموو: «من ئەوم، ئەوەی قسەت لەگەڵ دەکات.»
[٢٧] لەو کاتەدا قوتابییەکانی گەیشتن و سەرسام بوون کە لەگەڵ ژنێک قسە دەکات. بەڵام کەس نەیگوت: «چیت دەوێت؟» یان «بۆچی قسەی لەگەڵ دەکەیت؟»
[٢٨] ئینجا ژنەکە گۆزەکەی بەجێهێشت، چووە ناو شار و بە خەڵکی گوت: [٢٩] «وەرن ئەو پیاوە ببینن کە هەرچییەکم کردووە پێی فەرمووم! دەبێ مەسیح نەبێت؟»
[٣٠] ئیتر خەڵکەکە لە شار هاتنە دەرەوە و چوونە لای.
[٣١] لەو کاتەدا قوتابییەکان تکایان لێی دەکرد: «ڕابی، شتێک بخۆ!»
[٣٢] بەڵام پێی فەرموون: «من خواردنێکم هەیە دەیخۆم، کە ئێوە نایزانن.»
[٣٣] لەبەر ئەوە قوتابییەکان بە یەکتریان دەگوت: «کەس هیچی بۆ هێناوە بیخوات؟»

٣٤ عیساش پێی فەرموون: «خواردنی من ئەوەیە خواستی
ئەوە ئەنجام بدەم کە ناردوومی و کارەکەی تەواو بکەم.
٣٥ ئەی ئێوە نالێن: ”پاش چوار مانگ کاتی دروێنە دێت“؟
ئەوەتا پێتان دەڵێم: چاوتان هەڵبڕن و سەیری کێڵگەکان
بکەن وا زەرد هەڵگەڕاون بۆ دروێنە. ٣٦ سەپانیش کرێ
وەردەگرێت و بۆ ژیانی هەتاهەتایی بەرهەم کۆدەکاتەوە،
تاکو تۆوچێن و سەپان پێکەوە دڵشاد بن. ٣٧ لەبەر ئەوە
ئەو پەندە ڕاستە کە دەڵێت: ”یەکێک تۆو دەکات و
یەکێکی دیکە دروێنە دەکات.“ ٣٨ من ئێوەم بۆ دروێنەیەک
ناردووە کە پێوەی ماندوو نەبوون. کەسانی دیکە پێوەی
ماندوو بوون و ئێوە بەرهەمی ماندووبوونیان دەخۆن.»
٣٩ زۆر لە سامیرەییەکانی ئەو شارە باوەڕیان بە
عیسا هێنا، لەبەر قسەی ئەو ژنەی کە شایەتی دەدا:
«هەرچییەکم کردووە پێی فەرمووم.» ٤٠ لەبەر ئەوە کاتێک
سامیرەییەکان هاتنە لای عیسا، تکایان لێکرد لەلایان
بمێنێتەوە، ئەویش دوو ڕۆژ لەوێ مایەوە. ٤١ ژمارەیەکی زۆر
زیاتریش بەهۆی قسەکانییەوە باوەڕیان هێنا.
٤٢ بە ژنەکەیان دەگوت: «چیتر بەهۆی قسەی تۆوە
نییە کە ئێمە باوەڕ دەهێنین، چونکە خۆمان بیستمان و
دەزانین کە ئەم پیاوە بەڕاستی ڕزگارکەری جیهانە!»

عیسا کوڕی کاربەدەستێک چاک دەکاتەوە

٤٣ پاش ئەو دوو ڕۆژە عیسا ئەوێی بەجێهێشت و چوو
بۆ جەلیل، ٤٤ چونکە خۆی فەرمووبووی کە پێغەمبەر لە
شاری خۆی ڕێزی لێ ناگیرێت. ٤٥ لەبەر ئەوە کاتێک هاتە
جەلیل، جەلیلییەکان پێشوازییان لێی کرد، چونکە ئەوانیش
بۆ جەژن هاتبوون (جەژنی پەسخە) و هەموو ئەو
شتانەیان بینیبوو کە لە جەژندا لە ئۆرشەلیم کردبووی.
٤٦ عیسا دیسان هاتەوە شارۆچکەی قانا لە ناوچەی
جەلیل کە لەوێ ئاوی کردبووە شەراب. لەو شارۆچکەیەدا
کاربەدەستێکی پاشا هەبوو کە کوڕەکەی لە کەفەرناحوم
نەخۆش بوو. ٤٧ کاتێک کە بیستی عیسا لە یەهودیاوە
هاتووەتە جەلیل، چووە لای و لێی پاڕایەوە کە بێت بۆ
ئەوەی کوڕەکەی چاک بکاتەوە کە لە سەرەمەرگدا بوو.
٤٨ ئینجا عیسا پێی فەرموو: «ئەگەر ئێوە پەرجوو و کاری
سەرسوڕهێنەر نەبینن هەرگیز باوەڕ ناهێنن.»
٤٩ کاربەدەستەکەش پێی گوت: «گەورەم، پێش ئەوەی
کوڕەکەم بمرێت، وەرە.»
٥٠ عیسا پێی فەرموو: «بڕۆ! کوڕەکەت دەژیێت.»
پیاوەکە باوەڕی بەو قسەیە کرد کە عیسا پێی فەرموو و
ڕۆیشت. ٥١ کە بە ڕێگاوە بوو، کۆیلەکانی تووشی بوون و

هەواڵیان پێدا کە کوڕەکەی زیندووە. [٥٢] جا سەبارەت بەو
کاتژمێرەی تێیدا چاکتر بووەوە پرسیاری لێکردن، وەڵامیان
دایەوە: «دوێنێ کاتژمێر یەکی پاش نیوەڕۆ تایەکە بەریدا.»
[٥٣] باوکەکە زانی کە ڕێک ئەو کاتە بووە کە عیسا
پێی فەرمووبوو: «کوڕەکەت دەژیێت.» ئەوسا خۆی و
خاووخێزانی هەموو باوەڕیان هێنا.
[٥٤] ئەمەش دووەم پەرجوو بوو کە عیسا کردی، دوای
ئەوەی لە یەهودیاوە هاتە جەلیل.

چاککردنەوەی نەخۆشێک لەلای حەوزی بێتحەسدا

٥ بەپێی ئەو شەریعەتەی کەوا خودا بە جولەکەکانی
داوە ڕۆژی شەممە دەبێت پشوو بدەن و هیچ جۆرە
کارێک نەکەن. فەریسییەکان سی و نۆ جۆر کاریان دیاری
کردبوو کە نەدەبوو لە ڕۆژی شەممەدا بکرێن، ئەمەش
لەسەر بنەمای لێکدانەوەی شەریعەتی تەورات و دابونەریتی
جولەکە بوو.
[١] پاش ماوەیەک لە کاتی جەژنێکی جولەکەدا، عیسا
چوو بۆ ئۆرشەلیم. [٢] لە ئۆرشەلیم لەلای دەروازەی مەڕ
حەوزێک هەبوو بە عیبری پێیان دەگوت بێتحەسدا،
بە دەوریدا پێنج ڕێڕەوی سەر داپۆشراو هەبوو کە
هەردوو لایان بە کۆڵەکە گیرابوون. [٣] لەوێ خەڵکێکی زۆر

ڕاکشـــابوون، نەخـــۆش و کوێـــر و شـــەل و گـــۆج، [چاوەڕێـــی
جوڵانـی ئاوەکـە بـوون، [٤] چونکـە هەندێـک جـار فریشـتەیەکی
یـەزدان دادەبـەزی بـۆ نـاو حەوزەکـە و ئاوەکـەی دەجوڵانـد،
جـا ئـەوەی یەکـەم کـەس دەچـووە نـاو حەوزەکـەوە، هـەر
نەخۆشـییەکی هەبووایـە چـاک دەبـووەوە.] [٥] کابرایـەک لـەوێ
بـوو کـە سـی و هەشـت سـاڵ نەخـۆش بـوو. [٦] کاتێـک عیسـا
ئـەم کابرایـەی بینـی پاڵکەوتـووە و زانـی ماوەیەکـی زۆرە وایـە،
پێـی فەرمـوو: «دەتـەوێ چاکبیتـەوە؟»
[٧] نەخۆشـەکە وەڵامـی دایـەوە: «گـەورەم، کاتێـک ئاوەکـە
دەجوڵێـت، کەسـم نییـە بمخاتـە نـاو حەوزەکـەوە. هەروەهـا
کاتێکیـش هـەوڵ دەدەم بـڕۆم، یەکێکـی دیکـە پێـش مـن
دەچێتـە نـاوی.»
[٨] عیسـاش پێـی فەرمـوو: «هەسـتە! نوێنەکـەت هەڵگـرە و بـڕۆ!»
[٩] دەسـتبەجێ کابـرا چـاک بـووەوە، نوێنەکـەی هەڵگـرت و ڕۆیشـت.
ئـەو ڕۆژەش شـەممە بـوو (بەپێـی ڕاڤەکردنـی فەریسـیەکان
بـۆ شـەریعەت ئەنجامدانـی ئـەو جـۆرە کارانـە لـە ڕۆژی
شـەممەدا دروسـت نییـە)، [١٠] لەبـەر ئـەوە ڕابەرانـی جولەکـە
بـە کابـرای چاکبووەوەیـان گـوت: «شـەممەیە و دروسـت نییـە
نوێنەکـەت هەڵگریـت.»
[١١] کابـرا وەڵامـی دانـەوە: «ئـەوەی چاکیکردمـەوە پێـی

فەرمووم: ”نوێنەکەت هەڵگرە و بڕۆ.“»
١٢ لێیان پرسی: «ئەو پیاوە کێیە کە پێی گوتی: ”هەڵیبگرە و بڕۆ“؟»
١٣ بەڵام کابرای چاک بووەوە نەیدەزانی کێیە، چونکە عیسا لەناو ئەو خەڵکەی لەوێ بوون بە نهێنی دوور کەوتەوە.
١٤ دوای ئەوە عیسا ئەوی لە پەرستگا بینییەوە و پێی فەرموو: «ئەوەتا چاکبوویتەوە. ئیتر گوناه مەکە، نەوەک خراپترت بەسەربێت.» ١٥ کابراش چوو و بە ڕابەرانی جولەکەی گوت کە عیسا بووە چاکیکردووەتەوە.

دەسەڵاتی مەسیح

١٦ لەبەر ئەوەی کە عیسا ئەم کارانەی لە ڕۆژی شەممەدا دەکرد، ڕابەرانی جولەکە دەستیان کرد بە چەوساندنەوەی.
١٧ بەڵام عیسا لە بەرامبەردا فەرمووی: «هەتا ئێستا باوکم کار دەکات، منیش کار دەکەم.» ١٨ لەبەر ئەم هۆیە جولەکەکان زیاتر هەوڵیان دەدا بیکوژن، چونکە تەنها شەممەی نەدەشکاند (بەپێی ڕاسپاردەی خودا بۆ گەلی جولەکە نابێت لە ڕۆژی شەممەدا کار بکرێت، پێویستە هەموو جولەکەیەک پارێزگاری لەم ڕاسپاردەیە بکات)، بەڵکو دەیگوت کە خودا باوکیەتی، خۆی لەگەڵ خودا یەکسان دەکرد.
١٩ لەبەر ئەوە عیسا وەڵامی دانەوە: «ڕاستی ڕاستیتان

پێ دەڵێم: کوڕەکە ناتوانێت لە خۆیەوە هیچ شتێک بکات ئەوە نەبێت کە دەیبینێت باوک دەیکات، چونکە هەرچی باوک دەیکات، کوڕەکەش دەیکات. [٢٠] باوک کوڕی خۆی خۆشدەوێت و هەموو ئەوەی پیشان دەدات کە دەیکات، کاری لەمانەش مەزنتری پیشان دەدات، تاکو سەرسام بن. [٢١] وەک چۆن باوک مردووان هەڵدەستێنێتەوە و زیندوو دەکاتەوە، کوڕەکەش ئەوەی بیەوێت زیندووی دەکاتەوە. [٢٢] هەروەها باوک کەس حوکم نادات، بەڵکو هەموو حوکمدانی داوەتە دەست کوڕەکە، [٢٣] تاکو هەموو ڕێزی کوڕەکە بگرن وەک چۆن ڕێزی باوک دەگرن. ئەوەی ڕێزی کوڕەکە نەگرێ، ڕێزی باوکیش ناگرێ کە ناردوویەتی.

لە مردنەوە بەرەو ژیان

[٢٤] «ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: ئەوەی گوێ لە وشەکەم بگرێت و باوەڕ بهێنێت بەوەی ناردوومی ژیانی هەتاهەتایی دەبێت و حوکم نادرێت، بەڵکو لە مردنەوە بۆ ژیان گواستراوەتەوە. [٢٥] ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: کاتێک دێت کە ئێستایە، کاتێک مردووان دەنگی کوڕی خودا دەبیستن، گوێگرانیش زیندوو دەبنەوە، [٢٦] چونکە وەک باوک ژیانی لە خۆیدا هەیە، بە کوڕەکەشی داوە ژیانی لە خۆیدا هەبێت (خۆی سەرچاوەی ژیانی خۆیەتی). [٢٧] دەسەڵاتی

حوکمدانیشی داوەتێ، چونکە ئەو کوڕی مرۆڤە.
[٢٨] «لەمە سەرسام مەبن، چونکە کاتێک دێت هەموو
ئەوانەی لەناو گۆڕدان دەنگی دەبیستن و [٢٩] دێنە دەرەوە،
ئەوانەی کرداری چاکیان کردووە هەڵدەستنەوە بۆ ئەوەی
بژین، بەڵام ئەوانەی کرداری خراپیان کردووە هەڵدەستنەوە
بۆ ئەوەی حوکم بدرێن. [٣٠] لە خۆمەوە ناتوانم هیچ
بکەم. وەک دەبیستم حوکم دەدەم، حوکمدانەکەشم
دادپەروەرانەیە، چونکە داوای خواستی خۆم ناکەم، بەڵکو
خواستی ئەوەی ناردوومی.

شایەتی باوک بۆ کوڕی خۆی

[٣١] «ئەگەر خۆم شایەتی بۆ خۆم بدەم شایەتییەکەم
ڕاست نییە. [٣٢] یەکێکی دیکە شایەتیم بۆ دەدات، منیش
دەزانم ئەو شایەتییەی بۆ منی دەدات ڕاستە.
[٣٣] «نێردراوتان ناردە لای یەحیا، ئەویش شایەتی بۆ ڕاستی
دا. [٣٤] من شایەتی مرۆڤ وەرناگرم، ئەمانەش دەڵێم تاکو
ئێوە ڕزگاربن. [٣٥] ئەو چرایەکی هەڵگیرساو و بریسکەدار
بوو، دەتانویست ماوەیەک بە ڕووناکییەکەی دڵخۆش بن.
[٣٦] «بەڵام من شایەتییەکم هەیە لەوەی یەحیا گرنگترە،
چونکە ئەو کارانەی باوکم پێیداوم تەواوی بکەم، ئەم
کارانە خۆیان شایەتیم بۆ دەدەن کە باوکم منی ناردووە.

[٣٧] باوکیشم کە ناردوومی، خۆی شایەتیم بۆ دەدات.
ئێوە هەرگیز دەنگیتان نەبیستووە و ڕواڵەتیتان نەبینیوە،
[٣٨] فەرمایشتەکەشی لە دڵی ئێوەدا نامێنێتەوە، چونکە
ئەوەی ئەو ناردوویەتی ئێوە باوەڕی پێ ناکەن. [٣٩] نووسراوە
پیرۆزەکان (تەورات و زەبوور و نووسراوی پێغەمبەران)
دەپشکنن، چونکە وا دەزانن ژیانی هەتاهەتایی بۆ ئێوە
تێدایە. ئەم نووسراوانەش شایەتیم بۆ دەدەن، [٤٠] بەڵام
ناتانەوێ بێنە لام تاکو ژیانتان هەبێت.
[٤١] «من شکۆ لە خەڵک وەرناگرم. [٤٢] بەڵام ئێوەم ناسی کە
خۆشەویستی خوداتان لە دڵدا نییە. [٤٣] بە ناوی باوکمەوە
هاتووم، پێشوازیم لێ ناکەن، بەڵام ئەگەر یەکێکی دیکە
بە ناوی خۆیەوە بێت، پێشوازی لێدەکەن. [٤٤] چۆن دەتوانن
باوەڕ بهێنن ئەگەر شکۆمەندی لە یەکتری وەربگرن و داوای
ئەو شکۆمەندییە نەکەن کە لە تاکە خوداوەیە؟
[٤٥] «وا مەزانن من لەلای باوک سکاڵاتان لێ دەکەم.
یەکێک هەیە سکاڵاتان لێ بکات، کە موسایە، ئەوەی
هیواتان پێیەتی. [٤٦] ئەگەر باوەڕتان بە موسا بکردایە،
باوەڕتان بە منیش دەکرد، چونکە لەبارەی منەوە
نووسیویەتی. [٤٧] ئەگەر باوەڕیش بە نووسراوی ئەو نەکەن،
چۆن باوەڕ بە وتەکانی من دەکەن؟»

تێرکردنی پێنج هەزار کەس

٦ دوای ئەمە عیسا چوو بۆ ئەوبەری دەریاچەی
جەلیل، کە دەریاچەی تەبەرییەیە، ٢ ئاپۆرەیەک
لە خەڵک دوای کەوتبوون، چونکە ئەو پەرجووانەیان
بینیبوو کە لە نەخۆشەکاندا دەیکرد (بە پەرجوو
نەخۆشەکانی چاکدەکردەوە). ٣ ئینجا عیسا چووە سەر
شاخ و لەوێ لەگەڵ قوتابییەکانی دانیشت (لە خەڵکەکە
دوورکەوتەوە و بە تەنها لەگەڵ قوتابییەکانی بوو). ٤ جەژنی
پەسخەی جولەکەش نزیک بوو.
٥ کاتێک عیسا چاوی هەڵبڕی و خەڵکێکی لە ڕادەبەدەر
زۆری بینی دەهاتنە لای، بە فیلیپۆسی فەرموو: «لەکوێ نان
بکڕین و ئەمانە نان بدەین؟» ٦ ئەمەی گوت بۆ ئەوەی
تاقی بکاتەوە، چونکە خۆی دەیزانی دەبێت چی بکات.
٧ فیلیپۆس وەڵامی دایەوە: «بایی دوو سەد دیناریش
نان بەشیان ناکات (یەک دینار کرێی ڕۆژانەی کرێکارێک
بووە)، ئەگەر هەریەکەیان کەمێکی بەرکەوێت.»
٨ یەکێک لە قوتابییەکانی کە ئەندراوسی برای شیمۆن
پەترۆس بوو پێی گوت: ٩ «کوڕێک لێرەیە پێنج نانی جۆ و
دوو ماسی پێیە. بەڵام ئەوەندە چییە بۆ ئەم هەمووە؟»
١٠ عیسا فەرمووی: «خەڵکەکە دابنیشێنن.» ئەو شوێنە

گیایەکی زۆری لێبوو، جا پیاوەکان کە پێنج هەزار دەبوون
دانیشتن. [١١] عیساش نانەکانی وەرگرت و سوپاسی خودای
کرد، پاشان بەپێی پێویست دابەشی کرد بەسەر ئەوانەدا
کە دانیشتبوون. بۆ ماسییەکانیش هەمان شتی کرد.
[١٢] کاتێک هەمووان تێربوون، عیسا بە قوتابییەکانی
فەرموو: «ئەو پەلکەنانەی ماوەتەوە کۆی بکەنەوە تاکو
هیچ بەفیڕۆ نەڕوات.» [١٣] ئەوانیش کۆیان کردەوە و دوازدە
سەبەتەیان پڕکرد لەو پەلکەنانەی ئەو پێنج نانە جۆیەی
لە نانخۆران مابووەوە.
[١٤] لەبەر ئەوە کە خەڵکەکە بینییان عیسا چ پەرجوویەکی
کرد، گوتیان: «بە ڕاستی ئەمە پێغەمبەرەکەیە (ئەو
پێغەمبەرەیە کە موسا باسی هاتنی دەکات) کە بۆ جیهان
دێت.» [١٥] عیسا زانی ئەوان بە نیازن بێن و بیگرن تاکو
بیکەنە پاشا، دیسان بە تەنها چووە سەر شاخ.

عیسا بەسەر ئاودا دەڕوات

[١٦] کاتێک ئێوارە داهات قوتابییەکانی بۆ لای دەریاچەکە
چوونە خوارەوە، [١٧] سواری بەلەمێک بوون و بە دەریاچەدا
بۆ کەفەرناحوم کەوتنەڕێ. تاریک داهات و عیسا هەر
نەگەیشتە لایان. [١٨] ڕەشەبا هەڵیکرد و دەریاچە هەڵچوو.
[١٩] کە نزیکەی بیست و پێنج تاکو سی تیرهاوێژ (نزیکەی

پێنج هەتا شەش کیلۆمەتر) سەوڵیان لێدابوو، عیسایان بینی
بەسەر ئاوەکەدا دەڕوات و لە بەلەمەکە نزیک دەبێتەوە،
جا ترسان. [٢٠] بەڵام پێی فەرموون: «ئەوە منم، مەترسن!»
[٢١] کە ڕازی بوون سواری بەلەمەکەی بکەن، دەستبەجێ
بەلەمەکە گەیشتە ئەو کەنارەی بۆی دەچوون.
[٢٢] بۆ بەیانی، ئەو خەڵکەی لەوبەری دەریاچەکە
ڕاوەستابوون بینییان لە بەلەمێک زیاتر لەوێ نەبوو،
عیساش لەگەڵ قوتابییەکانی سواری بەلەم نەبوو، بەڵکو
قوتابییەکانی بە تەنها بەڕێکەوتبوون. [٢٣] ئینجا بەلەمی
دیکە لە شاری تەبەرییەوە هاتنە نزیک ئەو شوێنەی
نانەکەیان لێی خوارد کە عیسای خاوەن شکۆ سوپاسی
خودای کرد. [٢٤] کاتێک خەڵکەکە بینییان نە عیسا
لەوێیە و نە قوتابییەکانی، سواری بەلەمەکان بوون و
چوونە کەفەرناحوم، بۆ ئەوەی بەدوای عیسادا بگەڕێن.

منم نانی ژیان

[٢٥] کە لەوبەری دەریاچەکە دۆزییانەوە، لێیان پرسی:
«ڕابی، کەی گەیشتییە ئێرە؟»
[٢٦] عیسا وەڵامی دانەوە: «ڕاستیتان پێ دەڵێم:
ئێوە بەدوامدا دەگەڕێن نەک لەبەر ئەوەی نیشانەکانتان
بینی، بەڵکو لەبەر ئەوەی لە نانەکەتان خوارد و تێر بوون.

٢٧ بـۆ خۆراکێـک ئیـش مەکـەن کـە لەناودەچێـت، بەڵکـو بـۆ
خۆراکێـک کـە بـۆ ژیانـی هەتاهەتایـی دەمێنێتـەوە، ئـەوەی کوڕی
مـرۆڤ دەتانداتـێ، چونکـە ئەمـە خـودای بـاوک مـۆری لێـداوە.»
٢٨ لەبـەر ئـەوە لێیـان پرسـی: «چـی بکەیـن تاکـو کارەکانـی
خـودا بکەیـن؟»
٢٩ عیسـا وەڵامـی دانـەوە: «کاری خـودا ئەمەیـە: بـاوەڕ
بهێنـن بـەوەی ناردوویەتـی.»
٣٠ ئەوانیـش لێیـان پرسـی: «چ پەرجوویێـک دەکەیـت تاکـو
ببینیـن و بـاوەڕت پـێ بکەیـن؟ چـی دەکەیـت؟ ٣١ باوباپیرانمان
لـە چۆڵەوانـی مەنیـان خـوارد (خۆراکێـک بـوو کـە خـودا لـە
سـەردەمی موسـا لـە ئاسـمانەوە بـۆ گەلـی ئیسرائیلـی بارانـد)،
وەک نـووسراوە: ﴿لـە ئاسـمانەوە نانـی دانـێ تاکـو بیخـۆن.﴾»
٣٢ عیسـاش پێـی فەرمـوون: «ڕاسـتی ڕاسـتیتان پـێ دەڵێـم:
موسـا نەبـوو نانەکـەی لـە ئاسـمانەوە دانـێ، بەڵکـو باوکمـە
لـە ئاسـمانەوە نانـی ڕاسـتیتان دەداتـێ (قوربانـی مەسـیح)،
٣٣ چونکـە نانـی خـودا ئەوەیـە کـە لـە ئاسـمانەوە دابەزیـوە و
ژیـان دەبەخشـێتە جیهـان.»
٣٤ لەبـەر ئـەوە پێیـان گـوت: «گـەورەم، هەمـوو کاتێـک ئـەو
نانەمان بـدەرێ.»
٣٥ عیسـاش پێـی فەرمـوون: «منم نانـی ژیان. ئـەوەی بێتە لام

هەرگیز برسی نابێت، ئەوەش باوەڕم پێ بهێنێت هەرگیز
تینووی نابێت. [36] بەڵام پێم گوتن، منتان بینیوە و باوەڕیش
ناهێنن. [37] هەرکەسێک باوکم دەیداتە من دێتە لام، ئەوەش
بێتە لام، هەرگیز دەریناکەم. [38] من لە ئاسمانەوە دابەزیوم،
نەک بۆ ئەوەی خواستی خۆم ئەنجام بدەم، بەڵکو
خواستی ئەوەی ناردوومی. [39] ئەمەش خواستی ئەوەیە کە
منی ناردووە، هیچ کەسێک لەوانە لەدەست نەدەم کە
پێی داوم، بەڵکو لە ڕۆژی دواییدا زیندوویان دەکەمەوە.
[40] خواستی باوکم ئەمەیە: هەرکەسێک تەماشای کوڕەکە
بکات و باوەڕی پێ بهێنێت ژیانی هەتاهەتایی دەبێت،
منیش لە ڕۆژی دواییدا زیندووی دەکەمەوە.»

[41] جولەکەش دەستیان کرد بە بۆڵەبۆڵکردن، چونکە
فەرمووی: «منم ئەو نانەی لە ئاسمانەوە دابەزیوە.»
[42] گوتیان: «ئەمە عیسای کوڕی یوسف نییە، کە دایک و باوکی
دەناسین؟ ئێستا چۆن دەڵێت ”لە ئاسمانەوە دابەزیوم“؟»
[43] عیساش وەڵامی دانەوە و پێی گوتن: «لەناو خۆتاندا
بۆڵەبۆڵ مەکەن. [44] کەس ناتوانێت بێتە لام ئەگەر باوک
ڕاینەکێشێت، ئەوەی ناردوومی، منیش لە ڕۆژی دواییدا
زیندووی دەکەمەوە. [45] لە پەڕتووکی پێغەمبەراندا
نووسراوە: ﴿هەموو لە خوداوە فێر دەبن.﴾ جا ئەوەی

لـە باوکـەوە بیسـتبێتی و فێربووبێـت دێتـە لام. [٤٦] کـەس باوکـی نەبینیـوە جگـە لـەوەی لـە خوداوەیـە، تەنها ئـەوەی لـە خوداوەیـە باوکـی بینیـوە. [٤٧] ڕاسـتی ڕاسـتیتان پـێ دەڵێـم: ئـەوەی بـاوەڕ بهێنێـت ژیانـی هەتاهەتایـی هەیـە. [٤٨] منـم نانـی ژیـان. [٤٩] باوباپیرانتـان لـە چۆڵەوانیـدا مەنیـان خـوارد و مـردن. [٥٠] بـەڵام ئەمـە ئـەو نانەیـە کـە لـە ئاسـمانەوە دابەزیوە، تاکـو ئـەوەی لێـی بخـوات نەمرێـت. [٥١] منـم ئـەو نانـە زینـدووەی کـە لـە ئاسـمانەوە دابەزیـوە. ئەگـەر یەکێـک لـەم نانـە بخـوات بـۆ هەتاهەتایـە دەژییـت. ئـەو نانـەش کـە بـۆ ژیانـی جیهـان دەیبەخشـم، جەسـتەمە.»

[٥٢] جولەکـەکان لەنـاو خۆیـان دەمەقاڵەیـان بـوو و دەیانگـوت: «ئەمـە چـۆن دەتوانـێ جەسـتەی خۆیـمان بداتـێ بیخۆیـن؟»

[٥٣] لەبـەر ئـەوە عیسـا پێـی فەرمـوون: «ڕاسـتی ڕاسـتیتان پـێ دەڵێـم: ئەگـەر جەسـتەی کـوڕی مـرۆڤ نەخـۆن و خوێنـی نەخۆنـەوە (باوەڕهێنـان بـە دڵ بـە قوربانیبوونـی مەسـیح)، ژیـان لـە ناختانـدا نابێـت. [٥٤] ئـەوەی جەسـتەم بخـوات و خوێنـم بخواتـەوە ژیانـی هەتاهەتایـی هەیـە، منیـش لـە ڕۆژی دواییـدا زینـدووی دەکەمـەوە، [٥٥] چونکـە جەسـتەم خۆراکـی ڕاسـتەقینەیە و خوێنیشـم خواردنـەوەی ڕاسـتەقینە. [٥٦] ئـەوەی جەسـتەم بخـوات و خوێنـم بخواتـەوە بـە منـەوە پەیوەسـت دەبێـت و منیـش بـەوەوە.

[٥٧] وەک باوکی زیندوو ناردوومی، منیش بەو باوکە زیندووم،
ئاواش ئەوەی لە جەستەی من بخوات بەهۆی منەوە دەژییێت.
[٥٨] ئەمە ئەو نانەیە کە لە ئاسمانەوە دابەزیوە، نەک وەکو
ئەوەی باوباپیران خواردیان و مردن. ئەوەی لەم نانە بخوات
هەتاهەتایە دەژییێت.» [٥٩] عیسا ئەمانەی لە کاتێکدا فەرمووە کە
لە کەنیشتی کەفەرناحومدا خەریکی فێرکردنی خەڵک بوو.

زۆربەی قوتابییەکان گومان دەکەن

[٦٠] کاتێک زۆرێک لە قوتابییەکان گوێیان لەو فەرمایشتەی
عیسا بوو، گوتیان: «ئەم قسەیە گرانە! کێ دەتوانێت
وەریبگرێت؟»
[٦١] عیسا لە دڵی خۆیدا زانی قوتابییەکانی بەهۆی
ئەمەوە بۆڵەبۆڵ دەکەن، پێی فەرموون: «ئایا ئەمە
دەبێتە هۆی ساتمەکردنتان؟ [٦٢] ئەی ئەگەر ببینن کوڕی
مرۆڤ بەرزبێتەوە بۆ ئەو شوێنەی یەکەم جار لێی بوو؟!
[٦٣] ڕۆحی پیرۆز ژیان دەدات، بەڵام جەستە بە کەڵک نایەت.
ئەو قسانەی پێم گوتن ڕۆح و ژیانن. [٦٤] بەڵام هەندێکتان
باوەڕ ناهێنن.» عیسا هەر لە سەرەتاوە ئەوانەی دەناسی
کە باوەڕ ناهێنن، هەروەها دەیزانی کێ بە گرتنی دەدات.
[٦٥] ئینجا فەرمووی: «لەبەر ئەوە پێم گوتن، کەس ناتوانێ
بێت بۆ لام، مەگەر باوک ڕێگەی پێدابێت.»

[٦٦] لـەو کاتـە بـەولاوە زۆرێـک لـە قوتابییەکانـی پشـتیان
تێکـرد و ئیـتر لەگەڵـی نەدەگـەڕان.
[٦٧] لەبـەر ئـەوە عیسـا بـە دوازدە قوتابییەکـەی فەرمـوو:
«ئـەی ئێـوە ناتانـەوێ بـڕۆن؟»
[٦٨] شـیمۆن پەتـرۆس وەڵامـی دایـەوە: «گـەورەم، بچینـە لای
کـێ؟ وتەکانـی ژیانـی هەتاهەتایـی لـەلای تۆیـە. [٦٩] ئێمـەش
باوەڕمـان هێنـا و زانیـمان کـە تـۆ پیرۆزەکـەی خودایـت.»
[٧٠] عیسـا وەڵامـی دانـەوە: «ئایـا مـن ئێـوەی دوازدەم
هەڵنەبـژاردووە؟ بـەڵام یەکێـک لـە ئێـوە ئیبلیسـە!» [٧١] ئـەو
باسـی یەهـوزای شـیمۆنی ئەسـخەریوتی دەکـرد، چونکـە
سـەرەڕای ئـەوەی کـە یەکێـک بـوو لـە دوازدە قوتابییەکـە،
بـەڵام بەتەمابـوو بـە گرتنـی بـدات.

ڕقی جیهان لە عیسا

٧ دوای ئەمانـە عیسـا بـە جەلیلـدا دەگـەڕا و
نەیدەویسـت لـە یەهودیا بگـەڕێ، چونکـە ڕابەرانـی
جولەکـەی ئـەوێ هەوڵیـان دەدا بیکـوژن. [٢] کاتێـک جەژنـی
کەپرەشـینەی جولەکـەش نزیـک بـووەوە (جەژنـی کەپرەشـینە
بیرەوەرییەکـە بـۆ وێڵبوونـی گەلـی ئیسرائیـل لـە چۆڵەوانـی
لـەدوای دەرچوونیـان لـە میـسر و ژیانیـان لەنـاو خێـوەت، لـە
مانگـی تشرینـی یەکەمـدا ئەنجـام دەدرێـت.)، [٣] براکانـی پێیـان

گـوت: «ئێـرە بەجێبهێڵـە و بـڕۆ بـۆ ناوچـەی یەهودیـا، تاکـو
قوتابییەکانـی خۆشـت کارەکانـت ببینـن کـە تـۆ دەیکەیـت،
٤ هیـچ کەسـێک بـە نهێنـی شـتێک نـاکات ئەگـەر بیەوێـت
ئاشـکرابێت. ئەگـەر ئـەم شـتانە دەکەیـت، خـۆت پیشـانی
جیهـان بـدە.» ٥ براکانـی وایـان پـێ گـوت، چونکـە تەنانـەت
ئەوانیـش باوەڕیـان پێـی نەدەکـرد.
٦ عیسـاش پێـی فەرمـوون: «جـارێ کاتـم نەهاتـووە، بـەڵام
هـەردەم کاتـی ئێـوە گونجـاوە. ٧ جیهـان ناتوانێـت ڕقـی لێتـان
بێتـەوە، بـەڵام ڕقـی لـە مـن دەبێتـەوە، چونکە شـایەتی لەسـەر
دەدەم کـە کـردەوەی خراپـە. ٨ ئێـوە بڕۆنـە جەژنەکـە، مـن
نایەمـە ئـەم جەژنـە، چونکـە هێشـتا کاتـم تـەواو نەبـووە.»
٩ ئەمانـەی فەرمـوو و لـە جەلیـل مایـەوە.
١٠ بـەڵام کـە براکانـی بـۆ جەژنەکـە چـوون، ئەویـش ڕۆیشـت،
بـەڵام بـە ئاشـکرا نـا، بەڵکـو بـە نهێنـی. ١١ ڕابەرانـی جولەکـە لـە
جەژنەکـەدا بەدوایـدا دەگـەڕان و دەیانگـوت: «ئـەو لەکوێیـە؟»
١٢ لەنێـو خەڵکەکـەدا چرپەچرپێکـی زۆری لەسـەر بـوو،
هەندێکیـان دەیانگـوت: «پیاوێکـی چاکـە.»
خەڵکـی دیکـەش دەیانگـوت: «نەخێـر، بەڵکـو خەڵـک
گومـڕا دەکات.» ١٣ بـەڵام کـەس لـە ترسـی جولەکـەکان بـە
ئاشـکرا باسـی نەدەکـرد.

بیروڕای جیاواز دەربارەی عیسا

١٤ کاتێـک نیـوەی جـەژن تێپـەڕی، عیسـا چـووە حەوشـەکانی
پەرسـتگا و دەسـتی کـرد بـە فێرکردنـی خەڵکـی. ١٥ جولەکـەکان
سەرسـام بـوون و پرسـییان: «ئەمـە کـە فێرنەکـراوە (لەسـەر
دەسـتی مامۆسـتایانی تـەورات نەیخوێنـدووە) چـۆن ئـەم
هەمـوو زانیارییـەی هەیـە؟»
١٦ عیسـا وەڵامـی دانـەوە: «فێرکردنـم هـی خـۆم نییـە،
بەڵکـو هـی ئەوەیـە کـە ناردوومـی. ١٧ ئەگـەر کەسـێک
بیەوێـت خواسـتی خـودا ئەنجـام بـدات، ئـەوا دەزانێـت ئاخـۆ
فێرکردنەکانـم لـە خوداوەیـە یـان لـە خۆمـەوە قسـە دەکـەم.
١٨ ئـەوەی لـە خۆیـەوە بدوێـت، داوای شـکۆی خـۆی دەکات،
بـەڵام ئـەوەی داوای شـکۆی ئـەوە بـکات کـە ناردوویەتـی،
ئەمـە ڕاسـتگۆیە و فڕوفێڵـی تێـدا نییـە. ١٩ ئایـا موسـا تەوراتـی
نەداونەتـێ؟ بـەڵام کـەس لـە ئێـوە بـە قسـەی تـەورات نـاکات.
بۆچـی هەوڵـی کوشـتنم دەدەن؟»
٢٠ خەڵکەکـە وەڵامیـان دایـەوە: «ڕۆحـی پیسـت هەیـە
(جنۆکـەت تێدایـە)! کـێ هەوڵـی کوشـتنت دەدات؟»
٢١ عیسـا پێـی فەرمـوون: «کارێکـم کـرد و هەمووتـان
سەرسـام بـوون. ٢٢ لـە ڕۆژی شـەممەدا کـوڕ خەتەنـە دەکـەن،

چونکـە دەڵێـن کـە موسـا خەتەنەکردنـی پـێ سـپاردوون، هەرچەنـدە خەتەنەکـردن لـە موسـاوە نەبـووە، بەڵکـو لـە باپیرانەوەیـە (لـە ئیبراهیمـەوە). [٢٣] ئەگـەر کـوڕ لـە ڕۆژی شـەممە خەتەنـە بکرێـت تاکـو تەوراتـی موسـا نەشـکێت، باشـە لـە مـن تـووڕە دەبـن کـە لـە ڕۆژی شـەممە سـەراپای مرۆڤێکـم چاککـردەوە؟ [٢٤] بـە ڕواڵـەت حوکـم مـەدەن، بەڵکـو حوکمێکـی دادپەروەرانـە بـدەن.»

[٢٥] لەبـەر ئـەوە هەندێـک لـە خەڵکـی ئۆرشـەلیم دەیانگوت: «ئەمـە نییـە ئـەوەی دەیانەوێـت بیکـوژن؟ [٢٦] ئەوەتـا بـە ئاشـکرا قسـە دەکات و هیچـی پـێ ناڵێـن. ئایـا سـەرۆکەکان بەڕاسـتی بۆیـان دەرکەوتـووە کـە ئەمـە مەسـیحەکەیە (بـە واتـای (دەستنیشـانکراو) لـەلای خـودا دێـت کـە ڕزگارکـەری گەلەکەیەتـی)؟ [٢٧] بـەڵام ئێمـە دەزانیـن ئەمـە خەڵکـی کوێیـە. کاتێـک مەسـیح دێـت، کـەس نازانێـت خەڵکـی کوێیـە.»

[٢٨] پاشـان عیسـا لـە حەوشـەکانی پەرسـتگا بـەردەوام بـوو لەسـەر فێرکردنـی خەڵکـی و هـاواری کـرد: «بەڵێ، دەمناسـن و دەزانـن خەڵکـی کوێـم. لـە خۆمـەوە نەهاتـووم، بـەڵام ئـەوەی منـی نـاردووە ڕاسـتە. ئێـوە نایناسـن، [٢٩] بـەڵام مـن دەیناسـم، چونکـە لـەوم و ئەویـش منـی نـاردووە.»

[٣٠] لەبـەر ئـەوە هەوڵیـان دەدا بیگـرن، بـەڵام کـەس دەسـتی

بۆ درێژ نەکرد، چونکە هێشتا کاتی نەهاتبوو. [٣١] زۆر لە خەڵکەکەش باوەڕیان پێی هێنا و گوتیان: «ئایا کاتێک مەسیح دێت، پەرجووی زیاتر دەکات لەوەی ئەمە کردوویەتی؟»
[٣٢] کاتێک فەریسییەکان گوێیان لێبوو کە خەڵکەکە لەبارەی عیساوە چرپەچرپ دەکەن، کاهینانی باڵا و فەریسییەکان خزمەتکاریان نارد تاکو بیگرن.
[٣٣] عیسا فەرمووی: «ماوەیەکی کەمم لەگەڵتان ماوە، ئینجا دەچمە لای ئەوەی ناردوومی. [٣٤] بەدوامدا دەگەڕێن بەڵام نامدۆزنەوە، هەروەها ناتوانن بێن بۆ ئەو شوێنەی من لێی دەبم.»
[٣٥] ئیتر جولەکەکان لەنێو خۆیاندا گوتیان: «ئەمە بە نیازە بۆ کوێ بڕوات کە نایدۆزینەوە؟ ئایا بۆ لای پەراگەندەکانی نێو یۆنانییەکان دەڕوات (ئەو جولەکانەی کەوا لە یۆنان دەژیان)، تاکو یۆنانییەکان فێر بکات؟! [٣٦] ئەم قسەیە چییە دەیکات: ”داوام دەکەن بەڵام نامدۆزنەوە“ و ”ناتوانن بێن بۆ ئەو شوێنەی من لێی دەبم“؟»

ڕووبارەکانی ئاوی ژیان

[٣٧] لە گەورەترین و کۆتا ڕۆژی جەژندا، عیسا ڕاوەستا و هاواری کرد: «ئەگەر یەکێک تینووی بوو با بێتە لام و

بخواتەوە. [٣٨] ئەوەی باوەڕم پێ بهێنێت، وەک نووسراوە
پیرۆزەکە فەرموویەتی، لە ناخییەوە ڕووبارەکانی ئاوی
ژیان دەڕوات.» [٣٩] لێرەدا مەبەستی لە ڕۆحی پیرۆز بوو، کە
ئەوانەی باوەڕی پێدەهێنن دواتر وەریدەگرن، بەڵام هێشتا
ڕۆحی پیرۆز نەدرابوو، چونکە عیسا شکۆدار نەببوو.
[٤٠] هەندێک لە خەڵکەکە کە گوێیان لەم قسانە بوو،
گوتیان: «ئەمە بە ڕاستی پێغەمبەرەکەیە (ئەو پێغەمبەرەی
موسا باسی هاتنی کردووە).»
[٤١] هەندێکی دیکە گوتیان: «ئەمە مەسیحەکەیە.» بەڵام
هەندێک گوتیان: «باشە مەسیح لە جەلیلەوە دێت؟ [٤٢] ئایا
نووسراوە پیرۆزەکە نافەرموێت کە مەسیح لە ڕەچەڵەکی
داود و لە بێتلەحمەوە دێت، ئەو گوندەی کە داودی
لێبوو؟» [٤٣] بۆیە بەهۆی ئەوەوە دووبەرەکی کەوتە نێوان
خەڵکەکە. [٤٤] هەندێک لەوان ویستیان بیگرن، بەڵام کەس
دەستگیری نەکرد.
[٤٥] ئەوسا خزمەتکارەکان گەڕانەوە لای کاهینانی باڵا و
فەریسییەکان، ئەوانیش لێیان پرسین: «بۆچی نەتانهێنا؟»
[٤٦] خزمەتکارەکان وەڵامیان دایەوە: «هەرگیز کەس وەک
ئەمە قسەی نەکردووە!»
[٤٧] فەریسییەکان گوتیان: «ئایا ئێوەش گومڕا بوون؟
[٤٨] باشە کەس لە سەرۆکەکان یان فەریسییەکان باوەڕی

پـێ هێنـاوە؟ [٤٩] نەخێـرا! تەنهـا ئـەم خەڵکـە نەفرەتلێکـراوە نەبێـت کـە لـە تـەورات نازانێـت.»

[٥٠] نیقۆدیمـۆس کـە پێشـتر هاتبـووە لای عیسـا و یەکێـک بـوو لـەوان، لێـی پرسـین: [٥١] «ئایا تەوراتمـان حوکمـی یەکێـک دەدات پێـش ئـەوەی گوێـی لـێ بگرێـت و بزانێـت چـی کـردووە؟»

[٥٢] وەڵامیـان دایـەوە: «تـۆش جەلیلیـت؟ لێـی بکۆڵـەوە و بیزانـە کـە لـە جەلیلـدا پێغەمبـەر هەڵناکەوێـت.»

[[٥٣] ئیتر هەریەکە چووەوە ماڵی خۆی.

بەخشینی ژنێکی داوێنپیس

٨ بەڵام عیسا چوو بۆ کێوی زەیتوون.

[٢] لـە بەرەبەیانـدا گەڕایـەوە حەوشـەکانی پەرسـتگا، هەمـوو خەڵـک هاتنـە لای و ئەویـش دانیشـت و دەسـتی کـرد بـە فێرکردنیـان. [٣] مامۆسـتایانی تـەورات و فەریسـییەکان ژنێکیـان هێنـا کـە لـە کاتـی داوێنپیسـیدا گیرابـوو، لـە ناوەڕاسـتی خەڵکەکـە ڕایانگـرت، [٤] پێیـان گـوت: «مامۆسـتا، ئەم ژنـە لـە کاتـی ئەنجامدانـی داوێنپیسـیدا گیـراوە. [٥] موسـاش لـە تەوراتـدا فەرمانـی پـێ کردوویـن ژنـی ئـاوا بەردبـاران بکرێـت. تـۆ چـی دەڵێـی؟» [٦] ئەمەیـان بـۆ تاقیکردنـەوەی عیسـا گـوت، تاکـو شـتێکیان هەبێـت سـکاڵای لـێ بکـەن.

بـەڵام عیسـا خـۆی چەمانـدەوە و بـە پەنجـە دەسـتی
کـرد بـە نووسـین لەسـەر زەوی. [٧] کاتێـک ئـەوان بـەردەوام
بـوون لـە پرسـیارکردن، عیسـا هەسـتایەوە و پێـی فەرمـوون:
«کامەتـان بـێ گوناهـە بـا یەکـەم کـەس بـەردی تێبگرێـت.»
[٨] دیسـان خـۆی چەمانـدەوە و دەسـتی کـردەوە بـە نووسـین
لەسـەر زەوی.
[٩] ئەوانـەی گوێیـان لێبـوو، یـەک لـەدوای یـەک ڕۆیشـتن،
دەسـتپێک لـە پیرانـەوە. ئەوسـا عیسـا بـە تەنهـا مایـەوە،
ژنەکـەش لـەوێ ڕاوەسـتابوو. [١٠] عیسـا ڕاسـتبووەوە و پێـی
فەرمـوو: «خانـم، ئـەوان لە کوێن؟ کـەس تاوانبـاری نەکردیت؟»
[١١] گوتی: «نەخێر گەورەم.»
عیسـا فەرمـووی: «منیـش تاوانبـارت ناکـەم. بـڕۆ ئیـتر گونـاه
مەکە.»]

ڕووناکیی جیهان

[١٢] دیسـان عیسـا قسـەی بـۆ کـردن و فەرمـووی: «منـم
ڕووناکـی جیهـان. ئـەوەی دوام بکەوێـت هەرگیـز بـە تاریکیـدا
نـاڕوات، بەڵکـو ڕووناکـی ژیانـی دەبێـت.»
[١٣] ئینجـا فەریسـییەکان پێیـان گـوت: «تەنهـا خـۆت شـایەتی
بـۆ خـۆت دەدەیـت. شـایەتییەکەت ڕاسـت نییـە.»
[١٤] عیسـاش پێـی فەرمـوون: «تەنانـەت ئەگـەر تەنهـا خـۆم

شایەتی بۆ خۆم بدەم، شایەتییەکەم ڕاستە، چونکە دەزانم
لەکوێوە هاتووم و بۆ کوێ دەڕۆم. بەڵام ئێوە نازانن من
لەکوێوە هاتووم یان بۆ کوێ دەڕۆم. [15] ئێوە بەگوێرەی
پێوانەکانی مرۆڤ حوکم دەدەن، بەڵام من کەس حوکم
نادەم. [16] ئەگەر حوکمیش بدەم حوکمدانەکەم ڕاستە،
چونکە بە تەنها نیم، بەڵکو من لەگەڵ باوکدام، ئەوەی
کە ناردوومی. [17] لە تەوراتی ئێوەشدا نووسراوە کە شایەتی
دوو کەس ڕاستە. [18] منم شایەتی بۆ خۆم دەدەم، ئەو
باوکەش کە منی ناردووە شایەتیم بۆ دەدات.»
[19] ئەوسا لێیان پرسی: «باوکت لەکوێیە؟»
عیسا وەڵامی دایەوە: «نە من دەناسن و نە باوکیشم.
ئەگەر منتان بناسیایە ئەوا باوکیشمتان دەناسی.» [20] ئەو
قسانەی لە کاتێکدا فەرموو کە لەناو حەوشەکانی پەرستگا
لە نزیک گەنجینەکە (شوێنێک بوو لەناو پەرستگا، بۆ
کۆکردنەوەی بەخشین) خەڵکی فێردەکرد، بەڵام کەس
نەیگرت، چونکە هێشتا کاتی نەهاتبوو.
[21] دیسان عیسا پێی فەرموون: «من دەڕۆم و ئێوە
بەدوامدا دەگەڕێن، بەڵام لەناو گوناهەکانتان دەمرن. ئێوە
ناتوانن بێنە ئەو شوێنەی من بۆی دەچم.»
[22] لەبەر ئەوە جولەکەکان پرسیاریان کرد و گوتیان: «ئایا

خـۆی دەکوژێـت؟ چونکـە دەڵـێ: ”ئێـوە ناتوانـن بێنـە ئـەو
شـوێنەی مـن بـۆی دەچـم.“»
٢٣ ئیـتر عیسـا پێـی فەرمـوون: «ئێـوە هـی خـوارەوەن، مـن
هـی سـەرەوەم. ئێـوە هـی ئـەم جیهانـەن، بـەڵام مـن هـی ئـەم
جیهانـە نیـم. ٢٤ لەبـەر ئـەوە پێـم گوتـن: لەنـاو گوناهەکانتـان
دەمـرن، چونکـە ئەگـەر بـاوەڕ نەهێنـن کـە مـن ئـەوم
(مەسـیحم)، ئـەوا لەنـاو گوناهەکانتـان دەمـرن.»
٢٥ لێیان پرسی: «تۆ کێیت؟»
عیسـا پێـی فەرمـوون: «مـن هـەر ئـەوەم کـە لـە سـەرەتاوە
پێـم گوتـن. ٢٦ زۆر شـتم هەیـە لەسـەرتان کـە بیڵێـم و ئێـوەی
پـێ حوکـم بـدەم. بـەڵام ئـەوەی ناردوومـی جێـی متمانەیـە،
هەرچیـم لـەو بیسـتووە بـە جیهانـی دەڵێـم.»
٢٧ ئـەوان تێنەگەیشـتن کـە باسـی باوکـی دەکات. ٢٨ لەبـەر
ئـەوە عیسـا پێـی فەرمـوون: «کاتێـک کـوڕی مرۆڤتـان
بەرزکـردەوە (بـۆ سـەر خـاچ)، ئەوسـا دەزانـن کـە مـن ئـەوم و
لـە خۆمـەوە هیـچ ناکـەم، بەڵکـو بـەو جـۆرە قسـە دەکـەم کـە
بـاوک فێـری کـردووم. ٢٩ ئـەوەی ناردوومـی لەگەڵمدایـە و بـە
تەنهـا بەجێـی نەهێشـتووم، چونکـە هەمیشـە ئـەوە دەکـەم
کـە جێـی ڕەزامەنـدی ئـەوە.» ٣٠ کاتێـک ئـەم قسـانەی دەکـرد،
زۆر کـەس باوەڕیـان پێـی هێنـا.

ڕاستی ئازادتان دەکات

٣١ عیسا بەو جولەکانەی فەرمووی کە باوەڕیان پێی هێنابوو:
«ئەگەر لەسەر فێرکردنەکانم بمێننەوە، ئەوا بەڕاستی قوتابی
منن و ٣٢ ڕاستی دەناسن، ڕاستیش ئازادتان دەکات.»
٣٣ جولەکەکان وەڵامیان دایەوە: «ئێمە نەوەی
ئیبراهیمین، هەرگیز کۆیلەی کەس نەبووین. ئیتر چۆن
دەفەرمووی: ”ئێوە ئازاد دەبن“؟»
٣٤ عیسا وەڵامی دانەوە: «ڕاستیتان پێ دەڵێم،
هەرکەسێک گوناه بکات کۆیلەی گوناهە. ٣٥ کۆیلە
هەتاهەتایە لە ماڵ نامێنێتەوە، بەڵام کوڕ هەتاهەتایە
دەمێنێتەوە. ٣٦ ئەگەر کوڕەکە ئازادی کردن، ئەوا بە ڕاستی
ئازاد دەبن. ٣٧ دەزانم کە ئێوە لە نەوەی ئیبراهیمن، بەڵام
هەوڵی کوشتنم دەدەن، چونکە پەیامەکەم لە دڵی ئێوەدا
جێگای نییە. ٣٨ چیم لەلای باوکم بینیوە دەیڵێم، ئێوەش
چیتان لە باوکتانەوە بیستووە دەیکەن.»
٣٩ وەڵامیان دایەوە: «باوکمان ئیبراهیمە.»
عیساش پێی فەرموون: «ئەگەر ڕۆڵەی ئیبراهیم بوونایە،
کردارەکانی ئیبراهیمتان دەکرد. ٤٠ بەڵام ئێستا هەوڵی
کوشتنی من دەدەن، ئەو کەسەی کە ڕاستیی لە خوداوە
بیست و پێی گوتن. ئیبراهیم وەک ئێوەی نەکردووە.

٤١ ئێوە کردارەکانی باوکتان دەکەن.»
جا پێیان گوت: «بە زۆڵی لەدایک نەبووین. یەک
باوکمان هەیە کە خودایە.»

باوکی درۆ

٤٢ عیسا پێی فەرموون: «ئەگەر خودا باوکتان
بووایە، منتان خۆشدەویست، چونکە لە خوداوە
دەرچووم و هاتووم. لە خۆمەوە نەهاتووم، بەڵکو ئەو
ناردوومی. ٤٣ بۆچی لە قسەکانم تێناگەن؟ چونکە ئێوە
ناتوانن گوێ لە وشەکانم بگرن. ٤٤ ئێوە لە ئیبلیسی
باوکتانن (شوێنکەوتەی شەیتانن)، دەتانەوێت ئارەزووەکانی
باوکتان جێبەجێ بکەن. ئەو لە سەرەتاوە بکوژ بووە، لە
ڕاستیدا نەچەسپاوە، چونکە ڕاستی لە ئەودا نییە. کاتێک
درۆ دەکات، بە زمانی خۆی قسە دەکات، چونکە درۆزنە و
باوکی درۆیە. ٤٥ هەر بۆیە، کاتێک من ڕاستی دەڵێم ئێوە
باوەڕم پێ ناکەن! ٤٦ کامەتان دەتوانێت گوناهێکم لەسەر
بسەلمێنێ؟ جا ئەگەر ڕاستی دەڵێم، بۆچی باوەڕم پێ
ناکەن؟ ٤٧ ئەوەی لە خوداوەیە، گوێ لە پەیامی خودا
دەگرێت. بۆیە ئێوە گوێ ناگرن، چونکە لە خوداوە نین.»
٤٨ جولەکەکان وەڵامیان دایەوە: «ئایا ئێمە ڕاست ناڵێین
کە تۆ سامیرەییت و ڕۆحی پیست تێدایە (جنۆکەت تێدایە)؟»

بەر لە ئیبراهیم من هەم

٤٩ عیسا وەڵامی دانەوە: «من ڕۆحی پیسم تێدا نییە،
بەڵام ڕێزی باوکم دەگرم و ئێوەش سووکایەتیم پێ دەکەن.
٥٠ داوای شکۆ بۆ خۆم ناکەم، بەڵام یەکێک هەیە کە بۆم
داوا دەکات و حوکم دەدات. ٥١ ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم:
ئەگەر یەکێک گوێڕایەڵی وشەکانم بێت هەرگیز مردن
نابینێت (مردنی ڕۆحی).»
٥٢ پاشان جولەکەکان پێیان گوت: «ئێستا زانیمان ڕۆحی
پیست تێدایە. ئیبراهیم و پێغەمبەران مردن، کەچی تۆ
دەڵێی: ”ئەوەی گوێڕایەڵی وشەکانم بێت هەرگیز تامی
مردن ناکات.“ ٥٣ ئایا تۆ لە ئیبراهیمی باوکمان گەورەتری
کە مرد؟ پێغەمبەرانیش مردن. خۆت بە چی دەزانیت؟»
٥٤ عیسا وەڵامی دانەوە: «ئەگەر من خۆم شکۆدار بکەم،
ئەوا شکۆمەندییەکەم هیچ نییە، ئەوە باوکمە کە شکۆدارم
دەکات، ئەوەی ئێوە دەڵێن خودامانە. ٥٥ هەرچەندە ئێوە
نایناسن، بەڵام من دەیناسم. ئەگەر بڵێم نایناسم، وەک
ئێوە دەبمە درۆزن. بەڵام دەیناسم و گوێڕایەڵی وشەکانی
دەبم. ٥٦ ئیبراهیمی باوکتان دڵشاد بوو کە ڕۆژی هاتنی
من ببینێت، جا ئەو ڕۆژەی بینی و دڵخۆش بوو.»
٥٧ جولەکەکان پێیان گوت: «تۆ جارێ تەمەنت نەبووە

بە پەنجا ساڵ، ئیتر چۆن دەڵێیت کە ئیبراهیمت بینیوە؟»
٥٨ عیسا پێی فەرموون: «ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم،
پێش ئەوەی ئیبراهیم لەدایک ببێت، من هەم. (لێرەدا
ئاماژە بە ئەزەلیبوونی خۆی دەکات.)» ٥٩ ئەوسا بەردیان
هەڵگرت تاکو بەردبارانی بکەن، بەڵام عیسا خۆی
شاردەوە و حەوشەکانی پەرستگای بەجێهێشت.

چاککردنەوەی کەسێکی بە زگماک نابینا

٩ کاتێک کە عیسا بە ڕێگادا تێدەپەڕی، پیاوێکی
بینی کە بە زگماک نابینا بوو. ٢ قوتابییەکانی
لێیان پرسی و گوتیان: «ڕابی، کێ گوناهی کردووە، ئەم
پیاوە یان دایک و باوکی، وا بە زگماک نابینایە؟»
٣ عیسا وەڵامی دایەوە: «نە ئەمە گوناهی کردووە نە
دایک و باوکیشی، بەڵکو تاکو کارەکانی خودای تێدا
دەربکەوێت. ٤ هەتا ڕۆژە لەسەرمانە کاری ئەوە بکەین کە
ناردوومی، چونکە شەو دادێت و کەس ناتوانێت کاری تێدا
بکات. ٥ ئەوەندەی لە جیهاندام، من ڕووناکی جیهانم.»
٦ ئەمەی فەرموو و تفی لەسەر زەوی کرد، بە تفەکە قوڕی
گرتەوە و چاوی پیاوەکەی پێ سواخ دا. ٧ پێی فەرموو: «بڕۆ
لە گۆمی سیلوام خۆت بشۆ» (سیلوام واتا نێردراو). جا
ڕۆیشت، خۆی شوشت و بە چاوی ساغەوە گەڕایەوە ماڵەوە.

[٨] ئینجا دراوسێ و ئەوانەی پێشتر بینیبوویان سواڵ
دەکات گوتیان: «ئەمە ئەوە نییە دادەنیشت و سواڵی
دەکرد؟» [٩] هەندێک گوتیان: «خۆیەتی.»
هەندێکی دیکە گوتیان: «نەخێر، بەڵام لەو دەچێت.»
بەڵام ئەو پیداگریی دەکرد و دەیگوت: «من ئەوم.»
[١٠] ئینجا لێیان پرسی: «ئەی چۆن چاوت کرایەوە؟»
[١١] وەڵامی دایەوە: «پیاوێک پێی دەگوترێ عیسا، قوڕی
گرتەوە و چاومی سواخ دا، پێی فەرمووم: ”بڕۆ لە گۆمی
سیلوام خۆت بشۆ.“ منیش ڕۆیشتم، خۆمم شوشت و پاشان
چاوەکانم بینییان.»
[١٢] لێیان پرسی: «ئەو لەکوێیە؟»
گوتی: «نازانم.»
[١٣] جا ئەوەی پێشتر نابینا بوو بردیانە لای فەریسییەکان.
[١٤] ئەو ڕۆژەی عیسا قوڕەکەی گرتەوە و چاوی کردەوە
شەممە بوو. [١٥] لەبەر ئەوە فەریسییەکان لێیان پرسی
کە چۆن چاوی چاک بووەتەوە. پیاوەکە وەڵامی دانەوە:
«قوڕی خستە سەر چاوم، منیش شوشتم و ئێستا دەبینم.»
[١٦] هەندێک لە فەریسییەکان گوتیان: «ئەم پیاوە لە
خوداوە نییە، چونکە شەممە ناپارێزێت. (بەگوێرەی
ڕاسپاردەی تەوراتی موسا نابێت لە ڕۆژی شەممە هیچ
کارێک بکرێت)»

بـەڵام هەندێکـی دیکـە گوتیـان: «چـۆن پیاوێکـی گوناهبـار
دەتوانێـت پەرجـووی بـەم جـۆرە بـکات؟» ئیـتر دووبەرەکـی
کەوتـە نێوانیـان.
[١٧] دیسـان لـە نابیناکەیـان پرسـی: «تـۆ دەربـارەی ئـەو چـی
دەڵێـی، چونکـە چـاوی تـۆی چـاک کـردەوە؟»
گوتی: «پێغەمبەرە.»
[١٨] ڕابەرانـی جولەکـەکان باوەڕیـان نەکـرد کـە ئەمـە نابینـا
بـووە و ئێسـتا دەبینێـت، هەتـا ئـەوەی دایـک و باوکـی
پیاوەکەیـان بانگکـرد. [١٩] لێیـان پرسـین: «ئایا ئەمـە کوڕتانـە کـە
دەڵێـن بـە زگـماک نابینا بـووە؟ ئـەی ئێسـتا چـۆن دەبینێـت؟»
[٢٠] دایـک و باوکـی وەڵامیـان دایـەوە: «دەزانیـن ئەمـە
کوڕمانـە و بـە زگـماک نابینـا بـوو. [٢١] بـەڵام نازانیـن ئێسـتا
چـۆن دەبینێـت، یـان نازانیـن کـێ چـاوی چـاک کردووەتـەوە.
لـە خـۆی بپرسـن، ئـەو گەورەیـە و باسـی خـۆی دەکات.»
[٢٢] دایـک و باوکـی لـە ترسـی ڕابەرانـی جولەکـە ئەمەیـان گوت،
چونکـە تەگبیریـان کردبـوو هەرکەسـێک دانبنێـت کـە عیسـا
مەسـیحەکەیە (مەسـیحی دەستنیشـانکراو کـەوا بـۆ ڕزگاری
گەلـی خـودا دێـت)، لـە کەنیشـت دەریدەکـەن. [٢٣] لەبـەر ئـەوە
دایـک و باوکـی گوتیـان: «ئـەو گەورەیـە، لـە خـۆی بپرسـن.»
[٢٤] دیسـان فەریسـییەکان ئـەو پیـاوەی پێشـتر نابینـا بـوو

بانگیان کرد و پێیان گوت: «سوێند بە خودا بخۆ کە
ڕاستییەکە بڵێیت! دەزانین ئەم پیاوە گوناهبارە.»
٢٥ کابرا وەڵامی دایەوە: «ئەگەر ئەو گوناهبارە، نازانم،
بەڵام یەک شت دەزانم، نابینا بووم و ئێستا دەبینم.»
٢٦ لەبەر ئەوە لێیان پرسی: «چی لێکردیت؟ چۆن چاوی
تۆی کردەوە؟»
٢٧ وەڵامی دانەوە: «پێم گوتن گوێتان لێ نەگرتم. بۆچی
دیسان دەتانەوێ ببیستن؟ ئێوەش دەتانەوێ ببنە قوتابی ئەو؟»
٢٨ جنێویان پێیدا و گوتیان: «تۆ قوتابی ئەویت! بەڵام
ئێمە قوتابی موساین. ٢٩ دەزانین خودا قسەی لەگەڵ
موسا کرد، بەڵام نازانین ئەمە لەکوێوە هاتووە.»
٣٠ کابرا وەڵامی دانەوە: «ئەمە شتێکی سەیرە! ئەو چاوی
کردوومەتەوە، ئێوەش نازانن ئەو لەکوێوە هاتووە. ٣١ ئێمە
دەزانین خودا گوێ لە گوناهباران ناگرێت، بەڵام ئەگەر
یەکێک لەخواترس بێت و خواستی خودا پەیڕەو بکات، ئەوا
گوێی لێ دەگرێت. ٣٢ هەرگیز نەبیستراوە یەکێک چاوی
مرۆڤێکی بە زگماک نابینای چاک کردبێتەوە. ٣٣ ئەگەر ئەم
کەسە لە خوداوە نەبێت، نەیدەتوانی هیچ بکات.»
٣٤ پێیان گوت: «تۆ بە تەواوی لە گوناه لەدایک بوویت.
تۆ فێرمان دەکەیت؟» جا دەریانکردە دەرەوە (دەرکردن لە
کەنیشت و پچڕانی پەیوەندی لەگەڵ هەموو جولەکەیەک).

٣٥ عیسا بیستی دەریانکردووە، دۆزییەوە و پێی
فەرموو: «باوەڕ بە کوڕی مرۆڤ (یەکێک لە ناساوەکانی
مەسیحەکەیە) دەکەیت؟»
٣٦ کابرا وەڵامی دایەوە: «گەورەم، ئەو کێیە تاکو باوەڕی
پێ بکەم؟»
٣٧ عیسا پێی فەرموو: «تۆ ئەوت بینیوە، ئەو هەمان
ئەو کەسەیە کە ئێستا قسەت لەگەڵ دەکات.»
٣٨ ئەویش گوتی: «گەورەم، باوەڕ دەکەم.» ئینجا
کڕنۆشی بۆ برد.
٣٩ عیسا فەرمووی: «بۆ حوکمدان هاتوومەتە ئەم جیهانە،
تاکو ئەوانەی نابینان ببینن و ئەوانەی دەبینن کوێر بن.»
٤٠ هەندێک فەریسی کە لەگەڵی بوون گوێیان لەمە
بوو، لێیان پرسی: «ئایا ئێمەش کوێرین؟»
٤١ عیسا پێی فەرموون: «ئەگەر ئێوە کوێر بوونایە
گوناهتان نەدەبوو. بەڵام ئێستا ئێوە دەڵێن: ”دەبینین“،
لەبەر ئەوە گوناهەکەتان دەمێنێتەوە.»

منم شوانە دڵسۆزەکە

١٠ «ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم، ئەوەی لە دەرگاوە
نەچێتە ناو پشتیری (گەوەڕ، شوێنێکی تایبەتە بە
کۆکردنەوەی مەڕ لە شەودا) مەڕەکان، بەڵکو بە ڕێگایەکی

دیکـەدا بـۆی سـەربکەوێت، ئـەوە دز و جەردەیـە. [٢] بـەڵام
ئـەوەی لـە دەرگاوە بچێتـە ژوورەوە، ئـەوە شـوانی مەڕەکانـە.
[٣] دەرگاوانیـش دەرگاکـەی لـێ دەکاتـەوە، مەڕەکانیـش گـوێ لـە
دەنگـی دەگـرن، بـە نـاو بانگـی مەڕەکانـی خـۆی دەکات و
دەیانباتـە دەرەوە. [٤] کاتێـک هەمـوو ئەوانـەی خـۆی هێنایـە
دەرەوە، لەپێشـیانەوە دەڕوات و مەڕەکانیـش دوای دەکـەون،
چونکـە دەنگـی دەناسـنەوە. [٥] هەرگیـز دوای کەسـی بێگانـە
ناکـەون، بەڵکـو لێـی ڕادەکـەن، چونکـە دەنگـی بێگانـە
ناناسـن.» [٦] عیسـا ئـەم نموونەیـەی بـۆ گێڕانـەوە، بـەڵام ئـەوان
تێنەگەیشـتن باسـی چییـان بـۆ دەکات.

[٧] لەبـەر ئـەوە دیسـان عیسـا فەرمـووی: «ڕاسـتی ڕاسـتیتان
پـێ دەڵێـم، منـم دەرگای مـەڕەکان. [٨] هەمـوو ئەوانـەی پێـش
مـن هاتـوون دز و جـەردە بـوون (ئەوانـەی کـە پێـش هاتنـی
مەسـیح بـۆ خۆیـان بانگەشـەیان کـرد کە مەسـیحن، بـەڵام درۆزن
بـوون)، بـەڵام مـەڕەکان گوێیـان لـێ نەگرتـن. [٩] منـم دەرگاکـە.
ئـەوەی لـە منـەوە بچێتـە ژوورەوە ڕزگاری دەبێـت، ئازادانـە
دێتـە ژوورەوە و دەچێتـە دەرەوە و لـەوەڕگا دەدۆزێتـەوە.
[١٠] دز نایـەت بـۆ دزیـن و کوشـتن و لەناوبـردن نەبێـت. بـەڵام
مـن هاتـووم تاکـو ئـەوان ژیانیـان هەبێـت، ژیانێکـی پـڕ و
تـەواو.

١١ «منم شوانە دڵسۆزەکە. شوانی دڵسۆزیش ژیانی
خۆی لە پێناوی مەڕەکاندا دادەنێت. ١٢ بەکرێگیراویش
شوانی مەڕەکان نییە و مەڕەکانیش هی ئەو نین. کاتێک
دەبینێت گورگ دێت، مەڕەکان بەجێدەهێڵێت و ڕادەکات،
گورگیش مەڕەکان دەبات و پەرتەوازەیان دەکات. ١٣ کابرا
هەڵدێت، چونکە بە کرێ گیراوە و خەمی مەڕەکانی نییە.
١٤ «منم شوانە دڵسۆزەکە. مەڕی خۆم دەناسم و
ئەوانیش من دەناسن، ١٥ هەروەک چۆن باوک دەمناسێت،
منیش باوک دەناسم. ژیانم بۆ مەڕەکان دادەنێم.
١٦ هەروەها مەڕی دیکەم هەیە کە سەر بەم پشتیرە
نین، دەبێ ئەوانیش بهێنم، ئەوانیش گوێیان لە دەنگم
دەبێت، جا دەبنە یەک مێگەل و یەک شوان. ١٧ لەبەر
ئەوە باوک منی خۆشدەوێت، چونکە ژیانی خۆم دادەنێم
تاکو وەریبگرمەوە. ١٨ کەس لە منی ناستێنێ، بەڵکو خۆم
دایدەنێم. دەسەڵاتم هەیە دایبنێم و دەسەڵاتم هەیە
بیبەمەوە. ئەم ڕاسپاردەیەم لە باوکمەوە وەرگرتووە.»
١٩ بەهۆی ئەم قسانەوە دیسان دووبەرەکی لەنێو
جولەکەکان پەیدابوو. ٢٠ زۆرێک لەوان گوتیان: «ڕۆحی
پیسی هەیە و وڕێنە دەکات. بۆچی گوێی لێ دەگرن؟»
٢١ هەندێکی دیکەیان گوتیان: «ئەمە قسەی کەسێک

نییە کە ڕۆحی پیسی تێدابێت. ئایا ڕۆحی پیس دەتوانێت
چاوی نابینا چاک بکاتەوە؟»

من و باوک یەکین

[٢٢] زستان بوو و لە ئۆرشەلیم جەژنی هەنوکە (جەژنی
پیرۆزکردن یان نوێکردنەوەی پەرستگا لە قودس ناسراوە)
بوو، [٢٣] عیساش لە حەوشەکانی پەرستگا لە ڕێڕەوە سەر
داپۆشراوەکەی سلێمان پیاسەی دەکرد، کە هەردوو لای
بە کۆڵەکە گیرابوو. [٢٤] جولەکەکان لێی کۆبوونەوە و پێیان
گوت: «هەتا کەی لە گومان دەمانهێڵیتەوە؟ ئەگەر تۆ
مەسیحەکەیت، بە ئاشکرا پێمان بڵێ.»
[٢٥] عیسا وەڵامی دانەوە: «پێم گوتن بەڵام باوەڕ
ناکەن. ئەو کارانەی بە ناوی باوکمەوە دەیکەم،
شایەتیم بۆ دەدەن. [٢٦] بەڵام ئێوە باوەڕ ناکەن، چونکە
لە مەڕەکانم نین. [٢٧] مەڕەکانم گوێ لە دەنگم دەگرن،
منیش دەیانناسم و ئەوانیش بەدوام دەکەون، [٢٨] ژیانی
هەتاهەتاییان دەدەمێ و هەرگیز لەناو ناچن، کەسیش لە
دەستم نایانڕفێنێت. [٢٩] باوکم کە بە منی داون لە هەمووان
گەورەترە، کەسیش ناتوانێت لە دەستی باوک بیانڕفێنێت.
[٣٠] من و باوک یەکین.»
[٣١] دیسان ئەو جولەکانەی بەرهەڵستی عیسایان دەکرد

بەردیـان هەڵگـرت تاکـو بەردبارانــی بکـەن. [٣٢] بـەڵام عیسـا
پێـی فەرمـوون: «زۆر کاری چاکـم لەلایـەن باوکـەوە پیشـاندان،
بەهـۆی کامیانـەوە بەردبارانـم دەکـەن؟»
[٣٣] جولەکـەکان وەڵامیـان دایـەوە: «لەبـەر کردارێکـی چـاک
بەردبارانـت ناکەیـن، بەڵکـو بەهـۆی کفرکردنتـەوە، چونکـە تـۆ
مرۆڤیـت و خـۆت دەکەیـت بـە خـودا.»
[٣٤] عیسـاش وەڵامـی دانـەوە: «ئایـا لـە تەوراتەکەتـان
نەنـووسراوە: ﴿مـن پێـم گوتـن: ”ئێـوە خوداوەندەکانـن“ (خـودا
فەرمانڕەواکانـی ئیسرائیلـی بـە خوداوەنـد ناوزەنـد کـردووە،
لەبـەر ئـەوەی نموونـەی بینیـن و ویسـت و خواسـتی ئـەو
بـوون)﴾؟ [٣٥] نـووسراوە پیرۆزەکـە هەمیشـە ڕاسـتی دەفەرموێـت.
ئەگـەر خـودا ئەوانـە بـە ”خوداوەنـدەکان“ نـاو بنێـت کە وشـەی
خودایـان بـۆ هاتووەتـە خـوارەوە، [٣٦] ئیـتر چـۆن ئێـوە بـەوە
دەڵێـن کـە بـاوک بـۆ خـۆی تەرخانـی کـردووە و ناردوویەتـی
بـۆ جیهـان: ”تـۆ کفـر دەکەیـت“ چونکـە گوتـم: ”مـن کـوڕی
خـودام“؟ [٣٧] ئەگـەر کارەکانـی باوکـم نەکـەم، بـاوەڕم پـێ مەکەن.
[٣٨] بـەڵام ئەگـەر ئـەو کارانـە بکـەم، هەرچەنـدە باوەڕیشـم پـێ
ناکـەن، بـاوەڕ بـەو کارانـە بکـەن، تاکـو بزانـن و تێبگـەن کـە
بـاوک لـە مندایـە و منیـش لـە باوکـدام.» [٣٩] دیسـان ویسـتیان
بیگـرن، بـەڵام لـە دەسـتیان دەربـازی بـوو.

٤٠ ئینجا عیسا چووەوە ئەوبەری ڕووباری ئوردون و
لەوێ مایەوە، لەو شوێنەی کە یەحیا یەکەم جار خەڵکی
لە ئاو هەڵدەکێشا. ٤١ زۆر خەڵک هاتنە لای و دەیانگوت:
«یەحیا هیچ پەرجوویەکی نەکرد، بەڵام هەرچی یەحیا
دەربارەی ئەم پیاوە گوتی ڕاست بوو.» ٤٢ لەوێ خەڵکێکی
زۆر باوەڕیان بە عیسا هێنا.

مردنی لەعازر

١١ پیاوێک بە ناوی لەعازر نەخۆش بوو کە خەڵکی
بێتعەنیا بوو، هەمان گوندی مریەم و مەرسای
خوشکی ٢ ئەم مریەمە ئەوە بوو کە مەسیحی خاوەن شکۆی
بە بۆن چەورکرد، بە پرچی پێیەکانی سڕییەوە، لەعازری
نەخۆشیش برای بوو. ٣ خوشکەکان هەواڵیان بۆ عیسا نارد و
گوتیان: «گەورەم، ئەوەتا ئەوەی خۆشتدەوێ نەخۆشە.»
٤ کاتێک عیسا ئەمەی بیست فەرمووی: «ئەم نەخۆشییە
بۆ مردن نییە، بەڵکو بۆ شکۆداری خودایە، تاکو بەهۆیەوە
کوڕی خودا شکۆدار بێت.» ٥ لەگەڵ ئەوەی عیسا
مەرسا و خوشکەکەی و لەعازری خۆشدەویست، ٦ کاتێک
بیستی نەخۆشە، دوو ڕۆژی دیکە لەو شوێنەی لێی بوو
مایەوە. ٧ دوای ئەمە عیسا بە قوتابییەکانی فەرموو: «با
بگەڕێینەوە بۆ ناوچەی یەهودیا.»

٨ قوتابییەکان پێیان گوت: «ڕابی، ماوەیەک لەمەوبەر
جولەکەکانی ئەوێ دەیانویست بەردبارانت بکەن، دیسان
دەچیتەوە ئەوێ؟»
٩ عیساش وەڵامی دایەوە: «ئایا ڕۆژ دوازدە کاتژمێر نییە؟
ئەوەی بە ڕۆژ بڕوات پێی هەڵناکەوێت، چونکە ڕووناکیی
ئەم جیهانە دەبینێت. ١٠ بەڵام ئەوەی بە شەو بڕوات پێی
هەڵدەکەوێت، چونکە ڕووناکی تێدا نییە.»
١١ ئەمانەی فەرموو، پاشان پێی فەرموون: «لەعازری
دۆستمان نوستووە، بەڵام دەڕۆم تاکو بەخەبەری بهێنمەوە.»
١٢ ئینجا قوتابییەکان پێیان گوت: «گەورەم، ئەگەر ئەو
نوستووە، چاکدەبێتەوە.» ١٣ عیسا باسی مردنی ئەوی کرد،
بەڵام ئەوان وایانزانی باس لە نوستنی ئاسایی دەکات.
١٤ عیساش بە ئاشکرا پێی فەرموون: «لەعازر مردووە.
١٥ لەبەر ئێوە دڵشادم کە لەوێ نەبووم، تاکو باوەڕ بهێنن.
وەرن، با بڕۆین بۆ لای.»
١٦ تۆماسیش کە بە دووانە بانگ دەکرا، بە قوتابییە
هاوەڵەکانی گوت: «با ئێمەش لەگەڵ ئەودا بڕۆین تاکو
لەگەڵ ئەودا بمرین.»

منم زیندووبوونەوە و ژیان

١٧ کاتێک عیسا گەیشت، زانی لەعازر وا چوار ڕۆژە لە
گۆڕدایە. ١٨ بێتعەنیاش نزیکەی پازدە تیرهاوێژ (نزیکەی

سێ کیلۆمەتر) لە ئۆرشەلیمەوە دوور بوو. [١٩] ژمارەیەکی
زۆر لە جولەکەکان هاتبوونە لای مەرسا و مریەم تاکو
سەرەخۆشی براکەیان لێ بکەن. [٢٠] کاتێک مەرسا بیستی
عیسا هاتووە، بەرەوپیری چوو، بەڵام مریەم لە ماڵ مایەوە.
[٢١] ئینجا مەرسا بە عیسای گوت: «گەورەم، ئەگەر لێرە
بوویتایە، براکەم نەدەمرد. [٢٢] ئێستاش دەزانم هەرچی لە
خودا داوا بکەیت، خودا دەتداتێ.»
[٢٣] عیسا پێی فەرموو: «براکەت زیندوو دەبێتەوە.»
[٢٤] مەرساش پێی گوت: «دەزانم لە زیندووبوونەوەی
ڕۆژی دواییدا هەڵدەستێتەوە.»
[٢٥] عیسا پێی فەرموو: «منم زیندووبوونەوە و ژیان.
ئەوەی باوەڕم پێ بهێنێت، ئەگەر بشمرێت زیندوو
دەبێتەوە. [٢٦] هەروەها هەرکەسێک کە زیندووە و باوەڕم
پێ بهێنێت، هەرگیز نامرێت. باوەڕ بەمە دەکەیت؟»
[٢٧] پێی گوت: «بەڵێ گەورەم. باوەڕم هێناوە کە تۆ
مەسیحەکەیت، کوڕی خودای، ئەوەی بۆ جیهان دێت.»

گریانی عیسا

[٢٨] پاشان کە ئەمەی گوت، چوو مریەمی خوشکی
بانگکرد و بە نهێنی گوتی: «مامۆستا لێرەیە، بانگت دەکات.»
[٢٩] ئەویش کە ئەمەی بیست خێرا هەستا و هاتە لای.

٣٠ عیسا هێشتا نەهاتبووە ناو گوندەکە، بەڵکو لەو شوێنە
بوو کە مەرسای لێ بینی. ٣١ ئەو جولەکانەی لەماڵەوە
لەگەڵی بوون و دڵنەواییان دەکرد، بینییان مریەم خێرا
هەستا و چووە دەرەوە، دوای کەوتن، وایانزانی دەچێتە
سەر گۆڕەکە تاکو لەوێ بگرییێت.
٣٢ کاتێک مریەم گەیشتە ئەو شوێنەی عیسای لێبوو و
ئەوی بینی، بەسەر پێیدا کەوت و پێی گوت: «گەورەم،
ئەگەر لێرە بوویتایە، براکەم نەدەمرد.»
٣٣ عیساش کە بینی دەگرییێت و ئەو جولەکانەش کە
لەگەڵی هاتبوون دەگرییێن، کاری لە ڕۆحی کرد و خەمبار
بوو، ٣٤ لێی پرسین: «لەکوێتان داناوە؟»
ئەوانیش وەڵامیان دایەوە: «گەورەم، وەرە و ببینە.»
٣٥ جا عیسا گریا.
٣٦ لەبەر ئەوە جولەکەکان گوتیان: «سەیر بکەن، چەندی
خۆشدەویست!»
٣٧ بەڵام هەندێکیان گوتیان: «ئەمە کە چاوی نابیناکەی
چاک کردەوە، ئایا نەیدەتوانی وای بکردایە ئەمیش نەمردایە؟»

زیندووکردنەوەی لەعازر

٣٨ دیسان عیسا لە ناخەوە خەم دایگرت و هاتە
لای گۆڕەکە کە ئەشکەوتێک بوو دەمەکەی بەردێکی

پێوەنرابوو. [٣٩] عیسا فەرمووی: «بەردەکە لادەن.»
مەرسای خوشکی مردووەکە پێی گوت: «گەورەم، بۆنی
کردووە، چونکە چوار ڕۆژە.»
[٤٠] عیساش پێی فەرموو: «ئەی پێم نەگوتی ئەگەر باوەڕ
بکەیت شکۆی خودا دەبینیت؟»
[٤١] ئەوسا بەردەکەیان لابرد، عیساش چاوی هەڵبڕی بۆ
ئاسمان و فەرمووی: «باوکە، سوپاست دەکەم کە گوێت
لێ گرتم. [٤٢] دەمزانی کە تۆ هەمیشە گوێم لێ دەگریت.
بەڵام لەبەر ئەو خەڵکەی لەم ناوە ڕاوەستاون ئەمەم
گوت، تاکو باوەڕ بکەن کە تۆ منت ناردووە.»
[٤٣] کە ئەمەی فەرموو، بە دەنگێکی بەرز هاواری کرد:
«لەعازر وەرە دەرەوە!» [٤٤] ئەوسا مردووەکە هاتە دەرەوە،
دەست و قاچی بە کفن بەسترابوو، ڕووشی بە دەسماڵێک
پێچرابوو.
عیساش پێی فەرموون: «بیکەنەوە، بهێڵن با بڕوا.»

پیلانی کوشتنی عیسا

[٤٥] لەبەر ئەوە ژمارەیەکی زۆر لە جولەکەکان کە بۆ
لای مریەم هاتبوون و ئەمەیان بینی کە عیسا کردی،
باوەڕیان پێی هێنا. [٤٦] بەڵام هەندێکیان چوونە لای
فەریسییەکان و ئەوەی عیسا کردبووی پێیان ڕاگەیاندن.

٤٧ لەبەر ئەوە کاهینانی باڵا و فەریسییەکان ئەندامانی ئەنجومەنی باڵایان کۆکردەوە (ئەنجومەنی باڵای جولەکە کە لە یۆنانی پێی گوتراوە سەنهەدرین، باڵاترین دەسەڵاتی جولەکە بووە کە دەسەڵاتی دەرکردنی بڕیاری ئایینی و شارستانی و تاوانبارکردنی هەبووە).
گوتیان: «چی بکەین؟ چونکە ئەم پیاوە پەرجووی زۆر دەکات. ٤٨ ئەگەر بەم شێوەیە لێیگەڕێین هەموو خەڵکەکە باوەڕی پێ دەهێنن، ڕۆمانییەکانیش دێن، پەرستگاکەمان دەڕووخێنن و نەتەوەکەمان ڕاپێچ دەکەن.»
٤٩ یەکێک لەوان، بە ناوی قەیافا، ئەو ساڵە سەرۆکی کاهینان بوو، پێی گوتن: «ئێوە هیچ نازانن! ٥٠ تێناگەن کە باشترە بۆتان پیاوێک لە جیاتی گەل بمرێت، لەوەی کە گەل هەمووی لەناوبچێت (ببێتە کەفارەتی گوناهەکانی گەلی جولەکە).»
٥١ ئەو لە خۆیەوە ئەمەی نەگوت، بەڵکو لەو ساڵەدا سەرۆکی کاهینان بوو، پێشبینیی کرد کە عیسا لە جیاتی گەل دەمرێت، ٥٢ نەک تەنها لە جیاتی ئەو گەلە، بەڵکو تاکو ڕۆڵەکانی خودا کە پەرتەوازە بوون کۆبکاتەوە و یەکیانبخاتەوە. ٥٣ ئیتر لەو ڕۆژەوە پیلانی کوشتنیان دارشت.
٥٤ لەبەر ئەوە چیتر عیسا بە ئاشکرا بەناو خەڵکی یەهودیادا نەدەگەڕا، بەڵکو لەوێوە چووە ناوچەکانی

نزیک چۆڵەوانی، بۆ شارێک ناوی ئەفرایم بوو، لەگەڵ قوتابییەکانی لەوێ مایەوە.

[٥٥] لەو کاتەدا جەژنی پەسخەی جولەکەکان نزیک بوو، زۆر کەس لە گوندەکانەوە پێش جەژن بۆ ئۆرشەلیم هاتبوون تاکو خۆیان پاک بکەنەوە. [٥٦] جا بە دوای عیسادا دەگەڕان، هەروەها کاتێک لە حەوشەکانی پەرستگا ڕاوەستابوون بە یەکتریان دەگوت: «ڕاتان چییە؟ ئایا بۆ جەژن نایەت؟» [٥٧] کاهینانی باڵا و فەریسییەکانیش فەرمانیان دەرکردبوو ئەگەر هەرکەسێک بزانێت ئەو لەکوێیە، دەبێت ئاشکرای بکات، تاکو بیگرن.

ئامادەکردنی عیسا بۆ مردن

١٢ شەش ڕۆژ پێش جەژنی پەسخە عیسا هاتە بێتعەنیا کە لەعازری لێبوو، ئەوەی عیسا لەنێو مردووان هەڵیستاندەوە. [٢] لەوێ شێویان بۆ ئامادە کرد، مەرسا خزمەتی دەکرد، لەعازریش یەکێک بوو لەوانەی لەگەڵی پاڵیدابوووەوە (لە کۆندا خەڵکی لە خوانی نانخواردندا پاڵیان دەدایەوە). [٣] مریەمیش نیو لیتر بۆنی ناردینی بێگەردی گرانبەهای هێنا و پێیەکانی عیسای پێ چەورکرد، ئینجا بە قژی پێیەکانی عیسای سڕییەوە و ماڵەکەش پڕبوو لە بۆنی خۆش.

[٤] یەهــوزای ئەســخەریوتی کــە یەکێــک بــوو لــە
قوتابییەکانـی و بەتەمابـوو بـە گرتنـی بـدات، گوتـی: [٥] «بۆچـی
ئـەم بۆنـە بە سـێ سـەد دینـار نەفرۆشرا و نـەدرا بە هـەژاران؟
(یــەک دینــار کرێــی ڕۆژانــەی کرێکارێــک بــووە)» [٦] ئەمــەی
گـوت نـەک لەبـەر ئـەوەی خەمـی هەژارانـی دەخـوارد، بەڵکـو
لەبـەر ئـەوەی دز بـوو و سـندوقی پارەشــی لـەلا بـوو، لـەو
پارەیـەی دەبـرد کـە تێیـدا دادەنـرا.
[٧] عیسـاش فەرمـووی: «وازی لـێ بهێنـن، بـۆ ڕۆژی ناشـتنم
هەڵیگرتبــوو، [٨] چونکـە هــەژاران هەمیشــە لەگەڵتانــن، بــەڵام
مـن هەمیشـە لەلاتـان نیـم.»
[٩] کاتێــک ژمارەیەکــی زۆر لــە جولەکــەکان زانییــان عیســا
لەوێیــە، هاتــن، نــەک تەنهــا لەبــەر عیســا، بەڵکــو بــۆ بینینــی
لەعازریــش کــە لەنێــو مــردووان هەڵیســتاندەوە. [١٠] ئەوســا
کاهینانــی بــاڵا تەگبیریــان کــرد لەعازریــش بکــوژن، [١١] چونکــە
ژمارەیەکـی زۆر لـە جولەکـەکان بەهـۆی ئـەوەوە دەڕۆیشـتن و
باوەڕیـان بـە عیسـا دەهێنـا.

کەژاوەی پاشایانە

[١٢] بـۆ بەیانـی ئـەو ئاپۆرەیـە لـە خەڵـک کـە هاتبـوون بـۆ
جـەژن، بیسـتیان کـە عیسـا دێـت بـۆ ئۆرشـەلیم. [١٣] لقـە دار
خورمایـان بـرد و بەرەوپیـری چـوون (بـۆ ئـەوەی وەک ڕێزێـک

لە پێشوازی ئەودا بیشەکێننەوە)، هاواریان دەکرد:
«هۆسانا! (دەربڕینێکە بە واتای ڕزگارمان بکە)
﴿پیرۆزە ئەوەی بە ناوی یەزدانەوە دێت!﴾»
«پیرۆزە پاشای ئیسرائیل!»
[١٤] عیسا جاشکێکی بینی، سواری بوو، وەک نووسراوە:
[١٥] ﴿ئەی شاری سییۆن (ئۆرشەلیم) مەترسە،
ئەوەتا پاشاکەت دێت
بە سواری جاشی ماکەرێک.﴾
[١٦] سەرەتا قوتابییەکانی لەمانە تێنەگەیشتن. بەڵام
پاش ئەوەی عیسا شکۆدار کرا (لەخاچدرا و لە مردن
هەستایەوە)، بیریان کەوتەوە کە ئەمانە دەربارەی ئەو
نووسراون، ئەوانیش ئەمانەیان بۆ ئەو کردووە.
[١٧] هەروەها ئەو خەڵکەش کە لەگەڵی بوون کاتێک
لەعازری لەناو گۆڕەکەوە بانگکرد و لەنێو مردووواندا
هەڵیستاندەوە، شایەتییان بۆی دەدا. [١٨] لەبەر ئەوە
بوو خەڵکەکە چوونە دەرەوە بۆ ئەوەی پێشوازیی
لێ بکەن، چونکە بیستیان ئەو پەرجووەی کردووە.
[١٩] فەریسییەکانیش بە یەکتریان گوت: «دەبینن
هیچمان لە دەست نایەت! ئەوەتا هەموو جیهان دوای
کەوتووە!»

مردن دەرگایە بۆ ژیان

[٢٠] هەندێک یۆنانی (ئەوانەی کە جولەکە نین) لەنێو ئەوانە بوون کە هاتبوون لە جەژندا خواپەرستی بکەن. [٢١] ئەوان هاتنە لای فیلیپۆسی خەڵکی بێتسەیدای جەلیل و پێیان گوت: «گەورەم، دەمانەوێت عیسا ببینین.» [٢٢] فیلیپۆسیش هات و بە ئەندراوسی گوت، ئینجا ئەندراوس و فیلیپۆس هاتن و بە عیسایان گوت.

[٢٣] عیساش وەڵامی دانەوە و فەرمووی: «کاتی شکۆدارکردنی کوڕی مرۆڤ هاتووە. [٢٤] ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم، دەنکە گەنم ئەگەر نەکەوێتە ناو زەوی و نەمرێت، بە تەنها دەمێنێتەوە. بەڵام کە مرد، ئەوسا بەرهەمی زۆر دەدات. [٢٥] ئەوەی ژیانی خۆی خۆشدەوێت دەیدۆڕێنێت، بەڵام ئەوەی لەم جیهانەدا ڕقی لە ژیانی خۆی دەبێتەوە، ئەوا بۆ هەتاهەتایە ژیانی دەپارێزێت. [٢٦] ئەوەی خزمەتم دەکات با بەدوام بکەوێت. ئیتر من لە هەر شوێنێک بم، خزمەتکاریشم لەوێیە. ئەگەر یەکێک خزمەتم بکات باوکم ڕێزی لێ دەگرێت.»

عیسا باسی مردنی خۆی دەکات

[٢٧] «ئێستا خەمبارم، چی بڵێم؟ ”باوکە لەم کاتە (کاتی ئازاری لەخاچدان) ڕزگارم بکە“؟ بەڵام نەخێر، من بۆ ئەم

کاتە هاتووم. [٢٨] ئەی باوک، ناوت شکۆدار بکە!»
جا دەنگێک لە ئاسمانەوە هات: «شکۆدارم کردووە و
شکۆداریشی دەکەمەوە.» [٢٩] ئەو خەڵکەی لەوێ ئامادەبوون
گوێیان لێبوو و گوتیان: «هەورەتریشقە بوو!» هەندێکی
دیکەیان گوتیان: «فریشتەیەک بوو قسەی لەگەڵ کرد.»
[٣٠] عیسا فەرمووی: «ئەو دەنگەی هات بۆ من
نەبوو، بەڵکو بۆ ئێوە بوو. [٣١] ئێستا کاتی حوکمدانی
ئەم جیهانەیە. ئێستا سەرۆکی ئەم جیهانە دەردەکرێت.
[٣٢] کاتێک منیش لە زەوییەوە بەرز دەکرێمەوە، ئەوا
هەمووان بۆ لای خۆم ڕادەکێشم.» [٣٣] ئەمەی گوت ئاماژەی
کرد بەو شێوە مردنەی کە دەبێت بمرێت.
[٣٤] خەڵکەکە وەڵامیان دایەوە: «لە تەوراتدا بیستوومانە کە
مەسیح هەتاهەتایە دەمێنێتەوە، ئیتر چۆن دەڵێی ”کوڕی
مرۆڤ دەبێت بەرز بکرێتەوە“؟ ئەم کوڕی مرۆڤە کێیە؟»
[٣٥] عیساش پێی فەرموون: «ڕووناکییەکەتان بۆ کاتێکی
کورت لەسەر دەمێنێتەوە. بڕۆن هەتا ڕووناکیتان
لەگەڵە، نەوەک تاریکیتان بەسەردا بێت، چونکە ئەوەی
بە تاریکیدا دەڕوات نازانێ بۆ کوێ دەڕوات. [٣٦] باوەڕ
بە ڕووناکییەکە بهێنن هەتا ڕووناکییەکەتان لەگەڵدایە،
تاکو ببنە ڕۆڵەی ڕووناکییەکە.» عیسا ئەمانەی فەرموو،
ڕۆیشت و خۆی لێیان شاردەوە.

[٣٧] هەرچەنــدە زۆر پەرجــووی لەبەردەمیــان کــرد، بــەڵام
باوەڕیـان پـێ نەهێنـا، [٣٨] تاکـو وتـەی ئیشـایا پێغەمبـەر بێتـە
دی کـە گوتـی:
﴿ئەی یەزدان، کێ باوەڕی بە پەیامەکەمان کرد و
هێزی یەزدان بۆ کێ دەرکەوت؟﴾
[٣٩] لەبـەر ئـەوە نەیانتوانـی بـاوەڕ بهێنـن، چونکـە ئیشـایا لـە
شـوێنێکی دیکـە گوتـی:
[٤٠] ﴿چاویانی کوێر و دڵیانی ڕەقکردووە،
بۆ ئەوەی بە چاویان نەبینن و بە دڵیان تێنەگەن،
نەوەک بگەڕێنەوە و منیش چاکیان بکەمەوە.﴾
[٤١] ئیشـایا ئەمانـەی گـوت، چونکـە شـکۆی ئـەوی بینـی و
باسـی کـرد.
[٤٢] هەرچەنـدە ژمارەیەکـی زۆر لـە ڕابەرەکانیـش باوەڕیـان
پێـی هێنـا، بـەڵام لەبـەر فەریسـییەکان ڕایاننەدەگەیانـد
نـەوەک لـە کەنیشـت دەربکرێـن، [٤٣] چونکـە شـکۆی خەڵکیـان
لـە شـکۆی خـودا زیاتـر خۆشدەویسـت.

ڕووناکی باوەڕ

[٤٤] ئینجـا عیسـا بـە دەنگـی بـەرز فەرمـووی: «ئـەوەی
بـاوەڕم پـێ بهێنێـت، بـاوەڕ بـە مـن ناهێنێـت، بەڵکـو بـەوەی

ناردوومـی، ٤٥ ئـەوەش کـە دەمبینێـت، ئـەوە دەبینێـت کـە
ناردوومـی. ٤٦ مـن وەک ڕووناکـی هاتوومەتـە جیهـان، تاکـو
هەرکەسـێک بـاوەڕم پـێ بهێنێـت لـە تاریکیـدا نەمێنێتـەوە.
٤٧ «ئەگـەر یەکێـک گوێـی لـە وتەکانـم بـوو و کاری پـێ
نەکـرد، مـن حوکمـی نـادەم، چونکـە نەهاتـووم تاکـو جیهـان
حوکـم بـدەم، بەڵکـو جیهـان ڕزگار بکـەم. ٤٨ ئـەوەی ڕەتـم
بکاتـەوە و وتەکانـم وەرنەگرێـت، یەکێـک هەیـە حوکمـی
بـدات، ئـەو قسـەیەی کـە مـن کـردم لـە ڕۆژی دواییـدا
حوکمـی دەدات. ٤٩ مـن لـە خۆمـەوە قسـەم نەکـردووە، بەڵکـو
ئـەو باوکـەی کـە ناردوومـی، ڕایسـپاردووم کـە چـی بڵێـم و
چ قسـەیەک بکـەم. ٥٠ دەزانـم ڕاسـپاردەی ئـەو خەڵکـی بـۆ
ژیانـی هەتاهەتایـی دەبـات، هـەر بۆیـە هەرچـی بڵێـم، بـەو
جـۆرە دەیڵێـم کـە باوکـم پێـی فەرمـووم.»

عیسا پێی قوتابییەکانی دەشوات

١٣ پێـش جەژنـی پەسـخە، عیسـا دەیزانـی کاتـی
هاتـووە ئـەم جیهانـە بەجێبهێڵێـت و بـۆ لای بـاوک
بگەڕێتـەوە، جـا ئەوانـەی هـی خـۆی بـوون لـە جیهانـدا
خۆشـی دەویسـتن، هەتـا ئەوپـەڕی خۆشویسـتن.
٢ ژەمـی ئێـوارە بـوو، شـەیتان خسـتبوویە دڵـی یەهـوزای
ئەسـخەریوتی کـوڕی شـیمۆن، کـە عیسـا بەدەسـتەوە بـدات.

٣ عیسـاش کـە دەیزانـی بـاوک هەمـوو شـتێکی خسـتووەتە
ژێـر دەسـتی، هەروەهـا لـە خـوداوە هاتـووە و بـۆ خـوداش
دەگەڕێتـەوە، ٤ لەسـەر خـوان هەسـتا و کەواکـەی داکەنـد
و خاولییەکـی هەڵگـرت و لـە ناوقـەدی بەسـت. ٥ پاشـان
عیسـا ئـاوی کـردە نـاو لەگەنێـک و دەسـتی بـە شوشـتنی
پێـی قوتابییـەکان کـرد و بـەو خاولییـەی کـە بـە ناوقەدیـەوە
بەسـتبووی پێیانـی دەسـڕییەوە.
٦ کاتێـک گەیشـتە سـەر شـیمۆن پەتـرۆس، شـیمۆن پێـی
گـوت: «گـەورەم تـۆ پێـی مـن دەشـۆیت؟»
٧ عیسـا لـە وەڵامـدا پێـی فەرمـوو: «ئەمـەی ئێسـتا دەیکـەم
تـۆ لێـی تێناگەیـت، بـەڵام دواتـر تێیدەگەیـت.»
٨ پەترۆس پێی گوت: «هەرگیز پێم ناشۆیت.»
عیسـاش وەڵامـی دایـەوە: «ئەگـەر پێـت نەشـۆم، لەگـەڵ
مـن بەشـت نابێـت.»
٩ جا شـیمۆن پەتـرۆس پێـی گـوت: «گەورەم، تەنها پێـم نـا،
بەڵکـو دەسـت و سەریشـم!»
١٠ عیسـاش پێـی فەرمـوو: «ئـەوەی خـۆی شوشـتبێت تەنهـا
پێویسـتی بـە پـێ شوشـتن هەیـە، تـەواوی جەسـتەی پاکـە.
ئێـوەش پاکـن بـەڵام هەمووتـان نـا.» ١١ عیسـا فەرمـووی:
«هەمووتـان پـاک نیـن،» چونکـە دەیزانـی کـێ بە گرتنـی دەدات.

[١٢] پـاش شوشـتنی پێیـان کەواکـەی خسـتەوە سـەر شـانی
و دانیشـتەوە، لێـی پرسـین: «ئایـا لـەوە تێگەیشـتن کـە بـۆم
کـردن؟ [١٣] ئێـوە بـە ”مامۆسـتا“ و ”گـەورە“ بانگـم دەکـەن و
ڕاسـت دەکـەن، چونکـە مـن وام. [١٤] جـا کـە مـن گـەورە و
مامۆسـتاتانم و پێـم شوشـتن، ئێـوەش لەسـەرتانە پێـی یەکـتری
بشـۆن. [١٥] مـن نموونەیەکـم پێـدان تاکـو ئـەوەی بـۆم کـردن
ئێـوەش بیکـەن. [١٦] ڕاسـتی ڕاسـتیتان پـێ دەڵێـم: کۆیلـە لـە
گەورەکـەی زیاتـر نییـە، نێردراویـش لـەوەی ناردوویەتـی زیاتـر
نییـە. [١٧] ئەگـەر ئەمانەتـان زانـی، خۆزگـە دەخوازرێـت بـە
ئێـوە ئەگـەر پەیڕەوتـان کـرد.
[١٨] «باسـی هەمووتـان ناکـەم. ئەوانـەی هەڵمبـژاردوون
دەیانناسـم، بـەڵام تاکـو ئـەوەی لـە نـووسراوە پیرۆزەکـە
(زەبـووری داود) هاتـووە بێتـە دی: ﴿ئـەوەی نمەکـی کـردووم،
ناپاکـی لەگەڵـم کـرد.﴾
[١٩] «لـە ئێسـتاوە پێتـان دەڵێـم پێـش ئـەوەی ڕووبـدات،
تاکـو کاتێـک ڕوویـدا بـاوەڕ بکـەن کـە مـن ئـەوم (مەسـیحم).
[٢٠] ڕاسـتی ڕاسـتیتان پـێ دەڵێـم: ئـەوەی پێشـوازی لـەوە بـکات
کـە دەینێـرم، ئـەوا پێشـوازی لـە مـن دەکات، ئـەوەی پێشـوازی
لـە مـن بـکات، پێشـوازی لـەوە دەکات کـە ناردوومـی.»

ناپاکی یەهوزا

[٢١] کاتێـک عیسـا ئەمانـەی فەرمـوو، ڕۆحـی خەمبـار بـوو و شـایەتی دا: «ڕاسـتی ڕاسـتیتان پـێ دەڵێـم: یەکێکتـان بـە گرتنـم دەدات.»
[٢٢] قوتابییـەکان سـەیری یەکتریـان دەکـرد و دڵنیـا نەبـوون مەبەسـتی لـە کێیـە. [٢٣] یەکێـک لـە قوتابییـەکان کـە عیسـا خۆشـی دەویسـت لەتەنیشـتی پاڵیدابـووەوە، [٢٤] شـیمۆن پەتـرۆس ئاماژەی بـۆ کـرد تاکـو پرسـیار لـە عیسـا بـکات کـە مەبەسـتی لـە کێیـە.
[٢٥] ئەویـش شـانی دا بەسـەر سـنگی عیسـادا و پێـی گـوت: «گـەورەم، کێیـە؟»
[٢٦] عیسـا وەڵامـی دایـەوە: «ئـەو کەسـەیە کـە ئـەم پـاروە نانـە لـە قاپەکـە هەڵدەکێشـم و دەیدەمـێ.» ئینجا پاروەکەی لـە قاپەکـە هەڵکێشـا و دای بـە یەهـوزای کـوڕی شـیمۆنی ئەسـخەریوتی. [٢٧] هەرکـە پاروەکـەی وەرگـرت، شـەیتان چـووە ناویـەوە.
عیسـاش پێـی فەرمـوو: «ئـەوەی بەتەمـای بیکەیـت، خێـرا بیکـە.» [٢٨] هیـچ کەسـێک لەوانـەی لەسـەر خوانەکـە لەگەڵـی دانیشـتبوون تێنەگەیشـتن بۆچـی عیسـا ئەمـەی پـێ فەرمـوو. [٢٩] هەندێکیـان وایانزانـی عیسـا پێـی دەفەرمـوێ کـە چییـان

پێویستە بۆ جەژن بیکڕێت، یان شتێک بداتە هەژاران، چونکە سندوقی پارەکە لەلای یەهوزا بوو. [٣٠] ئەویش کە پاروەکەی وەرگرت یەکسەر چووە دەرەوە. ئەو کاتە شەو بوو.

ڕاسپاردەی نوێ

[٣١] کاتێک چووە دەرەوە، عیسا فەرمووی: «ئێستا کوڕی مرۆڤ شکۆدار کرا و خوداش تێیدا شکۆدار کرا. [٣٢] جا ئەگەر خودا تێیدا شکۆدار کرا، خوداش کوڕەکە لە خۆیدا شکۆدار دەکات، دەستبەجێ شکۆداری دەکات.

[٣٣] «ڕۆڵەکانم، ماوەیەکی کورت لەگەڵتاندا دەبم. جا بەدوامدا دەگەڕێن، بەڵام وەک چۆن بە جولەکەکانم گوت، ئێستا بە ئێوەشی دەڵێم: ئێوە ناتوانن بێنە ئەو شوێنەی کە من بۆی دەچم.

[٣٤] «من ڕاسپاردەیەکی نوێتان دەدەمێ (جیاواز لەو دە ڕاسپاردەیەی کەوا خودا بە موسای فەرموو بۆ گەلی جولەکە): یەکتریتان خۆشبوێ. وەک خۆشمویستن، ئێوەش بەو جۆرە یەکتریتان خۆشبوێ. [٣٥] بەمە هەموو خەڵک دەزانن کە قوتابی منن، ئەگەر خۆشەویستیتان بۆ یەکتری هەبێت.»

پێشبینیکردنی نکۆڵی پەترۆس

[٣٦] شیمۆن پەترۆسیش لێی پرسی: «گەورەم، بۆ کوێ دەچیت؟»
عیساش وەڵامی دایەوە: «ئەو شوێنەی بۆی دەچم، ئێستا ناتوانیت دوامبکەویت، بەڵام دواتر دوام دەکەویت.»
[٣٧] دیسان پەترۆس لێی پرسی: «گەورەم، بۆچی ئێستا ناتوانم دواتبکەوم؟ ژیانم بۆ تۆ دادەنێم.»
[٣٨] عیسا وەڵامی دایەوە: «ژیانت بۆ من دادەنێیت؟ ڕاستی ڕاستیت پێ دەڵێم: پێش خوێندنی کەڵەشێر، تۆ سێ جار نکۆڵی لە ناسینی من دەکەیت!

ماڵی باوکم

١٤ «نیگەران مەبن. پشت بە خودا ببەستن، پشت بە منیش ببەستن. [٢] ماڵی باوکم ژووری زۆری لێیە، ئەگەر ئاوا نەبووایە پێم دەگوتن. من دەچم تاکو شوێنتان بۆ ئامادە بکەم. [٣] جا کە ڕۆیشتم و شوێنم بۆ ئامادەکردن، دێمەوە و دەتانبەمە لای خۆم، تاکو ئێوەش لەو شوێنە بن کە من لێی دەبم. [٤] ئێوەش ڕێگای ئەو شوێنە دەزانن کە بۆی دەچم (ڕێگای ئاسمان و ژیانی هەتاهەتایی).»

منم ڕێگا و ڕاستی و ژیان

٥ تۆماس پێی گوت: «گەورەم، نازانین بۆ کوێ دەچیت،
چۆن ڕێگاکە بزانین؟»
٦ عیساش پێی فەرموو: «منم ڕێگا و ڕاستی و ژیان.
کەس نایەتە لای باوک لە ڕێگەی منەوە نەبێت. ٧ ئەگەر
ئێوە منتان بناسیایە، باوکیشمتان دەناسی. لە ئێستاوە
دەیناسن و بینیوتانە.»
٨ فیلیپۆس پێی گوت: «گەورەم، باوکمان پیشان بدە و
بەسمانە.»
٩ عیساش پێی فەرموو: «فیلیپۆس، ئایا تەنانەت لەدوای
ئەم ماوە زۆرەش کە لەگەڵتانم، نەتناسیوم؟ ئەوەی منی
بینیوە باوکی بینیوە. ئیتر چۆن دەڵێی: ”باوکمان نیشان
بدە“؟ ١٠ ئایا باوەڕ ناکەی من لە باوکدام و باوکیش لە
مندایە؟ ئەو قسانەی پێتانی دەڵێم لە خۆمەوە نایڵێم،
بەڵکو باوک کە لە مندا نیشتەجێیە، ئەو کارەکانی خۆی
دەکات. ١١ باوەڕم پێ بکەن کە من لە باوکدام و باوکیش
لە مندایە، ئەگەر نا بەهۆی کارەکان خۆیانەوە باوەڕ بکەن.
١٢ ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: ئەوەی باوەڕم پێ بهێنێت،
ئەو کارانە دەکات کە من دەیکەم، لەمانەش گەورەتر
دەکات، چونکە بۆ لای باوک دەچم. ١٣ هەرچییەک بە ناوی

منەوە داوا بکەن دەیکەم، تاکو باوک لە کوڕەکەدا شکۆدار بێت. [١٤] ئەگەر شتێکتان بە ناوی منەوە داوا کرد، دەیکەم.

بەڵێنی هاتنی ڕۆحی پیرۆز

[١٥] «ئەگەر منتان خۆشبوێ کار بە ڕاسپاردەکانم دەکەن. [١٦] منیش داوا لە باوک دەکەم یارمەتیدەرێکی دیکەتان بداتێ (مەبەست لە ڕۆحی پیرۆزە) کە هەتاهەتایە لەگەڵتان بمێنێتەوە، [١٧] ڕۆحی ڕاستی، کە جیهان (ئەو خەڵکانەی جیهان کە باوەڕیان بە مەسیح نییە) ناتوانێت وەریبگرێت، چونکە نایبینێت و نایناسێت. بەڵام ئێوە دەیناسن، چونکە لەگەڵتان دەمێنێتەوە و لەناو ئێوەدا دەبێت. [١٨] بە هەتیوی بەجێتان ناهێڵم، دێمەوە لاتان. [١٩] پاش ماوەیەکی کەم ئیتر جیهان نامبینێت، بەڵام ئێوە دەمبینن. لەبەر ئەوەی من زیندووم، ئێوەش دەژین. [٢٠] لەو ڕۆژەدا دەزانن من لە باوکمدام، ئێوەش لە مندان، منیش لە ئێوەدام. [٢١] ئەوەی ڕاسپاردەکانی منی لەلایە و کاریان پێ دەکات، ئەوا منی خۆشدەوێت. ئەوەی منی خۆشبوێ، باوکیشمی خۆشدەوێت، منیش خۆشمدەوێت و خۆمی بۆ دەردەخەم.»

[٢٢] ئینجا یەهوزایەکی دیکە، کە یەهوزای ئەسخەریوتی نەبوو، لێی پرسی: «گەورەم، بۆچی دەتەوێ خۆت بۆ ئێمە دەربخەیت، بەڵام بۆ جیهان نا؟»

٢٣ عیسا وەڵامی دایەوە: «ئەوەی منی خۆشبوێ کار بە
وتەکانم دەکات، باوکیشم خۆشی دەوێت و من و باوک دێینە
لای و لەلای ئەویش نیشتەجێ دەبین. ٢٤ ئەوەش کە منی
خۆشناوێت کار بە وتەکانم ناکات. ئەم وتانەی گوێتان لێی
دەبێت هی من نییە، بەڵکو هی ئەو باوکەیە کە ناردوومی.
٢٥ «ئەمانەم پێ گوتن کە هێشتا لەلاتانم. ٢٦ بەڵام
یارمەتیدەرەکە، ڕۆحی پیرۆز، ئەوەی باوک بە ناوی منەوە
دەینێرێت، ئەو هەموو شتێکتان فێردەکات و هەموو ئەو
شتانەی پێم گوتوون بیرتان دەخاتەوە (بەڵێنێکی تایبەتە بۆ
ئەوانەی گوێیان لە وتەکانی مەسیح بووە بە هاتنی سروش
بۆ نووسینەوەی ئینجیلی پیرۆز).

ئاشتی عیسا

٢٧ «ئاشتیتان بۆ بەجێدەهێڵم، ئاشتی خۆمتان دەدەمێ.
ئەوەی من دەتاندەمێ وەک ئەوە نییە کە جیهان
دەتانداتێ. نیگەران مەبن و مەترسن.
٢٨ «گوێتان لێبوو پێم گوتن: ”دەڕۆم و دێمەوە لاتان.“
ئەگەر منتان خۆشبوێ، دڵشاد دەبن کە دەچمە لای
باوک، چونکە باوک لە من مەزنترە. ٢٩ ئەوەتا ئێستا پێش
ڕوودانی پێم گوتن، تاکو کاتێک ڕوویدا باوەڕ بهێنن.
٣٠ لەمەولا زۆر قسەتان لەگەڵ ناکەم، چونکە سەرۆکی

ئـەم جیهانـە (شـەیتان کـەوا سـەرۆکایەتی جیهانـی گونـاه و بەدڕەوشتی و خراپـەکاری دەکات) وا دێـت. هیـچ دەسـەڵاتێکی بەسـەر منـدا نییـە، [31] بـەڵام ئـەو دێـت تاکـو جیهـان بزانێـت باوکـم خۆشـدەوێت و بـەو شـێوەیە کار دەکـەم کـە بـاوک ڕایسـپاردووم.

«هەستن، با لێرە بڕۆین.

منم مێوی ڕاستەقینە

١٥ «منـم مێـوی ڕاسـتەقینە، باوکیشـم ڕەزەوانەکەیـە. [2] هـەر لقێـک لـە منـدا بـەر نەگرێـت لێـی دەکاتـەوە. هـەر لقێکیـش بـەر بگرێـت پاکـی دەکاتـەوە تاکـو بەرهەمـی زیاتـر بـدات. [3] ئێـوە ئێسـتا بەهـۆی ئـەو قسـەیەی بـۆم کـردن پاکـن. [4] بـە منـەوە پەیوەسـت بـن و منیـش بـە ئێـوەوە. چـۆن لـق بەتەنهـا ناتوانێـت بەرهـەم بـدات ئەگـەر بە دار مێوەکـەوە پەیوەسـت نەبێـت، ئێـوەش ئـاوان، ئەگـەر بـە منـەوە پەیوەسـت نەبـن.

[5] «منـم مێوەکـە و ئێـوەش لقەکانـن. ئـەوەی بـە منـەوە پەیوەسـت بێـت و منیـش بـەوەوە، ئـەوا بەرهەمـی زۆر دەگرێـت، چونکـە بەبـێ مـن ناتوانـن هیـچ شـتێک بکـەن. [6] ئـەوەی بـە منـەوە پەیوەسـت نەبێـت وەک لـق فڕێدەدرێتـە دەرەوە، وشـک دەبێـت و کۆدەکرێتـەوە، فڕێدەدرێتـە ناو ئاگر و

دەسووتێت. [٧] ئەگەر بە منەوە پەیوەست بن و وتەکانم لە
ناختان بچەسپێت، هەرچییەکتان دەوێ داوای بکەن بۆتان
دەبێت. [٨] باوکم شکۆدار دەبێت ئەگەر ئێوە بەرهەمی زۆر
بگرن؛ بەوە دەردەکەوێ کە ئێوە قوتابی منن.
[٩] «هەروەک چۆن باوک منی خۆشویستووە، ئاوا ئێوەم
خۆشویستووە، جا بە خۆشەویستییەکەمەوە پەیوەست
بن. [١٠] ئەگەر ئێوە کار بە ڕاسپاردەکانم دەکەن، بە
خۆشەویستییەکەمەوە پەیوەست دەبن، هەروەک من کارم
بە ڕاسپاردەکانی باوکم کردووە و بە خۆشەویستییەکەیەوە
پەیوەست دەبم. [١١] ئەم شتانەم پێ گوتن تاکو خۆشیی
منتان تێدابێت و خۆشیتان پڕ و تەواو بێت. [١٢] ڕاسپاردەی
من ئەمەیە: یەکتریتان خۆشبوێ وەک خۆشمویستن. [١٣] کەس
خۆشەویستیی لەمە گەورەتری نییە کە یەکێک ژیانی خۆی
بۆ دۆستەکانی دابنێت. [١٤] ئێوە دۆستی منن، ئەگەر کار بەوە
بکەن کە ڕاتاندەسپێرم. [١٥] ئیتر بە کۆیلە ناوتان نابەم، چونکە
کۆیلە نازانێت گەورەکەی چی دەکات. بەڵام ناوی دۆستم
لێنان چونکە هەرچییەکم لە باوکمەوە بیستبوو پێم ڕاگەیاندن.
[١٦] ئێوە منتان هەڵنەبژارد، بەڵکو من ئێوەم هەڵبژارد،
دەستنیشانم کردن تاکو بڕۆن بەرهەم بهێنن و بەرهەمەکەتان
بمێنێت، تاکو هەرچییەک بە ناوی منەوە لە باوک داوا بکەن

بتانداتێ. [١٧] بەمانە ڕاتاندەسپێرم تاکو یەکتریتان خۆشبوێ.

ڕقی جیهان

[١٨] «ئەگەر جیهان ڕقی لێتان دەبێتەوە، ئەوە بزانن پێش
ئێوە ڕقی لە من بووەتەوە. [١٩] ئەگەر ئێوە هی جیهان
بوونایە، ئەوا جیهان وەکو هی خۆی خۆشی دەویستن.
ئێستا ئێوە هی جیهان نین بەڵام من ئێوەم لە جیهانەوە
هەڵبژاردووە، لەبەر ئەوە جیهان ڕقی لێتانە. [٢٠] بیهێننەوە
بیرتان چیم پێ گوتن: ”کۆیلە لە گەورەکەی زیاتر نییە.“
ئەگەر منیان چەوساندبێتەوە، ئێوەش دەچەوسێننەوە. ئەگەر
وشەی منیان پاراستبێت، هی ئێوەش دەپارێزن. [٢١] بەڵام
هەموو ئەمانەتان لەبەر ناوی من پێ دەکەن، چونکە
ئەوەی ناردوومی ئەوان نایناسن. [٢٢] ئەگەر نەهاتبام و قسەم
بۆ نەکردبان، گوناهیان نەدەبوو، بەڵام ئێستا بیانوویان نییە
بۆ گوناهەکەیان (گوناهی ڕەتکردنەوی عیسا وەک مەسیح و
ڕزگارکەر). [٢٣] ئەوەی ڕقی لە من بێتەوە، ڕقی لە باوکیشمە.
[٢٤] ئەگەر لەنێوانیاندا ئەو کارانەم نەکردبووایە کە کەسی
دیکە نەیکردووە، گوناهیان نەدەبوو. بەڵام ئێستا بینییان و
ڕقیان لە من و لە باوکم بووەتەوە. [٢٥] بەڵام ئەمە ڕوویدا
تاکو ئەو وتەیە بێتە دی کە لە تەوراتەکەیاندا نووسراوە:
﴿بەبێ هۆ ڕقیان لێم بووەوە.﴾

کاری ڕۆحی پیرۆز

٢٦ «جا کاتێک یارمەتیدەرەکە (ڕۆحی پیرۆز) دێت،
ئەوەی لەلایەن باوکەوە بۆتانی دەنێرم، کە ڕۆحی ڕاستییە
کە لە باوکەوە هەڵدەقوڵێت، ئەو شایەتیم بۆ دەدات.
٢٧ ئێوەش شایەتی دەدەن، چونکە لە سەرەتاوە لەگەڵ
منن.

١٦ «ئەم شتانەم پێ گوتن، تاکو بێ ئومێد نەبن.
٢ لە کەنیشتەکان دەردەکرێن، لەڕاستیدا کاتێک
دێت ئەوەی دەتانکوژێت وا دەزانێت خزمەتی خودا دەکات.
٣ ئەمانەش دەکەن، چونکە نە باوکیان ناسیوە و نە من.
٤ بەڵام ئەمانەم پێ گوتن، تاکو ئەگەر کاتیان هات بیرتان
بکەوێتەوە کە من پێم گوتوون. لە سەرەتادا ئەمانەم پێ
نەگوتن، چونکە لەگەڵتان بووم.
٥ «ئێستا دەچمە لای ئەوەی ناردوومی و کەستان لێم
ناپرسێت: "بۆ کوێ دەچیت؟" ٦ کەچی دڵگرانن بەوەی کە
ئەمەم پێ گوتن. ٧ بەڵام ڕاستیتان پێ دەڵێم: باشترە بۆتان
کە بڕۆم، چونکە ئەگەر نەڕۆم، یارمەتیدەرەکەتان (ڕۆحی
پیرۆز) بۆ نایەت. بەڵام ئەگەر بڕۆم بۆتانی دەنێرم. ٨ کاتێک
ئەو دێت، دەیسەلمێنێت کە جیهان بە هەڵە تێگەیشتوون
لە گوناە و ڕاستودروستی و حوکمدان: ٩ لەسەر گوناە،

چونکە باوەڕم پێ ناهێنن؛ [١٠] لەسەر ڕاستودروستی، چونکە دەچمە لای باوک و ئیتر نامبینن؛ [١١] لەسەر حوکمدانیش، چونکە گەورەی ئەم جیهانە حوکم دراوە.

[١٢] «هێشتا شتی زۆرم هەیە پێتانی بڵێم، بەڵام ئێستا ناتوانن بەرگەی بگرن. [١٣] بەڵام کاتێک ئەو دێت، کە ڕۆحی ڕاستییە، ئەو بۆ ڕاستی تەواو ڕێنماییتان دەکات، چونکە لە خۆیەوە هیچ ناڵێت، بەڵکو ئەوەی گوێی لێ دەبێت دەیڵێت و ڕایدەگەیەنێت چی ڕوودەدات. [١٤] ئەو شکۆدارم دەکات، چونکە ئەوەتان پێ ڕادەگەیەنێت کە لە منەوە وەریدەگرێت (ڕۆحی پیرۆز فێرکردنی مەسیح وەردەگرێت و بە قوتابییەکان ڕادەگەیەنێت). [١٥] هەموو ئەوەی کە هی باوکە، هی منیشە. لەبەر ئەوە گوتم، ڕۆحی پیرۆز لە هی من وەردەگرێت و پێتانی ڕادەگەیەنێت.

[١٦] «پاش کەمێک نامبینن، ئینجا پاش کەمێک دیسان دەمبینن (ئاماژە بە مردنی خۆی دەکات، کە لەدوای چەند کاتژمێرێک ڕوودەدات، هەروەها هەستانەوەی لە پاش سێ ڕۆژ).»

هاتنی خۆشی دوای ناخۆشی

[١٧] هەندێک لە قوتابییەکانی بە یەکتریان گوت: «ئەمە چییە کە پێمان دەفەرموێ: ”پاش کەمێک ئیتر نامبینن، پاش کەمێکیش دەمبینن“ و ”چونکە دەچمە لای باوک“؟»

[١٨] گوتیان: «ئەم ”کەم“ـەیە چییە کە باسی دەکات؟ نازانین
چی دەفەرموێ!»
[١٩] عیسا زانی کە دەیانویست پرسیاری لێ بکەن، بۆیە
پێی فەرموون: «ئایا لەبەر ئەمە پرسیار لە یەکتری دەکەن
کە گوتم: ”پاش کەمێک ئیتر نامبینن، پاش کەمێکیش
دەمبیننەوە“؟ [٢٠] ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: ئێوە دەگریێن و
شیوەن دەکەن، بەڵام جیهان دڵشاد دەبێ. خەمبار دەبن،
بەڵام خەمباریەکەتان دەبێتە شادی. [٢١] کاتێک ژن منداڵی
دەبێت خەم دایدەگرێت، چونکە کاتی هاتووە. بەڵام کە
منداڵەکەی بوو، لە خۆشی ئەوەی مرۆڤێک لە جیهان
لەدایک بووە، ژانەکانی لەبیر دەکات. [٢٢] ئێوەش ئێستا
خەمتان هەیە، بەڵام دەتانبینمەوە و دڵشاد دەبن، کەسیش
ئەو خۆشییەتان لێ ناستێنێ. [٢٣] لەو ڕۆژەدا پرسیاری هیچم
لێ ناکەن. ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: هەرچییەک بە ناوی
منەوە لە باوک داوا بکەن دەتانداتێ. [٢٤] هەتا ئێستا بە
ناوی منەوە هیچتان داوا نەکردووە. داوا بکەن وەریدەگرن،
تاکو خۆشییەکەتان کامڵ و تەواو بێت.
[٢٥] «ئەم شتانەم بە پەند بۆ باسکردن، بەڵام کاتێک
دێت ئیتر بە پەند بۆتان نادوێم، بەڵکو بە ئاشکرا باسی
باوکتان بۆ دەکەم. [٢٦] لەو ڕۆژەدا بە ناوی منەوە داوا

دەکەن. ئیتر پێتان ناڵێم لەلای باوک بۆتان داوا دەکەم،
[٢٧] چونکە باوک خۆی ئێوەی خۆشدەوێت، لەبەر ئەوەی
منتان خۆشویستووە و باوەڕتان کرد کە لە لای خوداوە
هاتووم. [٢٨] لە لای باوکەوە هاتووم بۆ جیهان، ئێستاش
جیهان بەجێدەهێڵم و دەگەڕێمەوە لای باوک.»
[٢٩] قوتابییەکانی گوتیان: «وا ئێستا بە ڕوونی و بەبێ
پەند قسە دەکەیت. [٣٠] ئێستا دڵنیاین کە تۆ هەموو
شتێک دەزانیت و پێویستت بەوە نییە کەس پرسیارت لێ
بکات. بەمەش باوەڕ دەکەین کە لە خوداوە هاتوویت.»
[٣١] عیساش وەڵامی دانەوە: «ئایا ئێستا باوەڕ دەکەن؟
[٣٢] وا کاتێک دێت و ئێستاش هاتووە، کە پەرتەوازە دەبن،
هەریەکە بۆماڵی خۆی و بە تەنها بەجێم دەهێڵن. بەڵام
من بە تەنها نیم، چونکە باوک لەگەڵمدایە.
[٣٣] «ئەمانەم پێ گوتن تاکو ئاشتیتان لە مندا هەبێت.
لە جیهاندا تووشی تەنگانە دەبن. بەڵام ورەتان بەرز
بێت، من جیهانم بەزاندووە.»

نوێژی عیسا

١٧ کە عیسا ئەمانەی فەرموو، چاوی بەرەو ئاسمان
هەڵبڕی و فەرمووی:
«باوکە، کاتەکە هاتووە. کوڕەکەت شکۆدار بکە،

تاکو کوڕەکەشت شکۆدارت بکات. [٢] هەروەک
دەسەڵاتت پێداوە بەسەر هەموو خەڵکدا، تاکو
ژیانی هەتاهەتایی بە هەموو ئەوانە بدات کە
پێت داون. [٣] ژیانی هەتاهەتاییش ئەوەیە کە تۆ
بناسن، تەنها خودای ڕاستەقینە و عیسای مەسیح،
ئەوەی کە ناردووتە. [٤] من لەسەر زەوی شکۆدارم
کردیت بە تەواوکردنی ئەو کارەی پێت دابووم.
[٥] ئێستاش باوکە لەلای خۆت شکۆدارم بکە، بەو
شکۆیەی پێش بوونی جیهان لەلای تۆ هەمبوو.
[٦] «ناوی تۆم بەوانە ناساند کە لە جیهاندا بە
منت دان، هی تۆ بوون، خۆت بە منت دان و
کاریان بۆ وتەکانت کرد. [٧] ئێستاش ئەوان دەزانن
هەرچییەکت پێم داوە لە خۆتەوەیە. [٨] ئەو
وشانەم پێدان کە تۆ پێت دابووم، ئەوانیش
وەریانگرت و بە ڕاستی زانییان لە تۆوە هاتووم،
باوەڕیان هێنا کە تۆ منت ناردووە. [٩] بۆ ئەوان
داوا دەکەم. بۆ جیهان داوا ناکەم، بەڵکو بۆ
ئەوانەی بە منت داون، چونکە هی تۆن.
[١٠] هەرچییەک هی منە، هی تۆیە، هەرچییەکیش
هی تۆیە، هی منە، من لە ئەواندا شکۆدار

بـووم. [١١] ئەمـان لەجیهـان دەمێننـەوە، بـەڵام مـن
تێیـدا نامێنمـەوە، چونکـە مـن دەگەڕێمـەوە لای تۆ.
ئـەی باوکـی پیـرۆز، بـە نـاوی خـۆت بیانپارێـزە کـە
بـە منـت داوە، تاکـو ببنـە یـەک وەک ئێمـە یەکیـن.
[١٢] کاتێـک لەگەڵیـان بـووم بـەو نـاوەی کـە تـۆ بـە
منــت دابــوو دەمپاراســتن و پاســەوانیم دەکــردن.
کەسـیان لەناونەچـوون کـوڕی لەناوچـوو (یەهـوزای
ئەســخەریوتی) نەبێــت، بــۆ ئــەوەی نــووسراوە
پیرۆزەکــە (پێشــنبییەکانی پێغەمبــەران) بێتــە دی.
[١٣] «ئێســتاش دێمــە لای تــۆ، بــەڵام لــە جیهانــدا
باسـی ئەمانـە دەکـەم، تاکـو بـە تـەواوی شـادی منیـان
لـە دڵـدا بێـت. [١٤] مـن وشـەی تـۆم دایـە ئـەوان و
جیهـان ڕقـی لێیـان بـووەوە، چونکـە هـی جیهـان نیـن،
وەک منیــش هــی جیهــان نیــم. [١٥] داوا ناکــەم لــە
جیهانـدا بیانبەیتـەوە، بەڵکـو لـە شـەیتان بیانپارێـزی.
[١٦] ئـەوان هـی جیهـان نیـن، وەک منیـش هـی جیهـان
نیـم. [١٧] بـە ڕاسـتیی خـۆت پیرۆزیـان بکـە، وشـەی تـۆ
ڕاسـتییە. [١٨] وەک چـۆن منـت نـارد بـۆ جیهـان، منیـش
ئەوانـم نـارد بـۆ جیهـان. [١٩] بـۆ ئـەوان خـۆم پیـرۆز
دەکـەم، تاکـو ئەوانیـش لـە ڕاسـتیدا پیرۆزکـراو بـن.

[٢٠] «تەنها بۆ ئەمان داوا ناکەم، بەڵکو بۆ
ئەوانەش کە بە قسەی ئەمانەوە باوەڕم پێ
دەهێنن، [٢١] تاکو هەموو یەک بن، باوکە،
هەروەک تۆ لە منداى و منیش لە تۆدام. با
ئەوانیش لە ئێمەدا بن، تاکو جیهان باوەڕ
بهێنێت کە تۆ منت ناردووە. [٢٢] منیش ئەو
شکۆیەم داونەتێ کە تۆ بە منت داوە، تاکو
ببنە یەک، وەک چۆن ئێمە یەکین. [٢٣] من
لەواندام و تۆ لە منداى، تاکو بە تەواوی
یەک بن، بۆ ئەوەی جیهان بزانێت تۆ منت
ناردووە و ئەوانت خۆشویستووە هەروەک چۆن
منت خۆشویستووە.
[٢٤] «باوکە، دەمەوێت ئەوانەی کە بە
منت داون لەکوێ بم لەگەڵم بن، تاکو
شکۆمەندییەکەم ببینن کە بە منت داوە، چونکە
پێش دامەزراندنی جیهان منت خۆشویست.
[٢٥] «ئەی باوکی ڕاستودروست، جیهان تۆ
ناناسێت، بەڵام من تۆ دەناسم، ئەوانیش دەزانن
تۆ منت ناردووە. [٢٦] ناوی تۆم پێ ناساندن و
پێیان دەناسێنم، تاکو ئەو خۆشەویستییەی کە بۆ
منت هەیە لەوانیشدا بێت و منیش لەواندا بم.»

گرتنی عیسا

١٨ لـەدوای ئـەوەی عیسـا نوێژەکـەی تـەواو کـرد،
لەگـەڵ قوتابییەکانـی بەڕێکـەوت بـۆ ئەوبـەری
دۆڵـی قـدرۆن کـە باخچەیەکـی لێبـوو، خـۆی و قوتابییەکانـی
چوونـە نـاوی.
٢ یەهـوزاش ئـەوەی بـە گرتنـی دا، شـوێنەکەی دەزانـی،
چونکـە عیسـا زۆر جـار لەگـەڵ قوتابییەکانـی لـەوێ
کۆدەبـووەوە. ٣ ئینجا یەهـوزا تیپێـک سـەرباز و خزمەتکارانـی
کاهینانـی بـاڵا و فەریسـییەکانی بـرد، بـە مەشـخەڵ و چـرا و
چەکـەوە هاتـە ئـەوێ.
٤ عیسـاش هەمـوو ئـەو شـتانەی دەزانـی کـە بەسـەری
دەهـات، چـوو و پێـی فەرمـوون: «کێتـان دەوێـت؟»
٥ وەڵامیان دایەوە: «عیسای ناسیرەیی».
عیسـا پێـی فەرمـوون: «مـن ئـەوم». یەهـوزاش ئـەوەی
بـە گرتنـی دا لەگەڵیـان ڕاوەسـتابوو. ٦ کاتێـک عیسـا پێـی
فەرمـوون: «مـن ئـەوم»، گەڕانـەوە دواوە و کەوتنـە سـەر
زەوی.
٧ لێی پرسینەوە: «کێتان دەوێت؟»
گوتیان: «عیسای ناسیرەیی.»
٨ عیسـا وەڵامـی دایـەوە: «پێـم گوتـن مـن ئـەوم. ئەگـەر

بەدوای مندا دەگەڕێن، با ئەمانە (قوتابییەکان) بڕۆن.»
[٩] بەمەش ئەو قسەیەی هێنایە دی کە فەرموویبووی:
«ئەوانەی پێت دابووم کەسیانم ون نەکرد.»
[١٠] شیمۆن پەترۆس شمشێرێکی پێبوو دەریهێنا، لە
کۆیلەی سەرۆکی کاهینانی دا و گوێی ڕاستی بڕی. ئەو
کۆیلەیەش ناوی مەلخۆس بوو.
[١١] عیسا بە پەترۆسی فەرموو: «شمشێرەکەت بگەڕێنەوە
کێلانەکەی. ئایا ئەو جامەی کە باوک پێیداوم نەیخۆمەوە؟»

لەبەردەم سەرۆکی کاهینان

[١٢] ئیتر تیپە سەربازەکە و فەرماندەکەیان و خزمەتکارانی
جولەکەکان عیسایان گرت و بەستیانەوە. [١٣] یەکەم جار
بردیانە لای حەنا، چونکە خەزووری قەیافا بوو کە ئەو
ساڵە سەرۆکی کاهینان بوو. [١٤] قەیافاش ئەو پیاوە بوو
ڕاوێژی بۆ ڕابەرانی جولەکە کردبوو کە باشتر وایە پیاوێک
لە جیاتی گەل بمرێت.

بۆ جاری یەکەم پەترۆس نکۆڵی دەکات

[١٥] شیمۆن پەترۆس لەگەڵ قوتابییەکی دیکە (یۆحەنای
نووسەری ئەم پەرتووکی مزگێنییە) شوێن عیسا کەوتن. لەبەر
ئەوەی ئەو قوتابییە لەلای سەرۆکی کاهینان ناسراو بوو،

لەگەڵ عیسا چوو بۆ کۆشکی سەرۆکی کاهینان، [16] بەڵام پەترۆس ناچار بوو لە دەرەوە لەبەردەرگاکە ڕاوەستێت. قوتابییەکەی دیکە کە سەرۆکی کاهینان دەیناسی هاتە دەرەوە و قسەی لەگەڵ کارەکەرە دەرگاوانەکەدا کرد و پەترۆسی هێنایە ژوورەوە.

[17] کارەکەرەکە بە پەترۆسی گوت: «تۆش لە قوتابییەکانی ئەم کابرایە نیت؟»

گوتی: «نەخێر.»

[18] خزمەتکار و پاسەوانەکان ئاگریان کردبووەوە و ڕاوەستابوون خۆیان گەرم دەکردەوە، چونکە سەرما بوو، پەترۆسیش لەگەڵیان وەستابوو، خۆی گەرم دەکردەوە.

لێکۆڵینەوەی سەرۆکی کاهینان

[19] سەرۆکی کاهینان دەربارەی قوتابییەکانی و فێرکردنەکەی پرسیاری لە عیسا کرد.

[20] عیساش وەڵامی دایەوە: «بە ئاشکرا بۆ جیهان دوام، بەردەوام لە کەنیشت (هەر شوێنێکی خواپەرستی جولەکەکان جگە لە پەرستگای ئۆرشەلیم) و پەرستگادا خەڵکم فێردەکرد، کە هەموو جولەکەکان لێی کۆدەبنەوە. هیچم بە نهێنی نەگوتووە. [21] بۆ پرسیارم لێ دەکەیت؟

لەوانە بپرسە کە گوێیان لێبووە چیم پێیان گوتووە. ئەمانە دەزانن چیم گوتووە.»
[٢٢] کاتێک ئەمەی فەرموو یەکێک لە خزمەتکاران کە لەلایەوە ڕاوەستابوو زللەیەکی لە عیسا دا و گوتی: «ئاوا وەڵامی سەرۆکی کاهینان دەدەیتەوە؟»
[٢٣] عیسا وەڵامی دایەوە: «ئەگەر قسەی خراپم کردووە، شایەتی لەسەر خراپەکە بدە. ئەگەر ڕاستیشە، بۆچی لێم دەدەیت؟» [٢٤] ئینجا حەنا عیسای بە دەستی بەستراوەوە بۆ قەیافای سەرۆکی کاهینان نارد.

بۆ جاری دووەم و سێیەم پەترۆس نکۆڵی دەکات

[٢٥] شیمۆن پەترۆسیش هێشتا لەوێ ڕاوەستابوو و خۆی گەرم دەکردەوە، بۆیە لێیان پرسی: «تۆش لە قوتابییەکانی ئەو نیت؟»
نکۆڵی کرد و گوتی: «نەخێر.»
[٢٦] یەکێک لە کۆیلەکانی سەرۆکی کاهینان خزمی ئەوە بوو کە پەترۆس گوێی لێکردەوە، گوتی: «ئەی لە باخچەکەدا تۆم لەگەڵ ئەو نەبینی؟» [٢٧] دیسان پەترۆس نکۆڵی کرد. دەستبەجێ کەڵەشێر خوێندی.

عیسا دەدرێتە دەست پیلاتۆس

[٢٨] بەیانی زوو ڕابەرانی جولەکە عیسایان لەلای قەیافاوە

بۆ کۆشکی فەرمانڕەوایەتی برد. ئەوان نەچوونە ژوورەوەی
کۆشک، نەوەک گڵاو ببن و نەتوانن نانی پەسخە بخۆن
(بەپێی شەریعەتی جولەکە، ئەگەر جولەکەیەک بچووبا
بۆماڵی کەسێکی ناجولەکە، ئەوا لە ڕووی ڕێوڕەسمی
شەریعەتەوە گڵاو دەبوو. لە ئەنجامدا، ئەو کەسە هەتا
کاتی پاکبوونەوە لە گڵاوییەکەی، نەیدەتوانی بە مەبەستی
خواپەرستی سەردانی پەرستگا بکات یان بەشداری لە
جەژنەکاندا بکات). [٢٩] پیلاتۆسیش هاتە دەرەوە و گوتی: «چ
سکاڵایەکتان لەسەر ئەم پیاوە هەیە؟»
[٣٠] وەڵامیان دایەوە: «ئەگەر خراپەکار نەبووایە، نەماندەدا
بە دەستتەوە.»
[٣١] پیلاتۆسیش پێی گوتن: «بیبەن، بەگوێرەی شەریعەتی
خۆتان حوکمی بدەن.»
جولەکەکان وەڵامیان دایەوە: «(بەپێی شەریعەتی
جولەکە) دروست نییە ئێمە کەس بکوژین.» [٣٢] ئەمەش
ڕوویدا تاکو ئەو قسەیەی عیسا بێتە دی کە لەسەر
شێوازی مردنەکەی فەرموو بووی.
[٣٣] لەبەر ئەوە پیلاتۆس چووە ناو کۆشکەکە، بانگی
عیسای کرد و پێی گوت: «تۆ پاشای جولەکەی؟»
[٣٤] عیسا وەڵامی دایەوە: «تۆ لە خۆتەوە ئەمە دەڵێی،

یاخود خەڵکی دیکە باسی منیان بۆ کردووی؟»
[٣٥] پیلاتۆس وەڵامی دایەوە: «ئایا من جولەکەم؟ گەلەکەت و کاهینانی باڵا تۆیان داوەتە دەستی من. چیت کردووە؟»
[٣٦] عیسا وەڵامی دایەوە: «پاشایەتی من سەر بەم جیهانە نییە. ئەگەر پاشایەتی من سەر بەم جیهانە بووایە، ئەوسا خزمەتکارەکانم دەجەنگان تاکو نەدرێمە دەست ڕابەرانی جولەکە. بەڵام پاشایەتی من سەر بە ئێرە نییە.»
[٣٧] ئینجا پیلاتۆس پێی گوت: «کەواتە تۆ پاشای؟»
عیسا وەڵامی دایەوە: «تۆ دەڵێی کە من پاشام (واتا تۆ ڕاست دەڵێیت). بۆ ئەمە لەدایک بووم و بۆ ئەمەش هاتوومەتە جیهان، تاکو شایەتی بۆ ڕاستی بدەم. هەرکەسێک لە ڕاستییەوە بێت گوێ لە دەنگم دەگرێت.»
[٣٨] پیلاتۆس پێی گوت: «ڕاستی چییە؟» کە ئەمەی گوت دیسان چووە دەرەوە بۆ لای جولەکەکان و پێی گوتن: «هیچ خراپەیەکی تێدا نابینم. [٣٩] بەڵام نەریتێکتان هەیە کە لە جەژنی پەسخەدا یەکێکتان بۆ ئازاد بکەم. بۆیە دەتانەوێت پاشای جولەکەتان بۆ ئازاد بکەم؟»
[٤٠] هاواریان کرد: «ئەمە نا! بەڵکو باراباس!» باراباسیش یەکێک بوو لە یاخیبووان (بەهۆی یاخیبوون لە حوکمی ڕۆمانییەکان و هەڵگەڕانەوە و کوشتار دەستگیر کرابوو).

فەرمانی کوشتنی عیسا

١٩ ئیتر پیلاتۆس عیسای برد و دایە بەر قامچی.
٢ سەربازەکان (وەک سووکایەتی و گاڵتەجاڕی)
تاجێکیان لە دڕک چنی و خستیانە سەر سەری و کەوایەکی
ئەرخەوانییان لەبەرکرد. ٣ لێی دەچوونە پێشەوە، دەیانگوت:
«سڵاو، ئەی پاشای جولەکە!» و زللەیان لێی دەدا.
٤ دیسان پیلاتۆس هاتە دەرەوە و پێی گوتن: «بۆتانی
دەهێنمە دەرەوە تاکو بزانن هیچ خراپەیەکی تێدا نابینم!»
٥ عیسا بە تاجی دڕکاوی و جلی ئەرخەوانییەوە هاتە
دەرەوە، پیلاتۆس پێی گوتن: «ئەوە پیاوەکەیە!»
٦ کاتێک کاهینانی باڵا و پاسەوانان بینییان، هاواریان
کرد: «لە خاچی بدە! لە خاچی بدە!»
پیلاتۆس وەڵامی دانەوە: «ئێوە بیبەن و لە خاچی بدەن،
چونکە من خراپەی تێدا نابینم.»
٧ ڕابەرانی جولەکە وەڵامیان دایەوە: «تەوراتمان هەیە.
بەگوێرەی تەورات دەبێت بمرێت، چونکە خۆی کردووەتە
کوڕی خودا.»
٨ کاتێک پیلاتۆس گوێی لەم قسەیە بوو زیاتر ترسا (لە
لەدەستدانی پێگەی سیاسی خۆی ترسا). ٩ گەڕایەوە ناو
کۆشکەکە و بە عیسای گوت: «خەڵکی کوێی؟» بەڵام عیسا

هیچ وەڵامێکی نەدایەوە. [١٠] پیلاتۆس پێی گوت: «قسەم بۆ
ناکەیت؟ ئایا نازانیت دەسەڵاتم هەیە کە ئازادت بکەم
یان لە خاچت بدەم؟»
[١١] عیسا وەڵامی دایەوە: «هیچ دەسەڵاتێکت بەسەر
منەوە نییە، مەگەر لە سەرەوە پێت درابێت. لەبەر ئەوە
ئەوەی منی داوەتە دەست تۆ گوناهەکەی گەورەترە.»
[١٢] ئیتر پیلاتۆس هەوڵی دەدا ئازادی بکات، بەڵام
ڕابەرانی جولەکە هاواریان دەکرد: «ئەگەر ئەمە ئازاد
بکەیت، دۆستی قەیسەر نیت. هەرکەسێک خۆی بکاتە
پاشا، لە دژی قەیسەر دەدوێت.»
[١٣] کاتێک پیلاتۆس گوێی لەم قسانە بوو، عیسای بردە
دەرەوە و لەسەر کورسی دادوەری دانیشت، لە شوێنێک پێی
دەگوترێ «بەردڕێژکراو»، کە بە عیبری پێی دەڵێن «گەباسا». [١٤] ڕۆژی
ئامادەکاری جەژنی پەسخە بوو، نزیکەی کاتژمێر دوازدە بوو.
ئینجا پیلاتۆس بە جولەکەکانی گوت: «ئەوەتا
پاشاکەتان.»
[١٥] ئەوانیش هاواریان کرد: «بیبە! بیبە! لە خاچی بدە!»
پیلاتۆس لێی پرسین: «پاشاکەتان لە خاچ بدەم؟»
کاهینانی باڵا وەڵامیان دایەوە: «جگە لە قەیسەر
پاشامان نییە.»
[١٦] ئیتر پیلاتۆس دایە دەستیان تاکو لە خاچ بدرێت.

لەخاچدان

سەربازەکانیش عیسایان برد. [17] عیساش خاچەکەی خۆی
هەڵگرت (لە یاسای ڕۆمانییەکان ئەو کەسەی لەخاچ دەدرا
خۆی خاچەکەی هەڵدەگرت بەرەو شوێنی ئەنجامدانی
لەخاچدانەکە) و چوو بەرەو ئەو شوێنەی کە پێی دەگوترا
«شوێنی کاسەسەر»، بە عیبریش دەبێتە «گولگۆسا».
[18] لەوێ لەگەڵ دوو کەسی دیکە لە خاچیان دا، هەریەکە
لە لایەکییەوە، عیساش لە ناوەڕاستیان.
[19] پیلاتۆسیش (وەک سووکایەتییەک بۆ عیسا و گەلی
جولەکەی ژێردەستی ڕۆمانییەکان) تەختەیەکی لەسەر
خاچەکە داکوتا کە لەسەری نووسیبوو:

«عیسای ناسیرەیی، پاشای جولەکە.»

[20] جولەکەیەکی زۆر نووسراوەکەیان خوێندەوە کە
بە عیبری و لاتینی و یۆنانی نووسرابوو، چونکە ئەو
شوێنەی عیسای تێدا لە خاچ درابوو لە شارەوە نزیک
بوو. [21] کاهینانی باڵای جولەکە (بۆ ئەوەی سووکایەتییەکە
لەسەر خۆیان لابدەن) بە پیلاتۆسیان گوت: «مەنووسە:
پاشای جولەکە، بەڵام بنووسە: ”خۆی گوتی من پاشای
جولەکەم.“»

٢٢ پیلاتۆس وەڵامی دایەوە: «ئەوەی نووسیومە، نووسیومە.»
٢٣ کاتێک سەربازەکان عیسایان لە خاچ دا، جلەکانیان برد و کردیان بە چوار بەشەوە، هەر سەربازێک بەشێکی بەرکەوت. کراسەکەشیان برد، کراسەکە بێ دروومان بوو، لەسەرڕا یەک پارچە چنرابوو.
٢٤ لەبەر ئەوە بە یەکتریان گوت: «پێویست ناکات بیدڕێنین. با تیروپشکی لەسەر بکەین بزانین بۆ کێ دەبێت.»

ئەمەش ڕوویدا تاکو نووسراوە پیرۆزەکە (زەبووری داود) بێتە دی کە فەرموویەتی:

﴿جلوبەرگەکەی منیان لەنێو خۆیان بەشکرد و
تیروپشکیان لەسەر کراسەکەم کرد.﴾

جا سەربازەکان ئەمەیان کرد.
٢٥ لەلای خاچەکەی عیسا، دایکی و پووری و مریەمی ژنی کلۆپا و مریەمی مەجدەلی ڕاوەستابوون. ٢٦ کاتێک عیسا (مریەمی) دایکی بینی لەگەڵ ئەو قوتابییەدا ڕاوەستاوە کە ئەم خۆشی دەویست (یۆحەنا)، بە دایکی فەرموو: «ژنەکە، ئەوەتا کوڕی تۆ.» ٢٧ بە قوتابییەکەشی فەرموو: «ئەوەتا دایکی تۆ. (بۆ ئەوەی گرنگی پێبدات)» ئیتر لەو کاتەوە قوتابییەکە بردییەوە ماڵی خۆی.

مردنی عیسا

[٢٨] پاشان، لەبەر ئەوەی عیسا زانی کە هەموو شتێک تەواو بووە، هەروەها بۆ ئەوەی نووسراوە پیرۆزەکە بێتە دی، فەرمووی: «تینوومە.» [٢٩] گۆزەیەکی پڕ لە سرکە دانرابوو، ئیسفەنجێکی پڕ لە سرکەیان خستە سەر لقە زوفایەک و بەرزیان کردەوە بۆ دەمی. [٣٠] کاتێک عیسا تامی سرکەکەی کرد، فەرمووی: «تەواو بوو.» لەدوای ئەوە سەری دانەواند و گیانی سپارد.

[٣١] پاشان ڕابەرانی جولەکە داوایان لە پیلاتۆس کرد قاچی لەخاچدراوان بشکێنرێن و تەرمەکانیان هەڵبگیردرێن (بەپێی ڕاسپاردەی خودا، نەدەبوو جەستەی مردوو لە شەودا بە دانەپۆشراوی بەجێبهێڵدرێت)، چونکە ڕۆژی ئامادەکاری بوو (بۆ جەژنی پەسخە)، ئەو شەممەیە ڕۆژێکی گەورە بوو، تاکو تەرمەکان لە شەممەدا لەسەر خاچ نەمێنن (کارکردنی پاش خۆرئاوابوونی ڕۆژی هەینی لە دژی ڕاسپاردەکان بوو، چونکە لەو کاتە بەولاوە بە ڕۆژی پشوو دادەنرێت). [٣٢] ئینجا سەربازەکان هاتن و هەردوو قاچی ئەوەی یەکەم و ئەوی دیکەیان شکاند کە لەگەڵ عیسادا لە خاچ درابوون. [٣٣] بەڵام کاتێک هاتنە لای عیسا بینییان وا مردووە، قاچییان نەشکاند. [٣٤] بەڵام یەکێک لە سەربازەکان ڕمێکی

لـە کەلەکـەی دا، دەسـتبەجێ خوێـن و ئـاو دەرچـوو. [٣٥] ئـەو
پیـاوەی ئەمـەی بینـی شـایەتی دا، شایەتییەکەشـی ڕاسـتە.
خـۆی دەزانێـت کـە ڕاسـت دەڵێـت، تاکـو ئێـوە بـاوەڕ بهێنـن.
[٣٦] ئەمـە ڕوویـدا تاکـو نـووسراوە پیرۆزەکـە بێتـە دی: ﴿هیـچ
ئێسـکێکی ئـەو ناشـکێنرێت!﴾ [٣٧] هەروەهـا نووسراوێکـی
پیـرۆزی دیکـەش دەفەرمـوێ: ﴿تەماشـای ئـەوە دەکـەن کـە
ڕمیـان لێـداوە.﴾

ناشتنی عیسا

[٣٨] پـاش ئـەوە یوسـفی خەڵکـی ڕامـە کـە لـە ترسـی ڕابەرانی
جولەکـە بـە نهێنـی قوتابـی عیسـا بـوو، داوای لـە پیلاتـۆس
کـرد تاکـو تەرمـی عیسـا ببـات، پیلاتۆسـیش ڕێـی دا. ئەویـش
هـات و تەرمەکـەی بـرد. [٣٩] نیقۆدیمۆسـیش هـات، ئـەوەی
یەکـەم جار بـە شـەو هاتـە لای عیسـا. لەگـەڵ خـۆی نزیکـەی
سـی لیـتر مـوڕی تێکـەڵاو بـە ئەلـوای هێنا (بـۆ بۆنخۆشـکردنی
تەرمەکـە و ناشـتنی). [٤٠] جـا تەرمەکـەی عیسـایان بـرد و بـە
کەتـان لەگـەڵ بـۆن پێچایانـەوە، وەک نەریتـی جولەکەیـە
لـە کفـن کـردن. [٤١] لـەو شـوێنەی عیسـای تێـدا لـە خـاچ
درا باخچەیەکـی لێبـوو، لـە باخچەکەشـدا گۆڕێکـی نوێـی
لێبـوو کەسـی تێـدا نەنێژرابـوو. [٤٢] لەبـەر ڕۆژی ئامـادەکاری
جولەکـەکان عیسـایان لـەوێ دانـا (لـە کەلتـوری جولەکـە

مردوو لە شوێنێکی وەک ئەشکەوت دانراوە و دەرگای لەسەر داخراوە)، چونکە گۆڕەکە نزیک بوو.

هەستانەوە

٢٠ لە یەکەم ڕۆژی هەفتەدا (بەرەبەیانی ڕۆژی یەکشەممە)، هێشتا تاریک بوو، مریەمی مەجدەلی هاتە سەر گۆڕەکە و بینی بەردەکە لەسەر گۆڕەکە گلۆر کراوەتەوە. [٢] ئەویش ڕایکرد و هاتە لای شیمۆن پەترۆس و ئەو قوتابییەی دیکە کە عیسا خۆشی دەویست (یۆحەنا)، پێی گوتن: «گەورەیان لە گۆڕەکەدا بردووە و نازانین لەکوێ دایانناوە!»
[٣] ئینجا پەترۆس و قوتابییەکەی دیکە (یۆحەنا) بەرەو گۆڕەکە بەڕێکەوتن. [٤] هەردووکیان بەیەکەوە ڕایاندەکرد، بەڵام قوتابییەکەی دیکە پێش پەترۆس کەوت و زووتر گەیشتە سەر گۆڕەکە. [٥] دانەوییەوە و بینی کەتانەکە دانراوە، بەڵام نەچووە ژوورەوە. [٦] ئینجا شیمۆن پەترۆس کە دوایکەوتبوو هات و چووە ناو گۆڕەکە، بینی کەتانەکە دانراوە. [٧] ئەو دەسماڵەی کە بەسەری عیساوە پێچرابوو، لەگەڵ کەتانەکە دانەنرابوو، بەڵکو بە جیا لە جێیەک پێچرابووەوە. [٨] ئەوسا قوتابییەکەی دیکەش کە یەکەم جار هاتبووە سەر گۆڕەکە چووە ژوورەوە. بینی و باوەڕی هێنا.

٩ ئەو کاتە هێشتا لە نووسراوە پیرۆزەکان تێنەگەیشتبوون
کە دەبێ عیسا لەنێو مردووان هەستێتەوە. ١٠ دواتر
قوتابییەکان گەڕانەوە شوێنی خۆیان.

عیسا بۆ مریەم دەردەکەوێ

١١ بەڵام مریەم لەلای گۆڕەکە لە دەرەوە ڕاوەستابوو
دەگریا. کاتێک دەگریا، دانەوییەوە و سەیری ناو گۆڕەکەی
کرد، ١٢ بینی دوو فریشتە بە جلی سپییەوە لەو شوێنەی
تەرمەکەی عیسای لێ دانرابوو دانیشتوون، یەکێک لەلای
سەرییەوە ئەوی دیکە لەلای پێیەوە.
١٣ لێیان پرسی: «خانم، بۆچی دەگریت؟»
وەڵامی دایەوە: «گەورەمیان بردووە، نازانم لەکوێ
دایانناوە.» ١٤ کە ئەمەی گوت ئاوڕی دایەوە، بینی عیسا
ڕاوەستاوە، بەڵام نەیزانی عیسایە.
١٥ عیسا پێی فەرموو: «خانم! بۆچی دەگریت؟ بەدوای
کێدا دەگەڕێیت؟»
وایزانی باخەوانەکەیە، پێی گوت: «گەورەم، ئەگەر تۆ
بردووتە پێم بڵێ لەکوێ داتناوە تاکو بیبەمەوە.»
١٦ عیساش پێی فەرموو: «مریەم!»
ئەویش ئاوڕی دایەوە و بە عیبری پێی گوت: «ڕابۆنی!»
کە بە واتای مامۆستا دێت.

١٧ عیسا پێی فەرموو: «دەستم لێ مەدە، چونکە هێشتا
بۆ لای باوک بەرز نەبوومەتەوە. بەڵام بڕۆ لای برایانم و
پێیان بڵێ: ”من بەرز دەبمەوە بۆ لای باوکم و باوکتان،
خودام و خوداتان.“»
١٨ مریەمی مەجدەلی هات و بە قوتابییەکانی ڕاگەیاند:
«گەورەم بینی!» ئەوەشی پێ گوتن کە پێی فەرمووبوو.

دەرکەوتنی مەسیح بۆ قوتابییەکان

١٩ ئێوارەی هەمان ڕۆژ، کە یەکەم ڕۆژی هەفتە بوو، لە
ترسی ڕابەرانی جولەکە، دەرگاکانی ئەو شوێنە داخرابوون
کە قوتابییەکانی لێبوو، عیسا هات و لە ناوەڕاستدا
ڕاوەستا و پێی فەرموون: «سڵاوتان لێ بێت!» ٢٠ کە ئەمەی
فەرموو، دەستی و کەلەکەی پیشاندان، جا قوتابییەکان کە
مەسیحی خاوەن شکۆیان بینی دڵشاد بوون.
٢١ ئینجا دیسان عیسا پێی فەرموون: «سڵاوتان لێ بێت!
هەروەک چۆن باوک منی ناردووە، منیش دەتاننێرم.» ٢٢ کە
ئەمەی گوت، فووی لێکردن، پێی فەرموون: «ڕۆحی پیرۆز
وەربگرن. ٢٣ ئەوەی ئێوە گوناهی ببەخشن، بەخشراوە.
ئەوەی ئێوە گوناهی نەبەخشن، نەبەخشراوە. (عیسا شانازی
ئەوەی پێ بەخشین کە بە باوەڕدارە نوێیەکان بڵێن بەهۆی
قبوڵکردنی پەیامی عیساوە، گوناهەکانیان بەخشراوە)»

دەرکەوتنی مەسیح بۆ تۆماس

[٢٤] بـەڵام تۆمـاس کـە یەکێکـە لـە دوازدە قوتابییەکـە و بـە
دیدمـۆس (واتـا جمـک - دووانـە) نـاسراوە، لەگـەڵ قوتابییـەکان
نەبـوو کاتێـک عیسـا هـات. [٢٥] قوتابییەکانـی دیکـە پێیـان
گـوت: «گەورەمـان بینـی!»
ئەویـش پێـی گوتـن: «ئەگـەر جێـگای بزمـارەکان بـە
دەسـتیەوە نەبینـم، پەنجـە نەخەمـە شـوێنی بزمارەکانـەوە،
دەسـت لـە کەلەکـەی نـەدەم هەرگیـز بـاوەڕ ناکـەم.»
[٢٦] لـەدوای هەشـت ڕۆژ، قوتابییەکانـی دیسـان لـە ژوورەوە
بـوون و تۆماسـیش لەگەڵیـان بـوو، دەرگاکانیـش داخرابـوون،
عیسـا هـات و لـە ناوەڕاسـتیان ڕاوەسـتا، فەرمـووی: «سـڵاوتان
لـێ بێـت!» [٢٧] ئینجـا بـە تۆماسـی فەرمـوو: «پەنجـەت بێنـە
ئێـرە و دەسـتم ببینـە، دەسـتت بێنـە و لـە کەلەکەمـی بـدە.
بێبـاوەڕ مەبـە بەڵکـو بـاوەڕ بهێنـە. (بەهـۆی ئـەوەی گومانـی
لـە هەسـتانەوەی عیسـا هەبـوو)»
[٢٨] تۆمـاس وەڵامـی دایـەوە: «ئـەی خـاوەن شـکۆ و خـودای
مـن!»
[٢٩] عیسـا پێـی فەرمـوو: «لەبـەر ئـەوەی منـت بینی، بـاوەڕت
کـرد؟ خۆزگـە دەخوازرێـت بەوانـەی نەیانبینـی و باوەڕیـان
هێنـا.»

ئامانجی نووسینی ئەم پەڕتووکە

[٣٠] عیسا لەبەردەم قوتابییەکانیدا زۆر پەرجووی دیکەی
کرد کە لەم پەڕتووکەدا نەنووسراوە. [٣١] بەڵام ئەمانە
نووسراون تاکو ئێوە باوەڕ بهێنن کە عیسا مەسیحەکەیە،
کوڕی خودایە، تاکو بە باوەڕهێنان بە ناوی ئەو ژیانتان
هەبێت (ژیانی هەتاهەتایی لەگەڵ خودا).

دەرکەوتنی عیسا لەسەر دەریاچە

٢١ دوای ئەمە دیسان عیسا بەم شێوەیە لە
دەریاچەی جەلیل خۆی بۆ قوتابییەکان دەرخست:
[٢] شیمۆن پەترۆس و تۆماس کە بە دیدمۆس ناسرابوو، لەگەڵ
ناتانئیل کە خەڵکی قانای جەلیل بوو، هەروەها کوڕەکانی
زەبدی و دوو قوتابی دیکەی ئەو پێکەوە بوون. [٣] شیمۆن
پەترۆس پێی گوتن: «بۆ ڕاو دەچم.» پێیان گوت: «ئێمەش
لەگەڵت دێین.» ئینجا ڕۆیشتن و سواری بەلەم بوون، بەڵام
لەو شەوەدا هیچیان نەگرت.
[٤] کاتی بەرەبەیان، عیسا لە کەناری دەریاچەکە ڕاوەستا،
بەڵام قوتابییەکان نەیانزانی ئەوە عیسایە.
[٥] عیسا پێی فەرموون: «کوڕینە، هیچ ماسیتان پێ نییە؟»
وەڵامیان دایەوە: «نەخێر.»

٦ پێی فەرموون: «تۆڕەکە هەڵبدەنە لای ڕاستی بەلەمەکە،
ماسی دەبیننەوە.» جا هەڵیاندا و ئیتر لەبەر زۆری ئەو
ماسییانەی تێیدا بوو نەیانتوانی تۆڕەکە ڕابکێشنە ناو بەلەمەکە.
٧ ئەو قوتابییەی عیسا خۆشی دەویست (یۆحەنا) بە
پەترۆسی گوت: «ئەوە عیسای خاوەن شکۆیە!» کاتێک
پەترۆس بیستی «ئەوە عیسای خاوەن شکۆیە،» خۆی بە
جلەکانی داپۆشی چونکە ڕووت بوو، خۆی هەڵدایە ناو
ئاوەکەوە. ٨ قوتابییەکانی دیکە بە بەلەمەکە هاتن و تۆڕی
ماسییەکەیان ڕادەکێشا، چونکە تەنها دوو سەد باڵ لە
وشکانییەوە دوور بوون. ٩ کاتێک دابەزینە وشکانی، بینییان وا
خەڵووز ئامادە کراوە و ماسی خراوەتە سەری و نان دانراوە.
١٠ عیسا پێی فەرموون: «لەو ماسییانە بهێنن کە ئێستا
گرتتان.» ١١ شیمۆن پەترۆسیش سەرکەوت و تۆڕەکەی ڕاکێشایە
سەر وشکانی، سەد و پەنجا و سێ ماسی گەورەی تێدابوو،
لەگەڵ زۆریەکەشی تۆڕەکە نەدڕا. ١٢ عیسا پێی فەرموون:
«وەرن بخۆن.» هیچ کام لە قوتابییەکان نەیانوێرا پرسیاری لێ
بکەن: «تۆ کێیت؟» زانییان عیسای خاوەن شکۆیە. ١٣ عیسا
هات، نانەکەی هەڵگرت و پێیدان، ماسییەکەش بە هەمان
شێوە. ١٤ ئەمە سێیەم جار بوو کە عیسا پاش هەستانەوەی
لەنێو مردووان بۆ قوتابییەکان دەرکەوت.

گەڕانەوەی پەترۆس بۆ خزمەت

[١٥] دوای ئەوەی نانیان خوارد عیسا بە شیمۆن پەترۆسی
فەرموو: «شیمۆنی یۆنا، منت لەوانە خۆشتر دەوێت؟»
پێی گوت: «بەڵێ گەورەم، دەزانیت کە تۆم خۆشدەوێت.»
پێی فەرموو: «بەرخەکانم بلەوەڕێنە.»
[١٦] دیسان پێی فەرمووەوە: «شیمۆنی یۆنا، منت
خۆشدەوێت؟»
پێی گوت: «بەڵێ گەورەم، دەزانیت خۆشمدەوێیت.»
پێی فەرموو: «ببە بە شوانی مەڕەکانم.»
[١٧] سێیەم جار پێی فەرموو: «شیمۆنی یۆنا، منت
خۆشدەوێت؟»
پەترۆس دڵگران بوو، چونکە سێ جار پێی فەرموو:
«منت خۆشدەوێت؟» پێی گوت: «گەورەم، تۆ هەموو
شتێک دەزانیت. دەزانیت کە خۆشمدەوێیت.»
عیسا پێی فەرموو: «مەڕەکانم بلەوەڕێنە. [١٨] ڕاستی
ڕاستیت پێ دەڵێم، کاتێک گەنج بوویت پشتێنەکەتت
دەبەست و بۆ هەرکوێ دەتویست، دەچوویت. بەڵام
کاتێک پیر دەبیت دەستت درێژ دەکەیت و یەکێکی دیکە
پشتێنەکەت دەبەستێت و دەتباتە شوێنێک کە ناتەوێت
(ئاماژەیە بۆ شێوازی مردنی پەترۆس کە بە لەخاچدان

دەمرێـت).» [١٩] ئەمـەی گـوت وەک ئاماژەکردنێـک بـۆ مردنـی
پەتـرۆس کـە بەهۆیـەوە خـودا شـکۆدار دەکات. لـەدوای ئەمـە
پێـی فەرمـوو: «دوام بکـەوە!»
[٢٠] پەتـرۆس ئـاوڕی دایـەوە و بینـی کـە ئـەو قوتابییـەی کـە
عیسـا خۆشـی دەویسـت (یۆحەنـا) دوایـان کەوتـووە، ئـەوەی
لـە کاتـی نانـی ئێـوارەدا شـانی بـە سـنگی عیسـاوە نابـوو و
پێـی گوتبـوو: «گـەورەم، کێیـە ئـەوەی بـە گرتنـت دەدات؟»
[٢١] کاتێـک پەتـرۆس ئەمـەی بینـی بـە عیسـای گـوت: «گـەورەم،
ئـەی ئەمـە چـی لێدێـت؟»
[٢٢] عیسـاش پێـی فەرمـوو: «ئەگـەر بمەوێـت دەمێنێتـەوە
هەتـا دێمـەوە، بـە تـۆ چـی؟ تـۆ دوام بکـەوە.» [٢٣] ئیتـر ئـەم
قسـەیە لەنێـو برایـان وا بـڵاو بـووەوە کـە ئـەو قوتابییـە
نامرێـت. بـەڵام عیسـا پێـی نەفەرمـوو کـە نامرێـت، بەڵکـو
«ئەگـەر بمەوێـت دەمێنێتـەوە هەتـا دێمـەوە، بـە تـۆ چـی؟»
[٢٤] ئەمـەش ئـەو قوتابییەیـە کـە دەربـارەی ئـەم شـتانە
شـایەتی دەدات و ئـەم شـتانەی نووسـیوە. ئێمـەش دەزانیـن
شـایەتییەکەی ڕاسـتە.
[٢٥] زۆر شـتی دیکـە هەیـە عیسـا کردوویەتـی، ئەگـەر یـەک
لـەدوای یـەک بنووسرایەتـەوە، وابزانـم خـودی جیهـان جێـگای
ئـەو پەڕتووکـە نووسراوانـەی تێـدا نەدەبـووەوە.